

Haalbaarheidsonderzoek

Naar toekomstbestendige VO-scholen in Papendrecht

Gemeente Papendrecht

24 augustus 2021

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	4
1.1	Achtergrond	4
1.2	Doelstelling haalbaarheidsonderzoek	5
1.3	Afbakening	5
1.4	Werkwijze	5
1.5	Leeswijzer	6

Deel 1 Visie en analyse

2.	Visie op onderwijs en huisvesting	8
2.1	CSG De Lage Waard	8
2.2	Willem de Zwijger College	10
2.3	Gemeente Papendrecht	12
3.	Visie op samenwerking	13
3.1	Mindware, software en hardware	13
3.2	Samenwerking beroepsgericht (techniek)onderwijs	13
3.3	Samenwerking sport	14
3.4	Conclusie	15
4.	Ruimtebehoefte VO-scholen	16
4.1	Ruimtenormen	16
4.2	Ontwikkeling leerlingaantal	16
4.3	Normatieve ruimtebehoefte	17
4.4	Vertaling naar ruimteclusters	17
5.	Combinatiekansen	19
5.1	Woningbouwontwikkeling	19
5.2	Sportvoorzieningen	19
5.3	Maatschappelijke voorzieningen	20
5.4	Duurzaamheid en groen	21
5.5	Kansen voor integrale gebiedsontwikkeling	22
6.	Locatieverkenning	24
6.1	Locatie Vijzellaan	24
6.2	Locatie Van der Palmstraat / Douwes Dekkerlaan	25

Deel 2 Scenario's

7.	Uitgangspunten scenario's	27
7.1	Uitgangspunten huisvestingsscenario's	27
7.2	Uitgangspunten inpassing ruimteclusters	28
7.3	Uitgangspunten voor fasering	29
8.	Scenario 1: Praktijk centraal	30
8.1	Ruimtelijk programma	30
8.2	Ruimtelijke verkenning	30
8.3	Fasering	32
8.4	Beoordeling	32
9.	Scenario 2: Twee keer één	34
9.1	Ruimtelijk programma	34
9.2	Ruimtelijke verkenning	34
9.3	Fasering	36
9.4	Beoordeling	36
10.	Scenario 3: Campus	38
10.1	Ruimtelijk programma	38
10.2	Ruimtelijke verkenning	38
10.3	Fasering	40
10.4	Beoordeling	40
11.	Scenario 4: Campus integraal	42
11.1	Ruimtelijk programma	42
11.2	Ruimtelijke verkenning	42
11.3	Fasering	44
11.4	Beoordeling	44
12.	Financiën	46
12.1	Normvergoeding o.b.v. verordening	46
12.2	Investeringskosten o.b.v. scenario's	46
12.3	Kapitaallasten	48
12.4	Beoordeling scenario's op kosten en opbrengsten	49
12.5	Financieringsmogelijkheden	49
12.6	Nieuwbouw versus renovatie	49
12.7	Opbrengstpotentie	50

Deel 3 Conclusie

13.	Conclusie	52
13.1	Huisvestingsscenario's en combinatiekansen	52
13.2	Voorkeursscenario	52
13.3	Advies	54

Bijlagen

Bijlage 1	Samenwerkingspartners	56
Bijlage 2	Normatieve ruimtebehoefte	59
Bijlage 3	Bouwsteen 'sport-maatschappelijk'	63
Bijlage 4	Bouwsteen 'Duurzaamheid en groen'	64
Bijlage 5	Grondposities Van der Palmstraat / Douwes Dekkerlaan	65
Bijlage 6	Parkeerbalans per scenario	66
Bijlage 7	Ruimtelijk programma per scenario	70
Bijlage 8	Onderwijsontwikkelingen	72
Bijlage 9	Normvergoeding per school	74
Bijlage 10	Financiële uitgangspunten	75
Bijlage 11	Investeringskostenraming	77
Bijlage 12	Kapitaallastberekening	78

1. Inleiding

1.1 Achtergrond

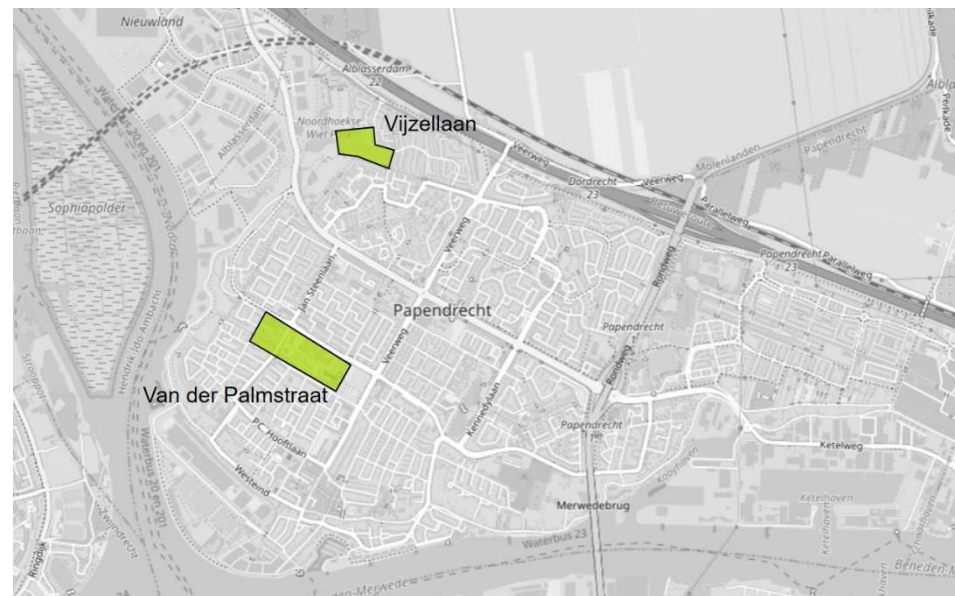
Het Willem de Zwijger College (WdZ) en Christelijke Scholengemeenschap De Lage Waard (DLW) bieden kwalitatief goed onderwijs en een breed en divers opleidingsaanbod aan ruim 3.000 leerlingen in Papendrecht. Maar de gebouwen zijn verouderd en het leerlingaantal is de afgelopen jaren gedaald. Door deze ontwikkelingen komt de kwaliteit en continuïteit van het onderwijs onder druk te staan. De gemeente Papendrecht hecht veel waarde aan het hebben en houden van een passend aanbod van voortgezet onderwijs (VO) binnen de kern. Zij vindt het belangrijk en noodzakelijk om nu, samen met de twee schoolbesturen, te investeren in de toekomstbestendigheid van het voortgezet onderwijs door frisse, energiezuinige schoolgebouwen te realiseren die passen bij de leerlingaantallen van de scholen en bij hun visie op onderwijs.

“Met de lokale aanwezigheid van een breed, divers en kwalitatief hoogwaardig onderwijsaanbod in frisse school- en sportgebouwen creëren we optimale ontwikkelingskansen voor alle jongeren.”

Eind 2019 is de Gemeentelijk Visie en Routekaart Huisvesting VO vastgesteld. Hierin zijn de volgende uitgangspunten geformuleerd voor verbetering van de huisvesting van het voortgezet onderwijs in Papendrecht:

- ❖ Samenwerking: scholen worden aangemoedigd om inhoudelijk en/of facilitair samen te werken, minimaal op het beroepsgerichte onderwijs en de sportfuncties.
- ❖ Gebouwen: schoolgebouwen zijn flexibel en aanpasbaar. Sportgebouwen zijn multifunctioneel.
- ❖ Locaties: Eén van de drie huidige VO-locaties wordt vrijgespeeld. Toekomstbestendige huisvesting wordt gerealiseerd op twee locaties Vijzellaan en Van der Palmstraat (tot aan de Douwes Dekkerlaan). Tijdelijke huisvesting wordt zoveel mogelijk beperkt;

- ❖ Financiën: de kosten, opbrengsten en mogelijke financieringsconstructies van een aantal huisvestingsvarianten wordt uitgewerkt. Van de twee scholen wordt een financiële bijdrage verwacht.
- ❖ Kansen voor vernieuwing: Scholenbouw biedt kansen voor binnenstedelijke vernieuwing en doorontwikkeling van andere functies en voorzieningen waarmee de investering een toegevoegde waarde krijgt voor zoveel mogelijk Papendrechters.

Figuur 1: Locaties Vijzellaan en Van der Palmstraat

In oktober 2020 heeft de Gemeenteraad opdracht gegeven voor het uitvoeren van een haalbaarheidsonderzoek naar vernieuwing van de VO-scholen en zijn twee locaties voor (her)ontwikkeling aangewezen. Voorliggende rapportage geeft inzicht in de resultaten van het haalbaarheidsonderzoek naar toekomstbestendige voortgezet onderwijs in Papendrecht. Het haalbaarheidsonderzoek is uitgevoerd door Synarchis in een nauwe samenwerking tussen de Gemeente Papendrecht, het Willem de Zwijger College en Christelijke Scholengemeenschap De Lage Waard.

1.2 Doelstelling haalbaarheidsonderzoek

Doelstelling van het haalbaarheidsonderzoek is om inzicht te geven in de wijze waarop het voortgezet onderwijs in Papendrecht toekomstbestendig kan worden gehuisvest op de voorkeurslocaties. Deze locaties zijn gelegen aan de Van der Palmstraat (inclusief het gebied tot aan de Douwes Dekkerlaan) en de Vijzellaan. Op basis van het haalbaarheidsonderzoek kan de Gemeenteraad besluiten over vervolgstappen.

Het haalbaarheidsonderzoek kent twee sporen.

1. Primair: onderzoek naar de haalbaarheid van de huisvesting van de scholen, inclusief de daarbij behorende faciliteiten voor het bewegingsonderwijs op de twee locaties.
2. Secundair: inzicht geven in de mogelijkheden om aanvullende gemeentelijke ambities te realiseren op het gebied van woningbouw, maatschappelijke voorzieningen, (recreatieve) sport en groen/water (waaronder klimaatambities).

Het haalbaarheidsonderzoek is opgesteld op basis van actuele informatie over onder andere de ontwikkeling van het aantal leerlingen, de visie op onderwijs, de normatieve berekening van de ruimtebehoefte en bouwkosten. In deze fase wordt op basis hiervan indicatief inzicht gegeven in de wijze waarop het voortgezet onderwijs in Papendrecht toekomstbestendig kan worden gehuisvest op de voorkeurslocaties. Er is nog geen rekening gehouden met eventuele optimalisaties ten aanzien van ruimtebehoefte of bouwkosten. In het vervolg kunnen uitgangspunten wijzigen. In volgende projectfasen worden uitgangspunten voortdurend gemonitord zodat tijdig in kan worden gespeeld op wijzigingen.

1.3 Afbakening

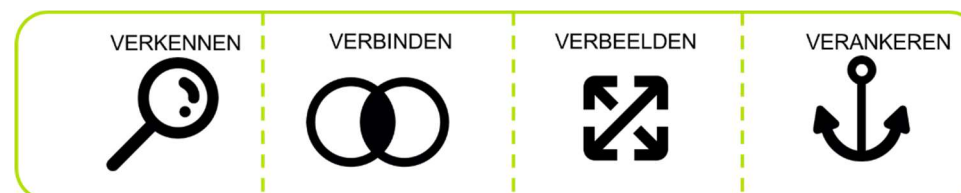
Parallel aan het haalbaarheidsonderzoek naar toekomstbestendig VO speelt een aantal ontwikkelingen die geen onderdeel zijn van het onderzoek:

- ❖ De ambitie om in Papendrecht onderwijs op MBO-niveau aan te kunnen bieden, wordt niet meegenomen.
- ❖ Uit het haalbaarheidsonderzoek moet blijken of een fysieke koppeling tussen het Willem de Zwijger College en Theater de Willem tot de mogelijkheden behoort. In het kader van de ombuigingen wordt gesproken over de vorming van een "cultuurplatform". De raakvlakken tussen beide opgaven zijn op dit ogenblik niet duidelijk en deze ontwikkeling wordt daarom niet meegenomen.

- ❖ De locatie Van der Palmstraat/ Douwes Dekkerlaan bestaat uit twee delen met een diversiteit aan functies. De Bethlehemkerk en Zalencentrum De Palm zijn geen onderdeel van het onderzoek (zie figuur 12). Met hen is separaat gesproken over toekomstige ontwikkelingen.
- ❖ Het onderzoek geeft een doorkijk naar de eventuele opbrengstpotentie van vrijvallende locaties, maar geeft hiervoor geen kaders of richtlijnen mee.

1.4 Werkwijze

Om inzicht te krijgen in de wijze waarop toekomstbestendige huisvesting voor de VO-scholen op twee voorkeurslocaties (Vijzellaan en Van der Palmstraat) vorm zou kunnen krijgen is het onderzoek ingericht in vier fasen:

Figuur 2: Werkwijze haalbaarheidsonderzoek

- ❖ Verkennen van de visie van de scholen op onderwijs en huisvesting, uitgangspunten en ruimtebehoefte.
- ❖ Verbinden van de afzonderlijke visies naar een gezamenlijke visie op samenwerking en een ruimtelijke vertaling naar huisvestingsscenario's op de locaties. In deze fase is ook de verbinding gelegd met andere maatschappelijke voorzieningen in Papendrecht.
- ❖ Verbeelden van de huisvestingsscenario's in een ruimtelijke verkenning en het berekenen van de bijbehorende kosten per scenario.
- ❖ Verankeren van de opbrengst van eerdere fasen in een integrale rapportage van de resultaten van het haalbaarheidsonderzoek.

Voor de duur van het onderzoek is een projectorganisatie ingericht bestaande uit werkgroepen, projectgroepen en stuurgroepen met vertegenwoordigers van gemeente en scholen.

1.5 Leeswijzer

In het haalbaarheidsonderzoek beschrijven wij de opgave aan de hand van:

Deel 1: Visie en analyse

- ❖ Visie op onderwijs en huisvesting (hoofdstuk 2);
- ❖ Visie op samenwerking (hoofdstuk 3);
- ❖ Ruimtebehoefte VO-scholen(hoofdstuk 4);
- ❖ Combinatiekansen (hoofdstuk 5);
- ❖ Locatieverkenning (hoofdstuk 6).

Deel 2: Scenario's

- ❖ Uitgangspunten scenario's (hoofdstuk 7);
- ❖ Scenario 1: Praktijk centraal (hoofdstuk 8);
- ❖ Scenario 2: Twee keer één (hoofdstuk 9);
- ❖ Scenario 3: Campus (hoofdstuk 10);
- ❖ Scenario 4: Campus integraal (hoofdstuk 11);
- ❖ Financiën (hoofdstuk 12).

Deel 3: Conclusie

- ❖ Conclusie (hoofdstuk 13).

Deel 1 - Visie en analyse

2. Visie op onderwijs en huisvesting

Huisvesting is geen doel op zich maar ondersteunend aan het primaire proces van een organisatie. Om passende huisvesting te kunnen realiseren voor een school is de onderwijsvisie het vertrekpunt. Daarom is het haalbaarheidsonderzoek gestart met het in beeld brengen van de visie op onderwijs van beide scholen. Dit hoofdstuk geeft hiervan een beknopte weergave.

2.1 CSG De Lage Waard

Christelijke Scholengemeenschap De Lage Waard (CSG DLW) is een christelijke scholengemeenschap voor vmbo (basisberoepsgerichte en kaderberoepsgerichte leerweg)¹, mavo (theoretische leerweg en gemengde leerweg), havo en vwo. De school heeft twee locaties in Papendrecht: aan de Burgemeester Keijzerweg (ca. 700 leerlingen; vmbo en mavo) en aan de Vijzellaan (ca. 1.100 leerlingen; havo en vwo). De gebouwen zijn gerealiseerd in de jaren '60 en '70 hebben een omvang van respectievelijk ca. 10.000 m² bvo en ca. 9.750 m² bvo.

Figuur 3: Huidige schoolgebouwen CSG De Lage Waard

2.1.1 Visie op onderwijs

De missie van CSG De Lage Waard is 'Succesvol ontwikkelen als leerling én persoon in een kansrijke en stimulerende leeromgeving'. Haar belofte aan de leerling is 'Boven jezelf

uitgroeien'. Op CSG De Lage Waard wordt onderwijs verzorgd op basis van vijf kernwaarden. Aan de hand van deze kernwaarden zijn speerpunten omschreven voor onderwijs, organisatie en omgeving.

- ❖ **Gedegen:** CSG De Lage Waard biedt gewoon goed onderwijs. Ze hecht belang aan rust en regelmaat en hanteert duidelijke principes, normen en waarden. Beslissingen worden rationeel en weloverwogen genomen. Op basis daarvan biedt de school kwaliteit en is ze betrouwbaar.
- ❖ **Kansrijk:** CSG De Lage Waard biedt een breed onderwijs aanbod. Zij heeft alle onderwijsniveaus in huis en ondersteunt leerlingen maximaal. Leerlingen kunnen hun talenten ook ontwikkelen in specifieke programma's. Daarmee biedt de school veel keuzemogelijkheden.
- ❖ **Gedreven:** CSG De Lage Waard motiveert en begeleidt leerlingen om eruit te halen wat erin zit. De school gaat 100% voor haar leerlingen. Docenten zijn gedreven en streven naar het beste. Christelijke uitgangspunten zijn daarbij een belangrijke drijfveer.
- ❖ **Verbindend:** CSG De Lage Waard organiseert verbinding binnen de schoolorganisatie (hecht team), met onderwijspartners (basisonderwijs, MBO en HO) en met ouders (driehoek). Daarnaast gaat ze de verbinding aan met de buitenwereld. De school wil een open gemeenschap zijn zodat ze jongeren kan voorbereiden op hun verantwoordelijke positie nu en in de toekomst.
- ❖ **Uitgesproken:** CSG De Lage Waard wil lef tonen en durft te kiezen. Het is duidelijk waar de school goed in is en dat zet ze neer met enthousiasme en trots.

Samenwerkingspartners

CSG De Lage Waard werkt samen met een groot aantal partners. In deze paragraaf worden een aantal samenwerkingspartners toegelicht. In [bijlage 1](#) is een uitgebreidere toelichting op de partners van de school opgenomen.

CSG De Lage Waard maakt deel uit van het **Samenwerkingsverband Passend Onderwijs VO Noordelijke Drechtsteden**. Binnen het samenwerkingsverband maken de scholen samen passend onderwijs mogelijk voor alle leerlingen. De school biedt specifieke ondersteuning in de vorm van een zorgklas voor leerlingen met een stoornis in het autistisch spectrum en leerwegondersteunend onderwijs (lwoo).

¹ De Lage Waard biedt de beroepsgerichte profielen Zorg & Welzijn (Z&W), Economie & Ondernemen (E&O), Bouwen, Wonen & Interieur (BWI) en Produceren, Installeren en Energie (PIE).

In het programma **Sterk Techniek Onderwijs** (STO) in de regio Noordelijke Drechtsteden werken vmbo-scholen, mbo-instellingen en het regionaal bedrijfsleven samen om de kwaliteit van de bèta technische leerloopbaan van de jonge beroepsprofessional te verbeteren. In het kader van Sterk Techniek Onderwijs wordt met ROC Da Vinci College onderzocht of het mogelijk is om leerlingen een drempelloze doorstroom te kunnen bieden naar MBO-2-opleidingen in Papendrecht. De focus ligt in eerste instantie op vervolgopleidingen van de techniekprofielen (beide scholen bieden Producteren, Installeren en Energie (PIE)) en in een vervolg mogelijk vervolgopleidingen van andere beroepsgerichte profielen.

De gebouwen en sportvelden van CSG De Lage Waard worden gebruikt door **maatschappelijke organisaties** waaronder bijvoorbeeld het primair onderwijs, een kerkgenootschap of sportvereniging.

Met **onderwijsinstellingen** in de kern en de regio wordt gewerkt aan verbetering van de doorlopende leerlijn. Met alle toeleverende scholen (primair onderwijs) worden intakegesprekken georganiseerd. Daarnaast kunnen leerlingen van groep 7/8 kennis maken en met het onderwijs op de middelbare school door deel te nemen aan plus- (havo/vwo) of klusklassen (vmbo). Met ROC Da Vinci College wordt samengewerkt op het gebied van het voortgezet algemeen volwassenenonderwijs (vavo) voor leerlingen ouder dan 16 jaar. In het Samenwerkingsverband VO-HO werken middelbare scholen in de regio Rotterdam-Rijnmond samen met hogescholen in de regio en de Erasmus Universiteit Rotterdam om de doorstroom van voortgezet onderwijs naar hoger onderwijs soepel te laten verlopen.

In aanvulling hierop wordt ook samengewerkt met onder andere:

- ❖ Gemeente Papendrecht;
- ❖ Brancheorganisaties;
- ❖ Regionaal bedrijfsleven.

2.1.2 Visie op huisvesting

Onderwijs is voortdurend in ontwikkeling en huisvesting moet die ontwikkeling faciliteren. Uitgangspunt is dat voor CSG De Lage Waard nieuwe huisvesting wordt gerealiseerd die aansluit bij de visie op onderwijs en hierin mee kan bewegen.

Kenmerken

De kernwaarden van CSG De Lage Waard vertalen zich naar de volgende kenmerken voor de huisvesting:

- ❖ **Zichtbaarheid:** op CSG De Lage Waard worden leerlingen gezien en voelen ze zich welkom. De entree is uitnodigend in vormgeving en is voortdurend in beeld bij medewerkers. Leerlingen en bezoekers kunnen rekenen op een warm welkom.
- ❖ **Kleinschaligheid:** bij CSG De Lage Waard ben je zichtbaar en word je gezien. Medewerkers en leerlingen kennen elkaar en zijn betrokken bij elkaar. Om dat mogelijk te maken wordt binnen de school gewerkt in eenheden van groepen leerlingen naar leerweg (vmbo/mavo en havo/vwo) en aanvullend naar leerjaar (onderbouw/bovenbouw). Deze eenheden vormen een veilige en overzichtelijke thuisbasis voor leerlingen.
- ❖ **Eigenheid:** CSG De Lage Waard is één school, maar binnen de school zijn de leerwegen duidelijk herkenbare clusters met een eigen vormgeving en inrichting. Dat gaat verder dan alleen kleurgebruik; het is duidelijk zichtbaar en voelbaar in sfeer en uitstraling. Binnen de eigen herkenbare clusters is ruimte voor leerlingen om klassikaal les te volgen, maar ook om zelfstandig te werken en om samen te ontspannen.
- ❖ **Eigenaarschap:** leerlingen van CSG De Lage Waard voelen zich verantwoordelijk voor hun eigen leeromgeving (eigenaarschap). Voorzieningen en inrichting van het schoolgebouw sluiten aan bij hun ideeën en wensen.
- ❖ **Kansengelijkheid:** CSG De Lage Waard kiest om het onderwijs te organiseren rond de eenheid groep/klas en met oog voor het individu. Leerlingen krijgen een breed onderwijsaanbod. Zij kunnen aanvullend aan het onderwijs binnen hun eigen leerweg kiezen voor specifieke programma's om hun talenten te ontdekken en te ontwikkelen.

Ruimtelijke organisatie

In de ruimtelijke organisatie van het onderwijs van CSG De Lage Waard staat **ontmoeting** vanuit de christelijke normen en waarden centraal. Ontmoeting vormt de verbinding tussen de leerwegen. De school ziet kansen in het versterken van deze verbinding. Samenwerken draagt bij aan het vergroten van ontwikkelingskansen en de groei van leerlingen. Het tweede verbindende element is **talentontwikkeling**. In de vorm van een rijk talentenprogramma geeft de school hier invulling aan. Het talentenprogramma en de leeromgeving voor talentontwikkeling verbindt leerlingen met elkaar en zorgt ervoor dat zij elkaar ontmoeten en samenwerken over de leerwegen en leerjaren heen.

2.2 Willem de Zwijger College

Het Willem de Zwijger College is een scholengemeenschap voor vmbo (basisberoepsgerichte en kaderberoepsgerichte leerweg)², mavo (theoretische leerweg en gemengde leerweg), havo en vwo. De school heeft vestigingen in Hardinxveld-Giessendam en Papendrecht (ca. 1.250 leerlingen). De school in Papendrecht is gevestigd aan de Van der Palmstraat. Het gebouw is gerealiseerd in verschillende fasen (1969, 1974 en 2007) en heeft een oppervlak van ca. 13.500 m² bvo.

Figuur 4: Huidig schoolgebouw Willem de Zwijger College

2.2.1 Visie op onderwijs

De missie van het Willem de Zwijger College: *'Wij bieden een veilige en uitdagende leeromgeving, opdat leerlingen zelfvertrouwen krijgen om keuzes te kunnen maken en kritisch te kunnen denken. Iedereen vindt bij ons onderwijs dat past. Iedere leerling en iedere medewerker is uniek. We werken samen vanuit eigenaarschap: eenieder is eigenaar van zijn eigen leren. We realiseren ons dat medewerkers leerlingen hierbij moeten begeleiden.'* Een kernachtige typering van de kwaliteit van de school is: *'De Willem gaat voor jou!'*

Op het Willem de Zwijger College wordt onderwijs verzorgd op basis van drie kernwaarden. Aan de hand van deze kernwaarden zijn speerpunten omschreven voor onderwijs, organisatie en omgeving.

² Het Willem de Zwijger College biedt het beroepsgerichte profiel Produceren, Installeren en Energie (PIE).

- ❖ Kwalificatie: dit betreft het verwerven van kennis, vaardigheden en houding.
- ❖ Socialisatie: hier draait het om hoe leerlingen via onderwijs deel worden van bestaande tradities en praktijken.
- ❖ Persoonlijkheidsvorming: de onderwijsvernieuwing op het Willem de Zwijger College, 'De Willem Gaat op Maat' wordt gericht op persoonlijkheidsvorming. Persoonlijkheidsvorming gaat over vrijheid en over de verantwoordelijkheid die daarmee gepaard gaat.

Het Willem de Zwijger College geeft hier invulling aan met een focus op:

- ❖ Ontmoeting: op het Willem de Zwijger College is iedereen welkom. De school stimuleert en motiveert leerlingen om met een open houding ervaringen en relaties aan te gaan en zo zichzelf te ontwikkelen. Ze biedt een breed onderwijsaanbod waarin leerlingen keuzes kunnen maken en uitdagingen aan kunnen gaan op eigen tempo en op eigen niveau. Daarbij biedt de school ondersteuning op maat.
- ❖ Eigenaarschap: op het Willem de Zwijger College dragen leerlingen verantwoordelijkheid voor eigen leren. Het onderwijs is gepersonaliseerd. Leerlingen stellen samen met hun coach leerdoelen vast en hebben zicht op de eigen ontwikkeling in relatie tot die doelen. De (oriëntatie op de) leerloopbaan van de leerling staat centraal.

Samenwerkingspartners

Het Willem de Zwijger College werkt samen met een groot aantal partners. In deze paragraaf worden een aantal samenwerkingspartners toegelicht. In [bijlage 1](#) is een uitgebreidere toelichting op de partners van de school opgenomen.

Het gebouw van het Willem de Zwijger College is geschakeld aan **Theater De Willem**. Het theater heeft een belangrijke aula- en bijeenkomstfunctie (feest, diploma-uitreiking etc.). Ook wordt het theater gebruikt voor het cultuurprogramma (o.a. muziek, dans).

Het Willem de Zwijger College maakt deel uit van het **Samenwerkingsverband Passend Onderwijs VO Noordelijke Drechtsteden**. Binnen het samenwerkingsverband maken de scholen samen passend onderwijs mogelijk voor alle leerlingen. Voor leerlingen wordt met inzet van expertise uit het samenwerkingsverband extra ondersteuning en zorg georganiseerd op school.

Samenwerkingsverband RPO Rijnmond is een regionale opleidingsschool van leraren in Rijnmond. Schoolbesturen werken hierin samen met lerarenopleidingen aan de opleiding van eerste- en tweedegraads leraren. Daarnaast biedt het samenwerkingsverband professionaliseringsmogelijkheden voor ervaren leraren en schoolleiders.

Het gebouw van het Willem de Zwijger College wordt gebruikt door **maatschappelijke organisaties** waaronder bijvoorbeeld het islamitisch onderwijs, de Volksuniversiteit en sportverenigingen. Voor het bewegingsonderwijs buiten maakt het Willem de Zwijger College gebruik van faciliteiten van PKC Papendrecht en Atletiek Vereniging Passaat.

In het programma **Sterk Techniek Onderwijs (STO)** werken in de regio Noordelijke Drechtsteden vmbo-scholen, mbo-instellingen en het regionaal bedrijfsleven samen om de kwaliteit van de bèta technische leerloopbaan van de jonge beroepsprofessional te verbeteren. In het kader van Sterk Techniek Onderwijs wordt met ROC Da Vinci College onderzocht of het mogelijk is om leerlingen een drempelloze doorstroom te kunnen bieden naar MBO-2-opleidingen in Papendrecht.

Met **onderwijsinstellingen** in de kern en de regio wordt gewerkt aan verbetering van de doorlopende leerlijn met de programma's Fast Forward (groep 8), One Day Forward (groep 6/7) en het Excellentietraject. Met ROC Da Vinci College en ROC Albeda wordt samengewerkt op het gebied van het voortgezet algemeen volwassenenonderwijs (vavo) voor leerlingen ouder dan 16 jaar.

In aanvulling hierop wordt ook samengewerkt met onder andere:

- ❖ Gemeente Papendrecht;
- ❖ Samenwerkingsverband VO-HO;
- ❖ Regionaal bedrijfsleven.

2.2.2 Visie op huisvesting

Onderwijs is voortdurend in ontwikkeling en huisvesting moet die ontwikkeling faciliteren. Uitgangspunt is dat voor het Willem de Zwijger College nieuwe huisvesting wordt gerealiseerd die aansluit bij de visie op onderwijs en hierin mee kan bewegen.

Kenmerken

De kernwaarden van het Willem de Zwijger College vertalen zich naar de volgende kenmerken voor de huisvesting:

- ❖ **Open, transparant en compact:** het Willem de Zwijger College is een open en transparante school. Het gebouw is compact met korte looplijnen. De entree is uitnodigend en voortdurend in beeld bij medewerkers. Dit draagt bij aan de sociale veiligheid in de school. Leerlingen en medewerkers zijn zichtbaar en worden gezien.
- ❖ **Ontmoeting op centrale plekken:** het Willem de Zwijger College nodigt uit tot ontmoeting met elkaar. Ontmoeting wordt gestimuleerd en gefaciliteerd op verschillende niveaus. School-brede, grootschalige ontmoetingen kunnen plaatsvinden in een grote, centrale ontmoetingsruimte. Kleinschalige ontmoetingen bijvoorbeeld tussen een coach en leerling vinden plaats op een meer geborgen plek in de vertrouwde eigen leeromgeving. Voor bijvoorbeeld projectonderwijs zijn er voor kleine groepjes leerlingen gedurende een bepaalde periode centrale ontmoetingsplekken.
- ❖ **Onderwijs georganiseerd rond vakdomeinen:** vakclusters zoals die van BINASK, Kunst en Cultuur, Sport en Beweging, Talen en Techniek hebben een eigen domein. Zodoende kunnen zij zich profileren en zijn ze zichtbaar en herkenbaar voor leerlingen in de school. De doorlopende leerlijn wordt hier vakinhoudelijk georganiseerd en hier ontmoeten leerlingen elkaar over de leerwegen en de leerjaren heen.
- ❖ **Onderwijs georganiseerd rond leerjaar:** voor de jongste leerlingen wordt een eigen overzichtelijke leeromgeving gerealiseerd. Zo wordt de overgang naar het voortgezet onderwijs minder groot en kunnen ze vanuit een veilige thuisbasis stapsgewijs groeien.
- ❖ **Flexibiliteit:** de leeromgeving bestaat uit een diversiteit aan onderwijsruimten voor grotere en kleinere groepen en voor verschillende werkvormen. Onderwijsruimten kunnen deels aan elkaar worden geschakeld zodat de ruimten kunnen worden aangepast aan de behoefte van het onderwijs op dat moment.

Ruimtelijke organisatie

Het Willem de Zwijger College is een brede scholengemeenschap waarbij alle leerwegen op één locatie worden aangeboden. In de ruimtelijke organisatie van het onderwijs van het Willem de Zwijger College staat **ontmoeting** – in brede zin – centraal en vormt het verbindend element. Rond ontmoetingsplekken wordt het onderwijs georganiseerd in meer open

of gesloten onderwijsruimten. Het Willem de Zwijger College organiseert het onderwijs rond het gepersonaliseerd leren, de individu staat centraal.

Voor de school is de **samenwerking** met haar partner het theater belangrijk, niet alleen bij de huisvesting (er wordt gebruik gemaakt van elkaars ruimte) maar ook inhoudelijk. Datzelfde geldt voor sport, de school heeft speciale sportklassen. Nabijheid van de sportvoorzieningen is belangrijk voor de school.

2.3 Gemeente Papendrecht

Het is in het belang van alle Papendrechtters om het voortgezet onderwijs in Papendrecht te behouden. Met de lokale aanwezigheid van een breed, divers en kwalitatief hoogwaardig onderwijsaanbod en frisse schoolgebouwen worden de optimale ontwikkelingskansen voor alle jongeren vergroot. Bovendien maakt deze voorziening Papendrecht tot een aantrekkelijke gemeente om te wonen en een goede vestigingslocatie voor bedrijven. Ook versterkt het de centrumfunctie van Papendrecht in de West-Alblasserwaard en de economische positie van de regio. Daarom vindt de gemeente het belangrijk en noodzakelijk om – samen met de scholen – te investeren in de toekomstbestendigheid van het voortgezet onderwijs in Papendrecht.

Kansen voor het onderwijs

Vanuit dit perspectief zijn er verschillende kwalitatieve aspecten te benoemen die het belang van een breed aanbod en kwalitatief goede schoolgebouwen onderbouwen:

- **Investeren in jeugd:** de bestaande schoolgebouwen zijn verouderd. Door te investeren in onderwijshuisvesting heeft de jeugd een vertrouwde plek om hun schoolcarrière voort te zetten. De inzet is breed aanbod van voortgezet onderwijs te behouden in Papendrecht.
- **Investeren in onderwijs:** investeren in onderwijs en de maakindustrie. De scholen leiden een nieuwe generatie op die technologisch innovaties verder kan brengen.
- **Papendrecht op de kaart:** op school zitten in de gemeente geeft een binding met Papendrecht die je voor het leven niet meer kwijt raakt. Het houdt de jeugd in Papendrecht. En dat geldt ook voor ouders/verzorgers van deze leerlingen.

- **Investeren in toekomstig personeel van onze bedrijven:** het behouden van voortgezet onderwijs in de gemeente biedt kansen voor bedrijven. De stagiairs en medewerkers van de toekomst komen vanuit de scholen. Nederland vergrijst, deze demografische ontwikkeling gaat ook Papendrecht niet voorbij. Het investeren in de nieuwe generaties draagt bij aan een gezonde balans in de samenleving, op zowel economisch, financieel als sociaal vlak.

Ruimtelijke kansen

Door vernieuwing van de schoolgebouwen ontstaan er ook ruimtelijke kansen voor kwalitatieve verbetering:

- **Kansen voor ruimtelijke ontwikkelingen:** herontwikkeling van de scholen en bijbehorende locaties biedt kansen voor ruimtelijke verbetering van de gemeente. Het ontwikkelen van huisvesting voor scholen zorgt voor een langere keten van ontwikkelingen. Vrijkomende locaties kunnen worden getransformeerd naar bijvoorbeeld woningbouw en integrale gebiedsontwikkeling waarin een kwalitatieve verbetering van de openbare ruimte meegenomen kan worden. Integrale gebiedsontwikkeling biedt tevens kansen voor het ontwikkelen van andere maatschappelijke functies en voorzieningen.
- **Kansen voor verduurzaming:** in het klimaatakkoord is afgesproken dat maatschappelijk vastgoed (waaronder scholen) wordt verduurzaamd. De huidige schoolgebouwen (uit de jaren '70 en '80) voldoen niet. Bij de ontwikkeling van de scholen kan duurzaamheid integraal meegenomen worden, zowel op gebouw als gebiedsniveau. Vanuit de sector is de sectorale routekaart voor verduurzaming³ ontwikkeld. Hierin komen de PO-Raad en de VO-raad en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) samen in actie voor duurzame schoolgebouwen. Deze verduurzamingslag is ook nodig om de Klimaatdoelstellingen te kunnen behalen.
- **Gezonde leeromgeving:** behoud van goede gezonde scholen is voor de Papendrechtse gemeenschap van groot belang. De coronacrisis maakt duidelijk dat we behoefte hebben aan gebouwen waar frisse lucht circuleert en het binnenklimaat gezond is. Het zorgt bovendien voor betere schoolprestaties. Nieuwe schoolgebouwen betekenen een enorme verbetering voor het binnenklimaat in de schoolgebouwen.

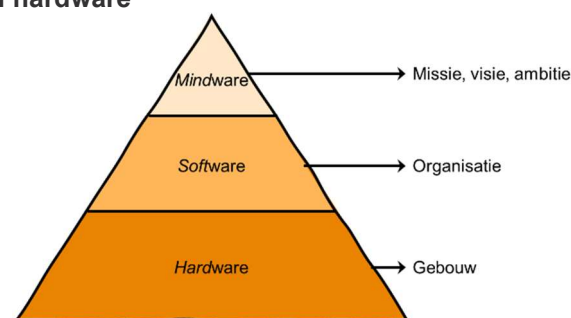
³ Sectorale routekaart voor verduurzaming van schoolgebouwen, PO-raad, VO-raad en VNG,

3. Visie op samenwerking

In de Gemeentelijk Visie en Routekaart Huisvesting VO is samenwerking tussen de beide VO-scholen in Papendrecht een van de uitgangspunten. Het Willem de Zwijger College en CSG De Lage Waard worden aangemoedigd om inhoudelijk en/of facilitair samen te werken, minimaal op het beroepsgerichte (techniek)onderwijs en de sportfuncties ervan uitgaande dat zodoende goed onderwijs in een kwalitatief hoogwaardig onderwijsgebouw kan worden aangeboden. De scholen werken nu al op onderdelen samen (zie paragraaf 2.1.1 en 2.2.1) De gezamenlijke visie op samenwerking wordt in dit hoofdstuk nader toegelicht.

3.1 Mindware, software en hardware

Samenwerking kan plaatsvinden op verschillende niveaus. Bij het verbinden van de individuele visies van de scholen naar een gezamenlijke visie op samenwerking is deze op drie niveaus besproken: 'mindware, software, hardware'.

Figuur 5: Niveaus van samenwerking

- ❖ **Mindware** staat voor een gezamenlijke missie, visie en/of ambitie van beide scholen op onderdelen. Op het niveau van de mindware wordt geformuleerd **welke** gezamenlijke doelen de scholen nastreven. Dit vertaalt zich naar **inhoudelijke** samenwerking tussen de scholen.
- ❖ **Software** gaat over (gezamenlijke) activiteiten die de scholen organiseren om de visie en ambitie te bereiken. Met het formuleren van de software wordt de vraag **hoe** de doelen bereikt worden, beantwoord. Dit vertaalt zich naar de **organisatorische** samenwerking tussen de scholen.
- ❖ **Hardware** is de fysieke vormgeving van de accommodatie. De hardware is het antwoord op de vraag '**wat** heb je daarbij nodig?'. Dit vertaalt zich naar de **fysieke** samenwerking tussen de scholen.

3.2 Samenwerking beroepsgericht (techniek)onderwijs

Samenwerking tussen beide scholen vindt met name plaats op het niveau van mindware en software. De scholen streven ernaar het techniekonderwijs in de regio te versterken en de kwaliteit van de bèta-technische leerloopbaan van de jonge beroepsprofessionals te verbeteren. In verschillende (regionale) samenwerkingsverbanden werken de scholen hier toe **inhoudelijk** met elkaar en met andere netwerkpartners samen onder andere in de programma's Focus op Bèta en Sterk Techniek Onderwijs. Dit vertaalt zich naar een groot aantal activiteiten waarin beide scholen samenwerken.

Organisatorische samenwerking tussen CSG De Lage Waard en het Willem de Zwijger College vindt bijvoorbeeld plaats bij de Onderwijsroute (samen met bedrijfsleven) en de Techniekspelen.

De scholen zien kansen voor **fysieke** samenwerking daar waar het beroepsgerichte (techniek)onderwijs de maatschappij raakt. Om leerlingen de kans te geven praktijkervaring in levensechte situaties op te doen kunnen projecten worden opgestart waarbij ze aan de slag gaan met concrete vragen uit het bedrijfsleven of van particuliere bewoners, bijvoorbeeld in de vorm van een repaircafé. Op deze manier worden theorie en praktijk voor de leerling met elkaar verbonden. De leerling leert in een leeromgeving die zich bevindt tussen de school en de beroepspraktijk. Dit draagt bij aan oriëntatie op en motivatie voor de leerloopbaan. Het uitvoeren van praktische en realistische opdrachten binnen én buiten de school sluit aan bij de ontwikkeling van het praktijkgerichte programma voor de nieuwe leerweg.

Daarnaast zien scholen kansen voor **fysieke** samenwerking daar waar het beroepsgerichte (techniek)onderwijs de leerloopbaan in het vervolgonderwijs raakt. Voor een deel van de jongeren is het passend om vanuit een vertrouwde vmbo-school een mbo-opleiding te volgen. Er gaat dan geen tijd verloren aan wennen aan een nieuwe omgeving en onderwijstijd kan optimaal worden benut. Een goede aansluiting kan bepalend zijn voor het succes van de opleiding van de student en helpt schooluitval te voorkomen.

Nu het wettelijk mogelijk is dat jongeren in de basisberoepsgerichte en kaderberoepsgerichte leerweg om de entreeopleidingen en MBO-2-opleidingen binnen het vmbo af te ronden, willen CSG De Lage Waard en het Willem de Zwijger College met de regionale MBO-instellingen de mogelijkheid onderzoeken om MBO-2-opleidingen binnen de beroepsbegeleidende leerweg (BBL) aan te bieden die aansluiten op de technische profielen Bouwen, Wonen en Interieur (BWI) en Produceren Installeren en Energie (PIE).

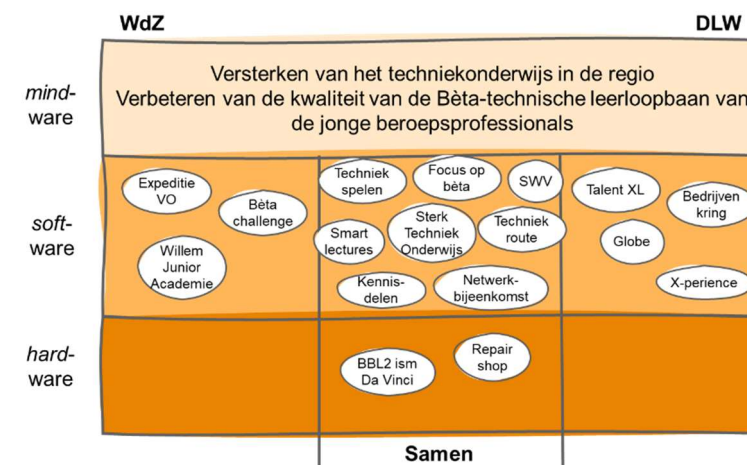
In het belang van gelijke en eerlijke kansen voor alle leerlingen vinden de scholen het van belang om een breed onderwijsaanbod te kunnen bieden aan hun leerlingen in een brede scholengemeenschap. Dit biedt zowel de meer begaafde, vroegrijpe en snel lerende kinderen, als de minder vlot of gemakkelijk lerende jongeren en de laatbloeiers kansen om zich te ontwikkelen in een overzichtelijke en kleinschalige schoolomgeving. Groepen leerlingen worden niet gescheiden van elkaar. Daarmee dragen de scholen bij aan een van doelen van onderwijs om leerlingen als burgers te leren samenleven in een complexe en diverse samenleving.

Het versterken van de aandacht voor bètatechniek in het onderwijs heeft nationaal nog altijd veel aandacht. Actuele onderwijsontwikkelingen zoals de nieuwe leerweg, maar ook de ontwikkeling van leerlijnen onderzoeken en ontwerpen dragen hieraan bij. Om techniek breed onder de aandacht te kunnen brengen bij leerlingen is een goed uitgeruste praktische leeromgeving die integraal onderdeel is van de scholengemeenschap noodzakelijk. Deze leeromgeving kan breed worden ingezet zowel voor de leerling in de beroepsgerichte leerweg die zich oriënteert op de technische beroepspraktijk als voor de havo-leerling die in het kader van een profielwerkstuk een experiment uitvoert. Ook vanuit dit perspectief is het voor beide scholen belangrijk dat de (technische) praktijkgerichte leeromgeving integraal onderdeel is van de school. Het samenvoegen van de beroepsgerichte leerwegen van beide scholen in één gebouw is hiermee in strijd.

3.3 Samenwerking sport

Samenwerking vindt met name plaats op het niveau van mindware. Beide scholen streven ernaar om een actieve leefstijl te stimuleren en een brede oriëntatie op de actuele sport- en beweegcultuur te bieden. De ambitie is om een brede motorische basis te versterken en verstevigen en sociale, leiderschaps- en regelvaardigheden te ontwikkelen. Beide scholen hebben een breed sportaanbod waarbij leerlingen de mogelijkheid hebben om gebruik te maken van een aanvullend sportaanbod zoals sport(oriëntatie)klassen, Talentlijn sport en de Willem Junior Academie.

De **organisatorische** samenwerking beperkt zich tot deelname aan gezamenlijke sporttoernooien en Olympic Moves.

Figuur 6: Verkenning samenwerking beroepsgericht (techniek)onderwijs

Figuur 7: Verkenning samenwerking sport

Fysieke nabijheid van de sportvoorzieningen is voor beide scholen een belangrijk aandachtspunt. Zowel met het oog op de effectieve inzet van de onderwijstijd van leerlingen als met het oog op de samenwerking met vakleerkrachten en de binding van de vakleerkrachten met de school. Clustering van de afzonderlijke gymzalen van de scholen tot een gezamenlijke sportvoorziening biedt wellicht kansen voor een meer uitdagende en diverse sportomgeving. Zo kunnen mogelijk meer diverse sportruimten worden gerealiseerd (bijvoorbeeld een danszaal) waardoor een meer gevarieerd aanbod sport en bewegen aangeboden kan worden. Maar nabijheid weegt zwaar in de afweging van belangen.

3.4 Conclusie

In de Gemeentelijk Visie en Routekaart Huisvesting VO worden het Willem de Zwijger College en CSG De Lage Waard aangemoedigd om inhoudelijk en/of facilitair samen te werken, minimaal op het beroepsgerichte (techniek)onderwijs en de sportfuncties ervan uitgaande dat zodoende goed onderwijs in een kwalitatief hoogwaardig onderwijsgebouw kan worden aangeboden. De scholen geven aan de meerwaarde van nauwe fysieke samenwerking in gedeelde huisvesting niet te zien. Zij kennen juist veel waarde toe aan de ontwikkeling van brede scholen met een eigen identiteit waarin leerlingen gelijke kansen krijgen om zich (breed) te ontwikkelen.

De scholen onderschrijven daarmee de ambitie die de gemeente Papendrecht ook heeft om een breed en goed onderwijsaanbod te blijven bieden. Ouders en kinderen moeten kunnen kiezen. Een goed en breed onderwijsaanbod bindt jongeren aan Papendrecht en vergroot kansen op de arbeidsmarkt. In het voortgezet onderwijs hebben de scholen een regionale functie, die willen zij behouden. Uitgangspunt voor het Willem de Zwijger College en CSG De Lage Waard is dat zij niet noodzakelijkerwijs (op onderdelen) hoeven samen te werken in gedeelde huisvesting om de ambities waar te kunnen maken. Intensievere samenwerking kan wel voordelen bieden.

Samengevat concluderen de beide scholen:

- ❖ De scholen continueren de inhoudelijke en organisatorische samenwerking in diverse samenwerkingsverbanden en gezamenlijke activiteiten met hun netwerkpartners.
- ❖ De scholen zien geen onderwijskundige meerwaarde in nauwe fysieke samenwerking in gedeelde huisvesting voor het (beroepsgericht) techniekonderwijs.

- ❖ Fysieke nabijheid van de sportvoorzieningen is voor beide scholen belangrijk. Clustering van de afzonderlijke gymzalen van de scholen tot een gezamenlijke sportvoorziening biedt kansen voor een meer uitdagende en diverse sportomgeving.

De visie op samenwerking sluit op dit punt goed aan bij de meest recente adviezen van de Onderwijsraad en de SER (zie bijlage 8). Het aspect van kansengelijkheid is in de Gemeentelijk Visie en Routekaart Huisvesting VO onderbelicht. Het verdient daarom aanbeveling om in aanloop naar een volgende projectfase hierop samen met het Willem de Zwijger College en CSG De Lage Waard en samenwerkingspartners een visie en gemeentelijk onderwijsbeleid te ontwikkelen om vervolgens als afgeleide daarvan te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn, zowel ten aanzien van het beroepsgerichte (techniek)onderwijs als ten aanzien van de sportvoorzieningen, om dit gemeentelijke onderwijsbeleid mede vorm te geven door middel van fysieke samenwerking. Dit kan ook door in ontwerp en inrichting van de onderwijsgebouwen slimme keuzes te maken ten aanzien van faciliteiten en vormgeving.

4. Ruimtebehoefte VO-scholen

De toekomstige ruimtebehoefte voor de VO-scholen wordt bepaald op basis van de normen die hiervoor zijn opgenomen in de 'Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Papendrecht 2015' (Verordening). In de Verordening is vastgelegd op welke manier de normatieve ruimtebehoefte voor de scholen in het voortgezet onderwijs wordt bepaald. Voor het berekenen van de ruimtebehoefte voor onderwijs en gymnastiek wordt gebruik gemaakt van ruimtenormen zoals vastgelegd in de Verordening en de leerlingprognose over een periode van 15 jaar.

In de volgende paragrafen wordt de ontwikkeling van het leerlingaantal op de scholen in beeld gebracht. Vervolgens is op basis van het aantal leerlingen de normatieve ruimtebehoefte per schoolgebouw bepaald. In bijlage 2a is de volledig notitie opgenomen en in bijlage 2b de normatieve ruimtebehoefte berekening. De ruimtebehoefte voor de schoolgebouwen, voor binnensport en buitenruimte is in de laatste paragraaf vertaald naar in te passen ruimtelijke clusters.

4.1 Ruimtenormen

In de Verordening zijn de normen voor het berekenen van de ruimtebehoefte vastgelegd. Deze normen zijn gebaseerd op de modelverordening van de VNG, peildatum 2015. Per 1 januari 2021 heeft de VNG de modelverordening geactualiseerd en ruimtenormen voor het voortgezet onderwijs aangepast op onder andere de nieuwe VMBO-profielen.

In de ruimtenormering voor de VMBO-bovenbouw wordt gerekend met een vaste voet en een leerling-afhankelijke norm. Hierin is geen rekening gehouden met gebruik van de praktijkvoorzieningen door onderbouwleerlingen, leerlingen van andere beroepsgerichte profielen en/of leerlingen van andere leerwegen (vmbo-t / Havo / VWO). Omdat de praktijkvoorzieningen van beide VO-scholen in Papendrecht nu en in de toekomst breder ingezet worden dan enkel voor VMBO-bovenbouwleerlingen berekenen we de ruimtebehoefte voor praktijkvoorzieningen in een bandbreedte tussen de norm 2015 en norm 2021. In de volgende projectfase (definitie) wordt de ruimtebehoefte per school nader uitgewerkt in een concreet ruimteprogramma. Op basis daarvan kan nader onderbouwd worden hoeveel m² praktijkvoorzieningen nodig is.

4.2 Ontwikkeling leerlingaantal

De ruimtebehoefte wordt berekend op basis van het leerlingenaantal per school. Om een beeld te krijgen van de ontwikkeling van het aantal leerlingen in Papendrecht is in de volgende tabel 1 de prognose in de komende 15 jaar in beeld gebracht. In februari 2021 zijn de leerlingprognoses voor de VO-scholen geactualiseerd. De prognose geeft een beeld van de ontwikkeling tot 2039. Voor het haalbaarheidsonderzoek wordt gekeken naar de komende 15 jaar, dus tot 2035. In tabel 1 zijn de prognoses per 5 jaar weergegeven, uitgesplitst naar vestiging. Voor het Willem de Zwijger College is geen uitgesplitste prognose naar sector opgesteld. Daarom is voor deze school de verhouding tussen VMBO en Havo/Vwo in 2020 gebruikt om de uitgesplitste aantallen op basis van de prognose te bepalen.

Tabel 1: Prognose leerlingaantal per vestiging 2020 - 2035

	Sector	okt. 2020*	okt. 2025	okt. 2030	okt. 2035	gem. '20-'35
DLW - Vijzellaan	Havo/Vwo	1.110	1.212	1.119	1.099	1.149
DLW - Burg. Keijzerweg	VMBO	689	745	695	689	715
Totaal CSG De Lage Waard		1.799	1.957	1.814	1.788	1.864
Willem de Zwijger	Havo/Vwo**	823	828	757	743	790
Willem de Zwijger	VMBO**	426	428	392	384	409
Totaal Willem de Zwijger College		1.249	1.256	1.149	1.127	1.199
Totaal		3.048	3.213	2.963	2.915	3.063

*werkelijk aantal leerlingen op 1-10-2020

** uitsplitsing HA/VMBO op basis van verhouding in 2020

De prognose laat een stabilisatie / lichte daling van het aantal leerlingen zien (-4,4% in de periode 2020-2035). De ontwikkeling per school verschilt, het leerlingaantal van CSG De Lage Waard is in de prognose stabiel terwijl het leerlingaantal van Willem de Zwijger College in de prognose licht daalt. De ontwikkeling in de afgelopen 5 jaar laat juist een omgekeerde ontwikkeling zien. Het gemiddeld aantal leerlingen in de komende 15 jaar komt nagenoeg overeen met het huidig aantal leerlingen. De verhouding tussen het aantal leerlingen van beide scholen fluctueert, maar laat zich ook lastig voorspellen. De uitkomst van de prognose laat zien dat het huidig aantal leerlingen ook in de komende jaren verwacht

wordt op de scholen. De eerste jaren laat de prognose zelfs een lichte stijging zien, na 2028 neemt het aantal leerlingen weer af.

Uitgangspunt voor dit haalbaarheidsonderzoek is het huidig leerlingaantal per school (per 1-10-2020). Dit komt nagenoeg overeen met het geprognosticeerde gemiddelde aantal leerlingen in de komende 15 jaar. Bij de definitieve beschikking in een latere projectfase wordt nogmaals naar de ontwikkeling van de leerlingenaantallen gekeken en het mogelijke effect hiervan op de normatieve ruimtebehoefteberekening van de beide scholen.

4.3 Normatieve ruimtebehoefte

Op basis van de normen uit 2021 en het huidig leerlingaantal van de scholen is de normatieve ruimtebehoefte berekend. De normberekening geeft inzicht in de behoefte in vierkante meter bruto vloeroppervlak (m² bvo) voor onderwijs, voor sport (bewegingsonderwijs) en de buitenruimte. De buitenruimte is voor pauze- en beweegruiimte voor de leerlingen van de school. Het benodigd terrein voor onder andere parkeervoorzieningen dient te worden opgeteld bij de norm. Voor parkeervoorzieningen wordt de voor de locatie van het terrein geldende gemeentelijke parkeernorm gehanteerd.

4.3.1 Ruimtebehoefte onderwijsgebouwen

De normatieve ruimtebehoefte voor de scholen in Papendrecht is berekend op ruim 27.000 m² bvo. De behoefte per school is weergegeven in tabel 2. In [bijlage 2a](#) is de normatieve behoefteberekening per schoolvestiging opgenomen.

Tabel 2: Normatieve ruimtebehoefte per schoolvestiging

	DLW – Burg. Keijzer	DLW – Vijzellaan	Willem de Zwijger	Totaal
Vaste voet	550	980	980	
VMBO	5.850		3.320	
HAVO / VWO	--	6.420	4.800	
Totaal m² onderwijs	6.400	7.400	9.100	22.900
Aantal gymzalen	3	3	3	9
Totaal m² sport	1.400	1.400	1.400	4.200
Totaal m² bvo	7.800	8.800	10.500	27.100

Uitgangspunt voor dit haalbaarheidsonderzoek is een totale normatieve ruimtebehoefte van 27.100 m² bvo voor de scholen, inclusief binnensportvoorzieningen.

4.3.2 Ruimtebehoefte binnensport

De normen voor bewegingsonderwijs zoals gehanteerd in de VNG-modelverordening sluiten niet aan bij de ambities ten aanzien van sport en bewegen van de gemeente en de scholen. Om aan deze ambities invulling te kunnen geven moeten twee gymzalen worden toegevoegd:

- Een gymzaal van 455 m² bvo op de locatie Vijzellaan welke ingezet kan worden ten behoeve van gym voor de primair onderwijsscholen in de wijk. Deze zaal dient ter vervanging van gymzaal De Spil.
- Een gymzaal van 455 m² bvo op de locatie Van der Palmstraat welke ingezet kan worden ten behoeve van het bewegingsonderwijs van het Willem de Zwijger College.

4.3.3 Ruimtebehoefte buitenruimte en parkeren

In de normberekening voor de scholen wordt ook rekening gehouden met behoefte aan buitenruimte. Per schoolgebouw moet rekening worden gehouden met ruimten voor spelen en bewegen om de school. Voor parkeervoorzieningen voor auto's en fietsen gelden de gemeentelijke parkeernormen. In tabel 3 is een overzicht van de behoefte aan buitenruimte bij de scholen opgenomen.

Tabel 3: Behoeft buitenruimte en parkeren

	DLW – Burg. Keijzer	DLW – Vijzellaan	Willem de Zwijger	Sport
m ² buitenruimte	592	908	1.012	n.v.t.

4.4 Vertaling naar ruimteclusters

Om de vertaling van ruimtebehoefte naar scenario's voor de toekomstige huisvesting van de VO-scholen te kunnen maken zijn ruimtelijke clusters benoemd. Deze clusters zijn de bouwstenen waarmee de scenario's worden opgebouwd. De ruimteclusters kunnen op verschillende manieren gekoppeld worden om te komen tot een aantal huisvestingsscenario's voor de scholen op de locaties Vijzellaan en Van der Palmstraat/ Douwes Dekkerlaan.

In tabel 4 zijn de clusters per school in beeld gebracht. Hierbij is zowel de omvang in aantal leerlingen als in m² bvo opgenomen.

Tabel 4: Ruimteclusters t.b.v. scenario's VO-scholen

	CSG De Lage Waard		Willem de Zwijger		Primair onderwijs
	aantal ll.	m ² bvo	aantal ll.	m ² bvo	m ² bvo
VMBO BB/KB	474	5.100	133	1.500	
VMBO-T	215	1.300	293	1.800	
Havo / VWO	1.110	7.400	823	5.800	
Gymcluster 1		1.400			
Gymcluster 2		1.400			
Gymcluster 3				1.400	
Extra gym PO					455
Extra gym WdZ				455	
Subtotaal	1.799	16.600	1.249	10.955	455
Totaal	28.010 m² bvo				

5. Combinatiekansen

Doelstelling van het haalbaarheidsonderzoek is om inzicht te geven in de wijze waarop het voortgezet onderwijs in Papendrecht toekomstbestendig kan worden gehuisvest op de voorkeurslocaties. Scholenbouw biedt de kans om de beperkt beschikbare ruimte in Papendrecht zoveel mogelijk effectief en multifunctioneel te benutten. De nieuwbouw van VO-scholen is te beschouwen als een vliegwiel voor gebieds- of locatieontwikkeling, die zo veel mogelijk integraal moeten worden benaderd. Scholenbouw biedt kansen om ruimtelijke en sociale ambities te realiseren waarmee de investering een toegevoegde waarde krijgt voor zoveel mogelijk Papendrechtters.

De combinatiekansen die de investering in scholenbouw biedt hebben betrekking op woningbouwontwikkeling, sportvoorzieningen, maatschappelijke voorzieningen en duurzaamheid en groen. Daarmee werkt de gemeente Papendrecht aan een leefomgeving die beweging, ontplooiing en ontmoeting stimuleert. En aan een omgeving die gezond, veilig, en duurzaam is en ruimte biedt voor natuur. Zo zet ze stappen in de gewenste richting voor de toekomst van Papendrecht, zoals deze in de omgevingsvisie⁴ is geschetst. In dit hoofdstuk komen de belangrijkste ambities aan bod, en gaan we kort in op kansen voor integrale gebiedsontwikkeling als basis voor de volgende ontwikkelingsstappen.

5.1 Woningbouwontwikkeling

Op de beoogde ontwikkellocaties voor onderwijshuisvesting en de vrijvallende locaties kan (aanvullend) woningbouw worden gerealiseerd op basis van het Woonplan Papendrecht. Er is ruimte om (ook) te bouwen voor bijzondere doelgroepen. De Gemeente Papendrecht heeft de ambitie om nieuwe woningen te realiseren in samenhang met nieuwe onderwijs- en sportvoorzieningen in een aantrekkelijke en duurzame leefomgeving. Integrale ontwikkeling van de locaties biedt mogelijkheden om de ruimtelijke kwaliteit te maximaliseren. Zo gebruiken we de beperkte ruimte effectief en blijft er ruimte over voor groen.

⁴ Gemeente Papendrecht, Omgevingsvisie Papendrecht; Een duurzame toekomst met een krachtige gemeenschap, januari 2021

⁵ KVLO = Koninklijke Vereniging voor Lichamelijke Opvoeding = een vakvereniging voor docenten en leerkrachten lichamelijke opvoeding en combinatiefunctionarissen onderwijs en sport.

5.2 Sportvoorzieningen

In het kader van dit haalbaarheidsonderzoek is in beeld gebracht of en op welke manier de sportvoorzieningen voor de scholen multifunctioneler gemaakt kunnen worden zodat deze tevens gebruikt kunnen worden door Papendrechtse sportverenigingen. In [bijlage 3](#) is de volledige notitie met de resultaten van deze inventarisatie opgenomen.

Gymzaal conform verordening

Een basisvoorziening voor bewegingsonderwijs voor een school is vastgelegd in de Verordening Huisvesting onderwijs van de gemeente. De KVLO⁵ adviseert een wat grotere gymzaal te hanteren voor het voortgezet onderwijs. De basissportvoorziening voor een school bestaat uit een gymzaal met een netto zaalmaat van 12x21 meter (252 m²) en een vrije hoogte van 5 meter. Een dergelijke gymzaal kent beperkte gebruiksmogelijkheden voor sportverenigingen en is alleen geschikt voor gebruik voor o.a. tafeltennis, taekwondo en gymnastiek. Een basis gymzaal conform de VNG-norm resulteert in een gebouw van 455 m² bvo en bij clustering van 3 gymzalen in een gebouw van circa 1.400 m² bvo.

Sporthal NOC*NSF

De VO-scholen hebben op basis van hun leerlingaantal behoefte aan meerdere gymzalen. Het is mogelijk om gymzalen te koppelen tot een grotere sportruimte met scheidingswanden waardoor de zaal in aparte zaaldelen kan worden gebruikt. De sporthal is een koppeling van 3 gymnastieklokalen die d.m.v. twee elektrisch bedienbare scheidingswanden tot één grotere ruimte omgevormd kan worden. De sportruimten zijn groter langer, breder en hoger zodat er een sporthal ontstaat die is geschikt voor de meeste verenigingssporten. Een sporthal geschikt voor verenigingsgebruik conform de eisen van NOC*NSF heeft een afmeting van 1.700 m² bvo.

De kenmerken / uitgangspunten van een sporthal:

- Een sportruimte van 24 x 44 meter met een obstakelvrije hoogte van 7,0 meter;
- 6 kleed- wasruimten;
- Belijning voor:
 - Combiveld (handbal, voetbal, korfbal en hockey);

- 3 volleybalvelden + 1 volleybalveld centercourt;
- 1 basketbalveld centercourt;
- 7 badmintonvelden.

Tribune 100 zitplaatsen

Een sporthal kan voorzien worden van een toeschouwersruimte (tribune) voor bezoekers. Een tribune van 100 zitplaatsen resulteert in een aanvullende ruimtebehoefte bij een sporthal van circa 85 m² bvo.

Horecaruimte

Een sporthal en/of turnhal kan worden voorzien van een horecaruimte / kantineruimte voor verenigingen. Een horecaruimte resulteert in een aanvullende ruimtebehoefte bij een sporthal van circa 150 m² bvo. Dit oppervlak bestaat uit een horecaruimte van 100 m², een keuken en opslagruimte.

In de ruimtelijke verkenning van de scenario's wordt rekening gehouden met inpassing van de sportvoorzieningen van de scholen in clusters van steeds drie gymzalen. Door deze zalen gekoppeld te realiseren ontstaat een sportruimte die tevens gebruikt kan worden door sportverenigingen. Er is geen brede behoefte aan een omvangrijk tweede sportcentrum voor sportverenigingen in Papendrecht. Wel is beperkt behoefte aan goede trainingsvoorzieningen ten behoeve van avond- en weekendgebruik. Gebruik van de sportvoorzieningen van de scholen volstaat.

5.3 Maatschappelijke voorzieningen

In het gebied rond de locatie Van der Palmstraat zijn verschillende maatschappelijke organisaties gehuisvest. Met deze organisaties is gesproken en verkend welke ruimtebehoefte zij hebben en of er combinatiekansen liggen met de nieuw te realiseren scholen. In [bijlage 3](#) is de volledige notitie met de resultaten van deze inventarisatie opgenomen.

Stichting Denksportcentrum

Het Denksportcentrum is een overkoepelende stichting in Papendrecht die verantwoordelijk is voor het exploiteren en in stand houden van het Denksportcentrum. Het centrum wordt

verhuurd aan verschillende denksportverenigingen (o.a. bridge, schaken). Gebruik maken van bijvoorbeeld ruimte in een van de scholen heeft niet de voorkeur voor de denksport. Er is bijvoorbeeld sprake van gebruik overdag; dat laat zich lastig combineren met het schoolgebruik (geen overlast, goed toegankelijk, wens om inrichting te laten staan). Combineren met sportvoorziening resulteert in een aanvullende ruimte-behoefte van circa 600 m² bvo voor zaalcapaciteit ten behoeve van het Denksportcentrum. Hierbij wordt er vanuit gegaan dat de vergaderruimte gedeeld wordt met andere gebruikers.

Muziekvereniging Excelsior

Excelsior maakt, samen met een muziekschool, gebruik een oud schoolgebouw aan de Rembrandtlaan. Excelsior kan geen gebruik maken van sportruimten als normaalgesproken aanwezig zijn in een sporthal. Gebruik maken van ruimten in een van de schoolgebouwen laat zich lastig combineren met het oog op gebruik in de middaguren en de geluidstechnische eisen die gestelde worden aan muziekrumten. Combineren met een sportvoorziening resulteert in een aanvullende ruimtebehoefte van circa 850 m² bvo.

Theater De Willem

Theater De Willem en het Willem de Zwijger College zijn fysiek met elkaar verbonden en er wordt wederzijds gebruik gemaakt van elkaars ruimte. Om het theater als zelfstandig gebouw te kunnen gebruiken moet de theaterzaal voorzien worden van een entree, foyer met bar, garderobe en toiletvoorzieningen. Dit resulteert in een indicatieve ruimtebehoefte van 800 m² bvo.

Vooralsnog wordt geen rekening gehouden met een combinatie van de huisvestingsbehoefte van de genoemde maatschappelijke organisaties met de scholen. Hiervoor worden op dit moment geen mogelijkheden gezien o.a. door de specifieke ruimtebehoefte, geluids-overlast en gelijktijdig gebruik van de ruimten. De individuele ruimtebehoefte en een indicatie van investeringskosten is inzichtelijk gemaakt. In de ruimtelijke verkenning van de scenario's wordt rekening gehouden met behoud van het theater en de benodigde ruimte voor het 'stand alone' maken van de theaterzaal.

5.4 Duurzaamheid en groen

Als onderdeel van het haalbaarheidsonderzoek is vanuit de People-Planet-Profit gedachte integraal gekeken naar de kansen en prioriteiten op het gebied van groen en duurzaamheid bij de (her)ontwikkeling van de scholen en de scholenlocaties. Er zijn vijf duurzame kansen geformuleerd, veelal op gebouwniveau. In [bijlage 4](#) is de volledige notitie opgenomen.

Duurzame kans 1: Klimaatbestendig en natuur inclusief

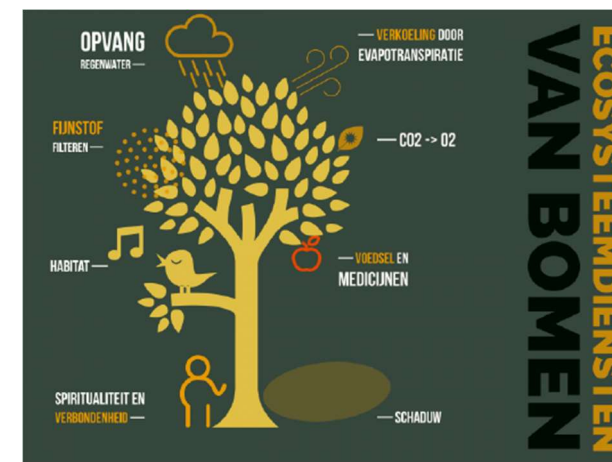
Een klimaatbestendige en waterrobuuste inrichting van heeft de hoogste prioriteit. Deze ambitie gaat hand in hand met de ambitie om het stedelijk ecosysteem met deze ontwikkeling te versterken. Bij klimaatbestendig gaat het om het opvangen en vasthouden van regenwater (op de plek waar het valt), maar ook aan het voorkomen van oplopende temperaturen. Bij de (her)ontwikkeling van de scholenlocaties is een groene inrichting uitgangspunt. Juist rondom scholen is vaak sprake van grote verharde oppervlakken: schoolplein, parkeerterrein en grote gevel- en dakvlakken grenzen vaak aan elkaar. De opgave is om dit te doorbreken. En, het allerbelangrijkste 'wapen' in de strijd tegen toenemende wateroverlast en toenemende hittestress: **de boom!** (zie figuur 8).

Klimaatbestendigheid en natuurinclusief bouwen en inrichten liggen in elkaars verlengde. Natuurinclusief bouwen is meestal ook klimaatbestendig bouwen. Met eenvoudige voorzieningen aan gebouwen, zoals architectonische aanpassingen aan het ontwerp of het aanpassen van een werkwijze of de te gebruiken materialen, kan veel bereikt worden voor de biodiversiteit en leefbaarheid in Papendrecht. Het toepassen van groen op deze locaties biedt ook veel kansen voor het vergroten van de biodiversiteit.

Duurzame kans 2: Energie

Voor nieuwe ontwikkelingen geldt al dat niet meer kan worden aangesloten op aardgas. Alternatieven zijn een collectieve WKO, all electric of aansluiten op een warmtenet. Ten aanzien van de schoolgebouwen is het uitgangspunt dat het de voorkeur heeft dat wordt aangesloten op het warmtenet. Voor alle nieuwbouw is het uitgangspunt dat zij als totaal binnen het projectgebied energieneutraal worden opgeleverd. Hiermee wordt bedoeld dat alle energie die binnen het gebied wordt gebruikt, ook binnen het gebied wordt opgewekt. Dat kan zich vertalen in allemaal energieneutrale gebouwen, maar ook in energieleverende scholen bijvoorbeeld (met hun grote dakoppervlakken) en BENG woningen.

De gemeente hanteert als uitgangspunt dat alle dakoppervlakken gebruikt moeten worden. Of voor groene daken óf voor het plaatsen van zonnepanelen, dan wel voor een combinatie van beiden.

Figuur 8: De ecosysteemdiensten van bomen

Concreet betekent dit: *in de ruimtelijke inrichting staat de boom centraal.*

- ❖ Behoud zoveel mogelijk de bestaande bomen en beschouw de boom als belangrijke bouwsteen in de gebiedsontwikkeling en niet als sluitpost.
- ❖ Doorgaande groen- en waterstructuren in tact houden en kansen benutten die te versterken. Nieuw toegevoegd groen is waardevoller wanneer het onderdeel is van een aaneengesloten groenstructuur.
- ❖ Pas waar mogelijk groene daken toe.
- ❖ Vermijd aaneengesloten gevels en verharde buitenruimte.
- ❖ Inpassen van groen en bomen op de schoolpleinen.
- ❖ Toepassen van gras-doorlatende verharding of waterdoorlatende (half)verharding.

Duurzame kans 3: Duurzaam materiaalgebruik

Het is van belang dat bij de realisatie van gebouwen rekening wordt gehouden met mogelijk hergebruik van gebruikte materialen in de toekomst of van het toepassen van gerecycled materiaal bij de realisatie. Een frisse school is een schoolgebouw (basis- of voortgezet onderwijs) met een laag energiegebruik en een gezond binnenmilieu als het gaat om luchtkwaliteit, temperatuur, comfort, licht en geluid. Ook duurzaam materiaalgebruik in de school heeft invloed op het binnenklimaat. Hier dient aandacht voor te zijn in het vervolg traject.

Duurzame kans 4: Ruimtegebruik en ruimtelijke kwaliteit

Binnen bestaand stedelijk gebied is het de opgave om zo efficiënt mogelijk met de ruimte om te gaan. Dubbel ruimtegebruik heeft de voorkeur boven monofunctioneel gebruik. Ruimtelijke kwaliteit staat voorop. Wanneer je kiest voor 'groene' oplossingen voor klimaatadaptatie, versterk je de groenstructuur van Papendrecht en voeg je ruimtelijke kwaliteit toe voor Papendrechters. Extra aandachtspunt in dit kader is de winst die met deze ontwikkeling te maken is in bruikbaarheid en beleefbaarheid van het gebied voor de bewoners en gebruikers van de omliggende buurten. Dit zit hem in toegankelijkheid, wandelroutes die aansluiten op bestaande routes (of ontbrekende schakels die kunnen worden ingevuld) en (mede)gebruik van functies.

Duurzame kans 5: Sociale relevantie

Deze ambitie is al enorm verweven in de ambitie voor het toekomstbestendig maken van de VO-scholen en is verbonden met de duurzame kans voor ruimtegebruik en ruimtelijke kwaliteit. Scholen kunnen, naast een onderwijsfunctie, (ook) een belangrijke functie voor de buurt hebben. Een school kan ruimte bieden voor buurtgenoten om daar elkaar te ontmoeten, voor maatschappelijke activiteiten of kleine evenementen.

5.5 Kansen voor integrale gebiedsontwikkeling

De combinatiekansen voor woningbouwontwikkeling, sportvoorzieningen, maatschappelijke voorzieningen en duurzaamheid en groen geven inzicht in de toegevoegde waarde die de investering in scholenbouw kan bieden voor zoveel mogelijk inwoners van Papendrecht. De realisatie van toekomstbestendige huisvesting voor het voortgezet onderwijs op de

locaties Van der Palmstraat/ Douwes Dekkerlaan en vormt daarmee een startpunt voor verdere verbetering van de leefbaarheid en het voorzieningenniveau van Papendrecht.

De herpositionering van kleinere, compacte onderwijsgebouwen op de locaties maakt onder andere dat er ruimte kan worden gecreëerd om invulling te geven aan de woningbouwopgave in Papendrecht en de regio⁶. De ambitie van de gemeente is om woningen te bouwen voor de autonome groei. Zodoende kunnen meer Papendrechters in de eigen vertrouwde omgeving blijven wonen. In het kader van de Groeiagenda heeft de gemeente ook de ambitie om extra woningen te bouwen met als doel bij te dragen aan de versterking van de sociaal-economische positie van de Drechtsteden. Met het toevoegen van woningen kan ook de doorstroming op de woningmarkt worden gestimuleerd, zodat in de bestaande woningvoorraad woningen vrijkomen voor starters, huishoudens met een laag inkomen en beginnende doorstromers.

Papendrecht is een sportieve gemeente. Het heeft een rijk verenigingsleven. Sporters maken gebruik van buitensportaccommodaties, Sportcentrum Papendrecht en verschillende kleinere gymzalen⁷. Voor het bewegingsonderwijs van het Willem de Zwijger College en CSG De Lage Waard worden nieuwe gymzalen gerealiseerd conform de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs van de gemeente Papendrecht. Dit biedt een kans om meer moderne, multifunctionele sportvoorzieningen te realiseren waar alle Papendrechters kunnen sporten en bewegen. Door gymzalen te koppelen tot een grotere sportruimte met scheidingswanden kan de sportvoorziening voor de scholen tevens worden gebruikt door sportverenigingen. Dit draagt bij aan het realiseren van een gezond sport- en beweegklimaat in de kern.

Papendrecht wordt gewaardeerd vanwege het dorpse karakter en het relatief hoge voorzieningenniveau. In het gebied rond de locatie Van der Palmstraat zijn verschillende maatschappelijke organisaties gehuisvest met een specifieke ruimtebehoefte, functionele eisen en gebruikstijden. Dat maakt dat een combinatie met de huisvesting van de scholen nu nog niet voor de hand ligt. De ruimtebehoefte is dan ook niet meegenomen in de scenario's

⁶ Gemeente Papendrecht, Papendrechts Woonplan 2020 – 2030, juli 2019

⁷ Sportakkoord Papendrecht 2020

Papendrecht kent een groot aantal verenigingen en maatschappelijke instellingen met een rijk cultuuraanbod. Theater de Willem is hiervan een sprekend voorbeeld. Theater De Willem aan de Van der Palmstraat en het Willem de Zwijger College zijn fysiek met elkaar verbonden en er wordt wederzijds gebruik gemaakt van elkaars ruimte. In de ruimtelijk verkenning van de scenario's voor vernieuwing van de huisvesting van het Willem de Zwijger College wordt ruimtelijk rekening gehouden met behoud van het theater en de benodigde ruimte voor het 'stand alone' maken hiervan. Dit biedt kansen om de uitstraling, toegankelijkheid en functionaliteit van het theater verder te verbeteren. Hiermee worden de mogelijkheden voor Papendrecht om zich te ontplooiën, te ontspannen, vertier te hebben en talent te ontwikkelen vergroot.

De gemeente Papendrecht wil de komende jaren uitgroeien tot een duurzame samenleving en draagt bij om doelstellingen van het Klimaatakkoord te behalen⁸. De duurzaamheidsagenda richt zich onder andere op het verbeteren van de biodiversiteit en het besparen van energie. Herindeling van de locaties biedt kansen om meer groen en water aan te leggen. Dankzij compacte nieuwbouw kan het energieverbruik worden vermindert en met de toepassing van zonnepanelen kan mogelijk zelfs energie worden geleverd aan de omgeving. Hiermee draagt de investering in scholenbouw bij aan de duurzaamheidsagenda van de gemeente Papendrecht.

Toekomstbestendige huisvesting voor het voortgezet onderwijs in Papendrecht biedt veel kansen om tegelijkertijd te werken aan de ontwikkeling van woningbouw, de realisatie van moderne sportvoorzieningen, de verbetering van maatschappelijke voorzieningen en het versterken van het stedelijk ecosysteem. De realisatie van toekomstbestendige huisvesting voor het voortgezet onderwijs is hiermee een vliegwiel voor integrale gebiedsontwikkeling van de locaties Vijzellaan en Van der Palmstraat en van de vrijvallende locaties. Daarmee koerst de Gemeente Papendrecht af op een duurzame toekomst zoals deze in de omgevingsvisie is geschetst. Door zorgvuldig kansen en mogelijkheden te inventariseren en af te wegen kan de investering in scholenbouw in Papendrecht veel vruchten afwerpen. We versterken de voorzieningen in de buurt en creëren ruimte voor ontmoeting. We bouwen woningen in een duurzame en groene omgeving. Zodoende heeft een investering in scholenbouw toegevoegde waarde voor zoveel mogelijk inwoners van Papendrecht.

⁸ Duurzaamheidsagenda Papendrecht

6. Locatieverkenning

In september 2020 heeft de Raad ingestemd met het haalbaarheidsonderzoek voor de VO-scholen. Hierin zijn twee ontwikkellocaties voor de scholen aangewezen: de Vijzellaan en de Van der Palmstraat inclusief Douwes Dekkerlaan. De locatie Burgermeester Keijzerweg wordt niet langer ingezet voor de scholen en kan worden ontwikkeld met bijvoorbeeld woningbouw.

Er is een verkenning van de ruimtelijk kenmerken van de locaties uitgevoerd. De twee locaties hebben elk een eigen identiteit die bij herontwikkeling versterkt kan worden: de Vijzellaan op de grens van het landschap en de Van der Palmstraat/ Douwes Dekkerlaan als onderdeel van een groene campus.

Figuur 9: Locaties Vijzellaan en Van der Palmstraat

6.1 Locatie Vijzellaan

De locatie Vijzellaan is gelegen in de wijk Molenvliet. Het totale terrein heeft een omvang van ca. 25.200 m² en bestaat uit:

1. CSG De Lage Waard, vestiging Havo/VWO: het schoolterrein bestaat uit het onderwijsgebouw (inclusief gymzalen), de voormalige conciërgewoning (in gebruik als bergruimte) en schoolplein (incl. fietsenstallingen). De grond is in eigendom van de gemeente Papendrecht (in [bijlage 10](#) is een toelichting op de specifieke uitgangspunten voor het eigendom van schoolgebouwen opgenomen).
2. Een openbaar parkeerterrein in eigendom van de gemeente Papendrecht;
3. Een sportveld aan de voorzijde van het terrein is in eigendom van CSG De Lage Waard;
4. Een sportveld aan de achterzijde (parkzijde) van het terrein in eigendom van CSG De Lage Waard.

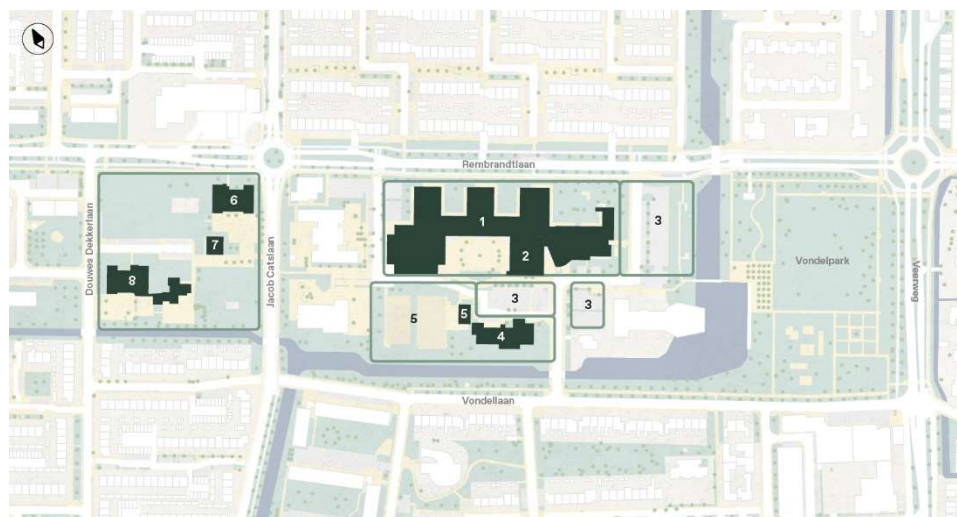

Figuur 10: Locatie Vijzellaan

6.2 Locatie Van der Palmstraat / Douwes Dekkerlaan

De locatie Van der Palmstraat/ Douwes Dekkerlaan is gelegen in de wijk Westpolder. De locatie bestaat uit twee delen met een diversiteit aan functies. Er is sprake van een versnipperde eigendomssituatie.

In [bijlage 5](#) is een overzicht opgenomen van de eigendomssituatie.

Figuur 11: locatie Van der Palmstraat/Douwes Dekkerlaan

De locatie Van der Palmstraat heeft een totale omvang van ca. 29.500 m² en bestaat uit:

1. Het Willem de Zwijger College. Het schoolterrein bestaat uit het gebouw (incl. gymzalen) en schoolplein en fietsenstallingen;
2. Theater De Willem dat fysiek is verbonden met het Willem de Zwijger College;
3. Openbare parkeerterreinen;
4. Denksportcentrum, een overkoepelende stichting in Papendrecht die verantwoordelijk is voor het exploiteren en in stand houden van het Denksportcentrum;
5. Sportaccommodatie van DES'72, een handbalvereniging met een asfaltveld (buiten) en een clubgebouw.

De locatie Douwes Dekkerlaan heeft een totale omvang van ca. 18.000 m² en bestaat uit:

6. Een accommodatie voor muziekvereniging Excelsior;
7. Praktijk voor Fysiotherapie en Podotherapie;
8. Voormalig schoolgebouw dat leeg staat.

Opgemerkt wordt dat in het gebied Van der Palmstraat / Douwes Dekkerlaan een aantal gebouwen staan die ook in de nieuwe situatie behouden blijven. Dit betreft onder andere twee basisscholen (OBS De Viermaster en IKC Beatrix).

Deel 2 - Scenario's

7. Uitgangspunten scenario's

In het haalbaarheidsonderzoek is een ruimtelijke verkenning uitgevoerd hoe en waar de nieuwe scholen ingepast kunnen worden op de locaties. In vier huisvestingsscenario's is onderzocht hoe de onderwijsvoorzieningen op beide locaties verdeeld zouden kunnen worden. In deze haalbaarheidsfase staat daarbij de vraag centraal of het benodigde ruimteprogramma voor de scholen gerealiseerd kan worden op de locaties. In een volgende fase, als er gekozen is voor een scenario, wordt nader onderzocht op welke manier de te realiseren gebouwmassa kan worden ingepast.

Hoe het ruimteprogramma op de beschikbare locaties kan worden gerealiseerd is een lastige puzzel. Daarbij spelen niet alleen de wensen van de scholen, maar ook de mate van samenwerking, de locatienmerken, de inpassing in de omgeving en financiële afwegingen een rol. Het ruimteprogramma is op tal van manieren te realiseren maar het is niet haalbaar en zinvol om alle denkbare varianten even diepgaand te onderzoeken.

Voor de vier huisvestingsscenario's zijn op basis van de uitgangspunten als omschreven in dit hoofdstuk per locatie twee mogelijke varianten voor inpassing ter illustratie uitgewerkt. In tabel 5 is een overzicht opgenomen met het huidig aantal leerlingen per locatie, de huidige omvang van het gebouw in m² bvo en de bijbehorende voetafdruk.

Tabel 5: Huidig gebruik en bebouwing locaties VO-scholen

	Vijzellaan (DLW)	Van der Palmstraat (WdZ)	Burg. Keizerweg (DLW)
Huidig aantal leerlingen	1.110 leerlingen	1.249 leerlingen	689 leerlingen
Huidig aantal m ² bvo	9.750 m ² bvo	12.800 m ² bvo	10.100 m ² bvo
Huidige voetafdruk gebouw	4.700 m ²	6.200 m ²	6.519 m ²

7.1 Uitgangspunten huisvestingsscenario's

Voor de huisvestingsscenario's zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

1. Verdeling over de locaties: de scholen voelen zich verbonden met de huidige locatie. We gaan er vanuit dat de scholen hun locaties niet uitruilen. Varianten waarbij de scholen van locatie wisselen zijn niet onderzocht.
2. Samenwerking sport: de raad heeft de ambitie uitgesproken dat de scholen gebruik gaan maken van gezamenlijke binnensportvoorzieningen. We gaan er vanuit dat nieuwe sportvoorzieningen multifunctioneel zijn en efficiënt worden gebruikt. Daarom onderzoeken we slechts twee varianten voor clustering van de sportvoorzieningen voor het onderwijs:
 - a. Een clustering van minimaal 6 zalen op een locatie, in combinatie met een clustering van 3 zalen op de andere locatie;
 - b. Een clustering van 9 zalen op de locatie Van der Palmstraat / Douwes Dekkerlaan.

Buitensportvoorzieningen zijn conform de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Papendrecht (2015) buiten beschouwing gelaten. CSG De Lage Waard heeft op de Vijzellaan twee eigen sportvelden waar zij gebruik van kan maken. Willem de Zwijger College heeft geen sportvelden bij de school. Voor buitensport kan zij gebruik maken van bestaande gemeentelijke buitensportaccommodaties in Papendrecht.

3. Samenwerking Beroepsgericht VMBO: de raad heeft de ambitie uitgesproken dat de scholen samenwerken op het gebied van de Beroepsgerichte leerwegen. VMBO bestaat uit een Theoretische (VMBO-T) leerweg en Beroepsgerichte leerwegen (VMBO-BB/KB). Voor de clustering bestaan tal van mogelijkheden die in de inpassingsstudie zijn onderzocht, zoals:
 - a. VMBO BB/KB voor beide scholen in één gebouw en VMBO-T koppelen aan onderwijs voor HAVO en VWO van de afzonderlijke scholen (scenario 1);
 - b. VMBO-T en VMBO-BB/KB koppelen aan onderwijs voor HAVO en VWO (scenario 2 en 4);
 - c. VMBO-BB/KB verbinden aan VMBO-T in een gebouw voor VMBO (scenario 3).

4. Buitenruimte t.b.v. scholen berekenen we op basis van de VNG-normen: voor de berekening van de buitenruimte zijn deze normen uitgangspunt:
 - a. School met 1-300 leerlingen: = 300 m² buitenruimte
 - b. School met meer dan 300 leerlingen: = 300 + 0,75 * (aantal leerlingen – 300)
 Dit uitgangspunt wordt bij de uitwerking van de scenario's gehanteerd.

5. Ruimtebehoefte parkeren berekenen we op basis van gemiddelde kengetallen: in het kader van de haalbaarheidsstudie werken we, zoals altijd bij parkeren, met kencijfers van zowel het CROW als uit het vigerende parkeerbeleid. Hierbij wordt een bandbreedte gehanteerd. Voor zowel het auto-, fiets en bromfiets/scooterparkeren gaan we uit van het gemiddelde van de genoemde normen. Uitgangspunt is een gebiedsgerichte aanpak van parkeren zodat waar mogelijk parkeervoorzieningen dubbel kunnen worden gebruikt. Op basis van aanwezigheidspercentages van de verschillende functies binnen een gebied kan de mate waarin dubbelgebruik mogelijk is worden berekend en meegevoerd. Door deze methode zoeken we een nog betere aansluiting met de daadwerkelijke parkeersituatie. In [bijlage 6](#) is de parkeerbehoefteberekening opgenomen.

6. Wonen: De gemeente Papendrecht heeft een woningbouwopgave die door inbreiding moet worden gerealiseerd. Door de realisatie van nieuwe huisvesting voor het voortgezet onderwijs komt ruimte vrij voor herontwikkeling van terreinen voor woningbouw. Kwantiteit, type en doelgroep van het beoogde woningbouwprogramma worden bepaald wanneer duidelijk is hoeveel ruimte op welke locatie beschikbaar is en aan welke woonvraag daar kan worden voldaan.

7. Theater: de ontwikkelingen rond het theater en de businesscase "cultuurplatform" worden niet meegenomen. In de verschillende scenario's wordt het theater integraal overgenomen en er wordt vanuit gegaan dat er een kleine foyer aanwezig is. Of die foyer er ook daadwerkelijk kan en zal komen is geen onderdeel van dit project maar we nemen hiervoor wel een ruimtereservering op.

7.2 Uitgangspunten inpassing ruimteclusters

Voor het inpassen van de ruimteclusters per scenario is bepaald wat het totale ruimtelijk programma is dat volgt uit de te realiseren onderwijsgebouwen en sportvoorzieningen. Per scenario is in beeld gebracht welk oppervlak de gebouwclusters krijgen, hoeveel vierkante meter buitenruimte er voor de scholen gerealiseerd moet worden (schoolplein) en welke parkeervoorzieningen er nodig zijn. Hierbij is een verdeling gemaakt tussen parkeerplaatsen voor auto's en stallingsplaatsen voor fietsen en scooters.

Voetafdruk

Voor de inpassing van de gebouwen op de locaties is het belangrijk om een juiste aanname te doen voor de voetafdruk van een gebouw. Als we een te krappe aanname doen, past het gebouw straks niet goed op het kavel. Als we daarentegen een te ruime aanname doen, nemen de gebouwen onnodig veel ruimte in. Uit ervaring weten we dat bij schoolgebouwen de behoefte aan ruimtes op de begane grond groter is dan ruimtes op de verdieping.

Bovendien weten we uit ervaring dat er veel gevellengte nodig is voor voldoende daglicht in alle onderwijsruimten. Tegelijkertijd willen we een efficiënte vormfactor realiseren (en dus kostenbewust ontwerpen). Op dit moment is het Programma van Eisen voor de schoolgebouwen nog niet op ruimte niveau uitgewerkt. We kunnen daarom nog niet precies de hoeveelheid gevel bepalen die nodig is om voldoende daglicht te hebben voor elke onderwijsruimte. Om dit in de toekomst te borgen is het heel belangrijk nu een ruime marge te nemen, zodat er in de toekomst voldoende mogelijkheden zijn om het precieze programma en alle wensen juist in te passen.

Ten aanzien van de gebouwhoogte gaan we uit van 3-laagse onderwijsgebouwen met eventueel een hoogteaccent, maar vanwege de grotere behoefte aan ruimtes op de begane grond en de noodzaak om alle lokalen van daglicht te voorzien, rekenen we met een ruimere factor. Als basis houden we aan dat 60% van het ruimteprogramma op de begane grond moet kunnen liggen. De overige 40% wordt verspreid over de twee verdiepingen daarboven. In werkelijkheid zal (enigszins verschillend per schooltype) waarschijnlijk minder ruimte nodig zijn op de begane grond. De huidige schoolgebouwen hebben circa 50% van het programma op de begane grond. Het gebouw zal, afhankelijk van het aantal lokalen, wel een minder efficiënte en compacte vorm krijgen (met bijvoorbeeld vleugels) om alle

onderwijsruimten van voldoende daglicht te voorzien. Deze marge is meegenomen in het uitgangspunt van 60% van het programma op de begane grond.

Voor de sportvoorzieningen gaan we vooralsnog ervan uit dat 100% van het programma op maaiveld wordt gerealiseerd. Meerdere zalen kunnen worden gestapeld om stedenbouwkundig en architectonisch een aantrekkelijker beeld te realiseren, maar hier is nu (met name financieel) geen rekening mee gehouden.

Plat vlak

In de ruimtelijke verkenning is in beeld gebracht op welke manier de ruimteclusters verdeeld kunnen worden over de locatie. Hierbij is dus rekening gehouden met schoolgebouwen van maximaal 3 bouwlagen (eventueel met hoogteaccent) en éénlaagse sportvoorzieningen. Het voert te ver om in deze fase een verkenning in bouwmassa's te doen. Daarom volstaan we in deze haalbaarheidsfase met het visualiseren van de inpassing in een plat vlak. Daarbij is overigens wel nauwkeurig onderzocht of het benodigde programma per locatie en per scenario in te passen is op de betreffende locatie.

7.3 Uitgangspunten voor fasering

Bij de ruimtelijke verkenning is rekening gehouden met een aantal uitgangspunten die mede samenhangen met de volgorde waarin de verschillen gebouwen op de locaties gerealiseerd kunnen worden.

Hierbij zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd in volgorde van prioriteit:

- ❖ Er is geen tijdelijke huisvesting voor de scholen nodig tijdens de bouwfase;
- ❖ Vrijkomende gebouwen worden zoveel mogelijk in één keer leeg gehaald, zodat er geen of zo min mogelijk sprake is van tijdelijke leegstand van gebouwen;
- ❖ We beginnen op gronden die in eigendom van de gemeente zijn;
- ❖ We beginnen op vrij beschikbare gronden, dus waar op dit moment geen bestaande schoolgebouwen staan.
- ❖ Er heeft nog geen verkenning plaatsgevonden van de benodigde planologische procedures, derhalve is er in de fasering in de doorlooptijd van de projecten geen rekening gehouden met uitgebreide proceduretijden en/of bezwaarprocedures.

- ❖ Er is op basis van de het type voorziening en de omvang een inschatting gemaakt van de doorlooptijd van de voorbereiding (definitie- en ontwerpfase) en de uitvoering.

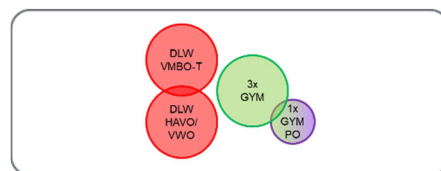
8. Scenario 1: Praktijk centraal

In scenario 1 worden drie schoolgebouwen en twee sportgebouwen gerealiseerd. Deze worden als volgt verdeeld over de twee locaties:

Te realiseren gebouwen

Vijzellaan:

- Schoolgebouw voor CSG De Lage Waard voor VMBO-T, Havo en VWO
- Sportgebouw met 4 gymzalen

Van der Palmstraat / Douwes Dekkerlaan:

- Gezamenlijk schoolgebouw voor het beroepsgericht VMBO-onderwijs (VMBO BB/KB) voor zowel CSG De Lage Waard als het Willem de Zwijger College
- Schoolgebouw voor Willem de Zwijger College voor VMBO-T, Havo en VWO.
- Sportgebouw met 7 gymzalen

8.1 Ruimtelijk programma

In tabel 6 is het ruimtprogramma van scenario 1 vertaald in de verschillende gebouwvolumes die gerealiseerd worden, inclusief de voetafdruk van gebouwen en het benodigde programma aan buitenruimte en parkeervoorzieningen.

In [bijlage 7](#) is een uitgebreid overzicht opgenomen met het totaal in te passen ruimtprogramma inclusief de uitgesplitste aantallen voor parkeren (auto, fiets en scooter) en de bijbehorende vierkante meters.

Het totale terreinoppervlak van de locatie Vijzellaan is ca 25.200 m². Het totale programma dat in dit scenario ingepast moet worden heeft een omvang van ca. 12.100 m². Het totale terreinoppervlak van de locatie Van der Palmstraat is ca. 47.500 m². Het totale programma dat in dit scenario ingepast moet worden heeft een omvang van ca. 18.900 m².

Tabel 6: In te passen ruimtprogramma scenario 1

Scenario 1: Praktijk centraal	aantal leerlingen	m ² bvo gebouw	voetafdruk gebouw m ²	m ² schoolplein	m ² parkeren	Totaal in te passen m ²
Vijzellaan						
DLW VMBO-T HAVO/VWO	1.325	8.700	5.200	1.100	3.200	9.500
Sport Gym 1		1.855	1.855	n.v.t.	700	2.555
Sport Gym PO						
Programma Vijzellaan	1.325	10.555	7.055	1.100	3.900	12.055
Van der Palmstraat/ Douwes Dekkerlaan						
DLW VMBO-BB/KB	607	6.600	4.000	500	2.000	6.500
WdZ VMBO-BB/KB						
WdZ VMBO-T HAVO/VWO	1.116	7.600	4.600	900	2.700	8.181
Sport Gym 2	n.v.t.	3.255	3.255	n.v.t.	900	4.158
Sport Gym 3						
Sport Gym WdZ						
Programma vd Palmstraat	1.723	17.455	11.775	1.442	5.600	18.855

Nieuw programma vs. bestaand programma

Het bestaande gebouw op de locatie Vijzellaan heeft een voetafdruk van 4.700 m². In de nieuwe situatie wordt de voetprint van het in te passen programma 7.075 m². Dit is een toename van 2.375 m². De voetprint van het bestaande gebouw op de locatie Van der Palmstraat heeft een oppervlak van 6.200 m². In de nieuwe situatie wordt de voetprint van het in te passen gebouwprogramma 11.775 m². Dit is een toename van 5.575 m².

8.2 Ruimtelijke verkenning

In de figuren op de volgende pagina is ter illustratie in twee varianten in beeld gebracht op welke manier de ruimteclusters ingepast zouden kunnen worden op de locatie.

Voorbeelden inpassingsvarianten scenario 1: locatie Vijzellaan

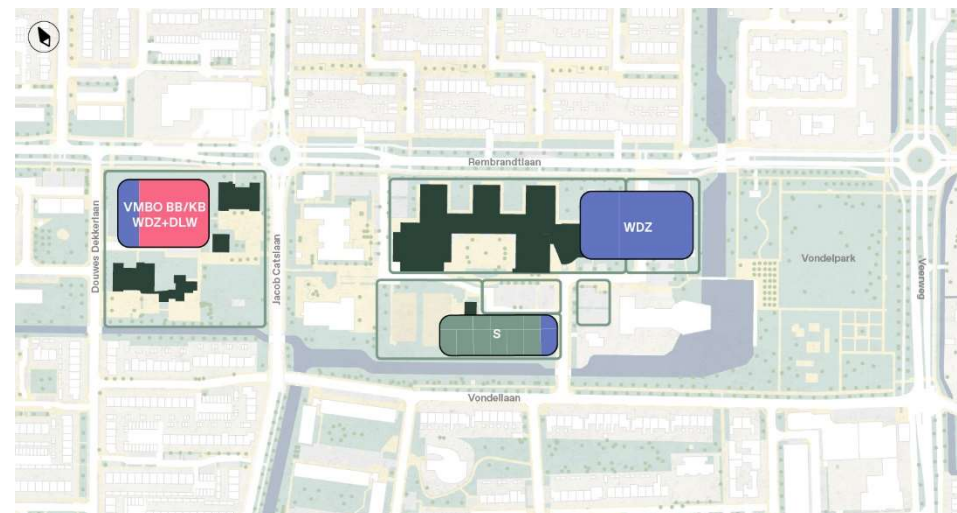

Figuur 12: Inpassing scenario 1 – locatie Vijzellaan – variant A

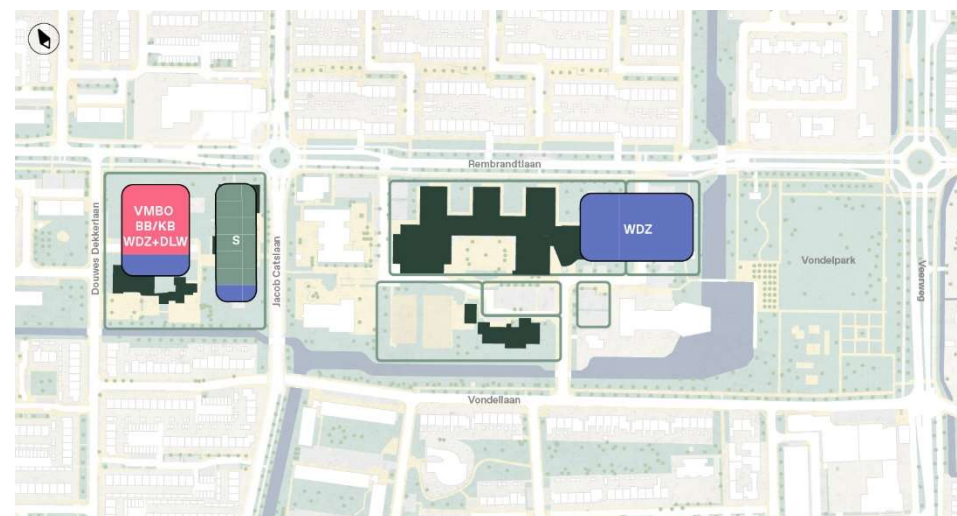

Figuur 13: Inpassing scenario 1 – locatie Vijzellaan - variant B

Voorbeelden inpassingsvarianten scenario 1: locatie Van der Palmstraat

Figuur 14: Inpassing scenario 1 – locatie Van der Palmstraat/ Douwes Dekkerlaan - variant A

Figuur 15: Inpassing scenario 1 – Van der Palmstraat/ Douwes Dekkerlaan - variant B

Rond de locatie Van der Palmstraat en op de locatie aan de Douwes Dekkerlaan ontstaat in dit scenario een gemengd gebied met zowel scholen, sportvoorzieningen als woningbouw. Hiervoor is voldoende ruimte. De scholen worden in dit scenario meer ingebed in een gemengd gebied en verliezen daardoor mogelijk enigszins hun eigen plek in de ruimtelijke structuur van Papendrecht.

Voor het onderdeel verkeer is gekeken naar de (school)routes, de ontsluiting van en de toegang naar het gebied en naar parkeren (en halen en brengen). Dit zijn in alle scenario's belangrijke aandachtspunten waarvoor maatregelen nodig zijn. Wat betreft vorm, omvang en kosten van de maatregelen is dit scenario vergelijkbaar met de overige scenario's.

Combinatiekansen

In dit scenario bestaan er voldoende combinatiekansen met de bestaande sportvoorzieningen in de gemeente. Daarnaast is er voldoende ruimte om een nader te bepalen programma aanvullende woningbouw met bijbehorende parkeergelegenheid te realiseren.

Onderwijsvisie

Op basis van de visie op onderwijs en samenwerking van het Willem de Zwijger College en CSG De Lage Waard wordt dit scenario niet gunstig beoordeeld. Voorzieningen voor beroepsgericht onderwijs kunnen weliswaar makkelijk worden gedeeld door de scholen, maar beide scholen vrezen dat het samenvoegen van twee verschillende onderwijsconcepten en pedagogische visies in één schoolgebouw onoverzichtelijk is en zorgt voor onduidelijkheid bij leerlingen.

Bovendien staat in dit scenario de kanselijkheid onder druk. Door het opsplitsen van de leerlingenpopulatie naar niveau is onderling contact tussen leeftijdsgenoten in verschillende leerwegen op school niet mogelijk. De school is daarmee geen afspiegeling van de samenleving. Niet alleen de kanselijkheid, ook de brede ontwikkelingsmogelijkheden van leerlingen staan onder druk. Door het opsplitsen van de leerlingenpopulatie is een aantal bijzondere voorzieningen en vakdocenten voor een deel van de leerlingen niet nabij beschikbaar (denk aan muziek, drama, beeldende vorming). Dit scenario biedt geen mogelijkheden voor medegebruik van voorzieningen van beroepsgericht onderwijs door andere leerwegen, waaronder de nieuwe leerweg met praktijkgericht programma (nu nog

Gemengde Leerweg en Theoretische Leerweg) en de talentontwikkelingsprogramma's voor havo/vwo-leerlingen).

Omdat in dit scenario een gezamenlijke huisvesting voor het beroepsgericht onderwijs wordt gerealiseerd, sluit dit scenario aan bij de gemeentelijke Visie en Routekaart huisvesting VO. Dit scenario sluit echter niet aan bij het advies van onderwijsorganisaties en wetenschappelijk onderzoek om leerlingen met verschillende niveaus en achtergronden niet te scheiden, maar te mengen (zie [bijlage 8](#)). De gemeentelijke Visie spreekt zich hier niet over uit.

Beide scholen vrezen dat het samenvoegen van twee verschillende onderwijsconcepten en pedagogische visies in één sportgebouw onoverzichtelijk is en zorgt voor onduidelijkheid bij leerlingen.

Draagvlak

Uit de gevoerde gesprekken op de inloopavonden blijkt dat er breed draagvlak is voor het behouden van en het investeren in de vernieuwing van de schoolgebouwen. Ook de gemeenteraad heeft uitgesproken grote waarde te hechten aan deze voor het dorp belangrijke voorzieningen.

Uit de gesprekken blijkt tevens dat er bij elk scenario aandachtspunten en zorgen worden benoemd. Zo vinden omwonenden het belangrijk dat er voldoende parkeergelegenheid bij de schoolgebouwen komt, ook ten behoeve van avondgebruik. Als er op de locaties woningbouw gerealiseerd wordt, dan liever geen hoogbouw. Bij realisatie van een schoolgebouw op de locatie Douwes Dekkerlaan is verkeersveiligheid, mede vanwege de aanwezigheid van basisscholen in het gebied, een aandachtspunt. Bij de Vijzellaan hebben omwonenden de voorkeur voor bebouwing op het sportveld achter de school in plaats van het sportveld aan de voorzijde.

Bij de verdere uitwerking is het van belang om, ongeacht het gekozen scenario, in gesprek te blijven met stakeholders.

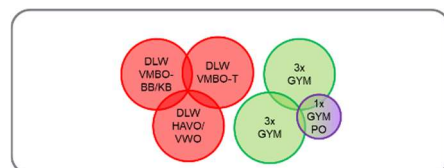
9. Scenario 2: Twee keer één

In scenario 2 worden drie schoolgebouwen en twee sportgebouwen gerealiseerd. Deze worden als volgt verdeeld over de twee locaties:

Te realiseren gebouwen

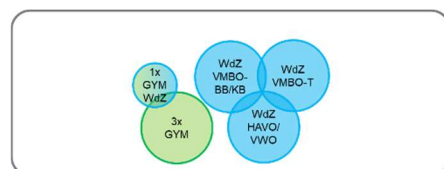
Vijzellaan:

- Schoolgebouw voor CSG De Lage Waard voor VMBO (zowel VMBO-T als VMBO BB/KB);
- Schoolgebouw voor CSG De Lage Waard voor HAVO/VWO;
- Sportgebouw met 7 gymzalen.

Van der Palmstraat / Douwes Dekkerlaan:

- Schoolgebouw voor het Willem de Zwijger College voor VMBO (zowel VMBO-T als VMBO BB/KB) en HAVO/VWO;
- Sportgebouw met 4 gymzalen.

9.1 Ruimtelijk programma

In tabel 7 is het ruimtprogramma van scenario 2 vertaald in de verschillende gebouwvolumes die gerealiseerd worden, inclusief de voetafdruk van gebouwen en het benodigde programma aan buitenruimte en parkeervoorzieningen.

In [bijlage 7](#) is een uitgebreid overzicht opgenomen met het totaal in te passen ruimtprogramma inclusief de uitgesplitste aantallen voor parkeren (auto, fiets en scooter) en de bijbehorende vierkante meters.

Het totale terreinoppervlak van de locatie Vijzellaan is ca. 25.200 m². Het totale programma dat in dit scenario ingepast moet worden heeft een omvang van ca. 19.000 m². Het totale terreinoppervlak van de locatie Van der Palmstraat / Douwes Dekkerlaan is ca. 47.500 m². Het totale programma dat in dit scenario ingepast moet worden heeft een omvang van ca. 12.000 m².

Tabel 7: In te passen ruimtprogramma scenario 2

Scenario 2: Twee keer één	aantal leerlingen	m ² bvo gebouw	voetafdruk gebouw m ²	m ² schoolplein	m ² parkeren	Totaal in te passen m ²
Vijzellaan						
DLW	VMBO-BB/KB	1.799	6.400	1.400	4.900	14.500
	VMBO-T		3.800			
	HAVO/VWO		7.400			
Sport	Gym 1	n.v.t.	3.255	n.v.t.	1.300	4.555
	Gym 2					
	Gym PO					
Programma Vijzellaan		1.799	17.055	11.455	1.400	6.200
Van der Palmstraat/ Douwes Dekkerlaan						
WdZ	VMBO-BB/KB	1.249	9.100	1.000	3.100	9.600
	VMBO-T					
	HAVO/VWO					
Sport	Gym 3	n.v.t.	1.855	n.v.t.	500	2.355
	Gym WdZ					
Programma vd Palmstraat		1.249	10.955	7.355	1.000	3.600

Nieuw programma vs. bestaand programma

Het bestaande gebouw op de locatie Vijzellaan heeft een voetafdruk van 4.700 m². In de nieuwe situatie wordt de voetprint van het in te passen programma 11.535 m². Dit is een toename van 6.835 m². De voetprint van het bestaande gebouw op de locatie Van der Palmstraat heeft een oppervlak van 6.200 m². In de nieuwe situatie wordt de voetprint van het in te passen programma 7.315 m². Dit is een toename van 1.115 m².

9.2 Ruimtelijke verkenning

In de figuren op de volgende pagina is ter illustratie in twee varianten in beeld gebracht op welke manier de ruimteclusters ingepast zouden kunnen worden op de locatie.

Voorbeelden inpassingsvarianten scenario 2: locatie Vijzellaan

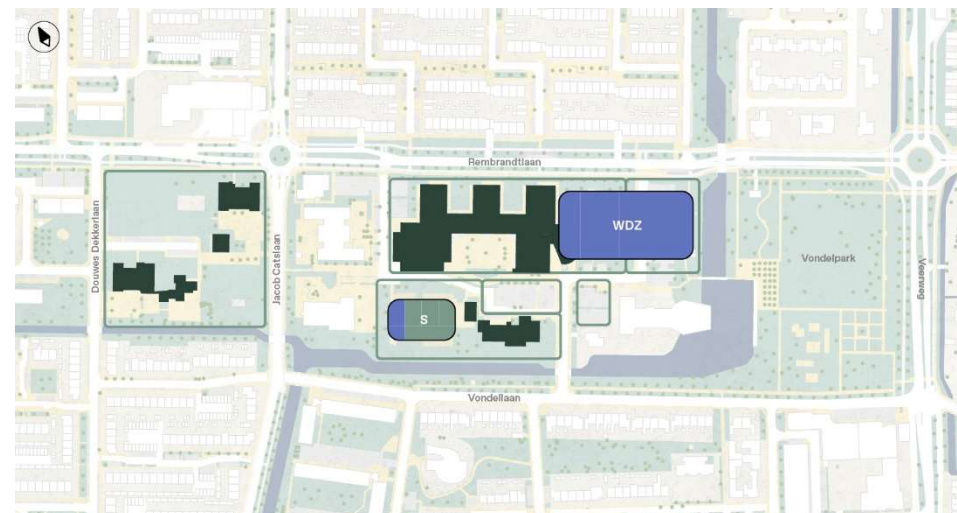

Figuur 17: Inpassing scenario 2 – locatie Vijzellaan - variant A

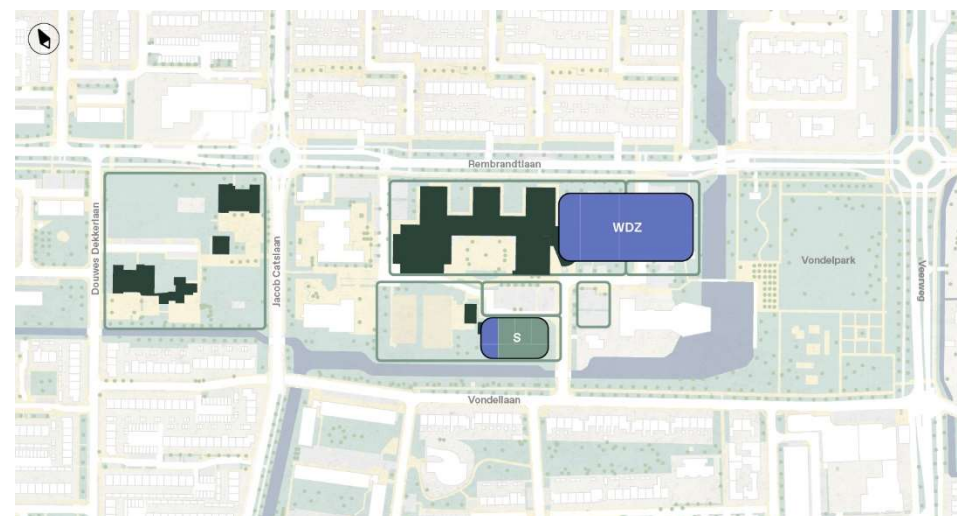

Figuur 18: Inpassing scenario 2 – locatie Vijzellaan - variant B

Voorbeelden inpassingsvarianten scenario 2: locatie Van der Palmstraat

Figuur 19: Inpassing scenario 2 – locatie Van der Palmstraat/ Douwes Dekkerlaan - variant A

Figuur 20: Inpassing scenario 2 – locatie Van der Palmstraat/ Douwes Dekkerlaan - variant B

bebouwing doorbreekt dan de bestaande bebouwingsgrens op basis van poldersloten, dat stelt extra eisen aan de inpassing van nieuwbouw in het park. Ook vraagt dit extra aandacht voor de oriëntatie ten opzichte van het Noordhoekse Wiel, de Achterkade en de verschillende kavelrichtingen. Aan de noordzijde van het terrein van CSG De Lage Waard is eventueel ruimte voor de bouw van enkele woningen. Door de concentratie van bebouwing aan de Vijzellaan, eist CSG De Lage Waard daar nadrukkelijker dan nu een eigen plek op in de omgeving.

In dit scenario ontstaat aan de Van der Palmstraat een gemengd gebied waarin het Willem de Zwijgercollege compact vormgegeven kan worden. Daarmee wordt de school een gebouw tussen de andere nieuw te bouwen gebouwen. Aan de Douwes Dekkerlaan biedt dit scenario meer kansen voor een goede woningbouwontwikkeling. Bovendien biedt dit scenario kansen om een sterke groene (wandel-) verbinding te creëren tussen het Vondelpark en de rivier.

Voor het onderdeel verkeer is gekeken naar de (school)routes, de ontsluiting van en de toegang naar het gebied en naar parkeren (en halen en brengen). Dit zijn in alle scenario's belangrijke aandachtspunten waarvoor maatregelen nodig zijn.

Combinatiekansen

In dit scenario bestaan er voldoende combinatiekansen met de bestaande sportvoorzieningen in de gemeente. Daarnaast is er voldoende ruimte om een nader te bepalen programma aanvullende woningbouw met bijbehorende parkeergelegenheid te realiseren.

Onderwijsvisie

Op basis van de visie op onderwijs en samenwerking van het Willem de Zwijger College en CSG De Lage Waard wordt dit scenario gunstig beoordeeld. Er worden schoolgebouwen gerealiseerd waarin de eigen identiteit, het eigen onderwijsconcept en de eigen pedagogische visie herkenbaar zijn. Door het mengen van de leerlingpopulatie ongeacht het niveau is onderling contact tussen leeftijdsgenoten in verschillende leerwegen op school mogelijk. Dit scenario draagt bij aan kansengelijkheid voor alle leerlingen ongeacht het schooladvies in groep 8. Het biedt daarnaast ook brede ontwikkelingsmogelijkheden voor alle leerlingen door de beschikbaarheid van bijzondere voorzieningen en vakdocenten nabij (denk aan muziek, drama, beeldende vorming). Bovendien biedt dit scenario de mogelijkheid aan

andere leerwegen waaronder de nieuwe leerweg met praktijkgericht programma (nu nog Gemengde en Theoretische Leerweg) en de talenontwikkelingsprogramma's voor havo/vwo-leerlingen om gebruik te maken van faciliteiten voor beroepsgericht onderwijs.

Scenario 2 sluit aan bij het advies van onderwijsorganisaties en wetenschappelijk onderzoek om leerlingen met verschillende niveaus en achtergronden niet te scheiden, maar te mengen (bijlage 8). Door de fysieke nabijheid van sportvoorzieningen zijn het sportaanbod en de sportdocenten nadrukkelijk verbonden aan de leergemeenschap die de school vormt.

In dit scenario wordt geen gezamenlijk techniekgebouw ontwikkeld en daarmee sluit dit scenario niet aan bij de gemeentelijke Visie en Routekaart huisvesting VO. In hoofdstuk 3 van het haalbaarheidsonderzoek is uiteengezet dat in de gemeentelijke visie het aspect van de kansengelijkheid voor leerlingen niet is belicht. Dit scenario sluit wel aan bij het advies van onderwijsorganisaties en wetenschappelijk onderzoek om leerlingen met verschillende niveaus en achtergronden niet te scheiden, maar te mengen (bijlage 8).

Draagvlak

Uit de gevoerde gesprekken op de inloopavonden blijkt dat er breed draagvlak is voor het behouden van en het investeren in de vernieuwing van de schoolgebouwen. Ook de gemeenteraad heeft uitgesproken grote waarde te hechten aan het belang van deze voor het dorp belangrijke voorzieningen.

Uit de gesprekken blijkt tevens dat er bij elk scenario aandachtspunten en zorgen worden benoemd. Zo vinden omwonenden het belangrijk dat er voldoende parkeergelegenheid bij de schoolgebouwen komt, ook ten behoeve van avondgebruik. Als er op de locaties woningbouw gerealiseerd wordt, dan liever geen hoogbouw. Bij realisatie van een schoolgebouw op de locatie Douwes Dekkerlaan is verkeersveiligheid, mede vanwege de aanwezigheid van basisscholen in het gebied, een aandachtspunt. Bij de Vijzellaan hebben omwonenden de voorkeur voor bebouwing op het sportveld achter de school in plaats van het sportveld aan de voorzijde.

Bij de verdere uitwerking is het van belang om, ongeacht het gekozen scenario, in gesprek te blijven met stakeholders.

10. Scenario 3: Campus

In scenario 3 worden drie schoolgebouwen en twee sportgebouwen gerealiseerd. Deze worden als volgt verdeeld over de twee locaties:

Te realiseren gebouwen

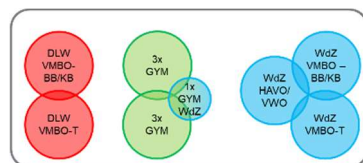
Vijzellaan:

- Schoolgebouw voor CSG De Lage Waard voor HAVO/VWO;
- Sportgebouw met 4 gymzalen.

Van der Palmstraat / Douwes Dekkerlaan:

- Schoolgebouw voor CSG De Lage Waard voor VMBO (zowel VMBO-T als VMBO BB/KB);
- Schoolgebouw voor het Willem de Zwijger College voor VMBO (zowel VMBO-T als VMBO BB/KB) en HAVO/VWO;
- Sportgebouw met 7 gymzalen.

10.1 Ruimtelijk programma

In tabel 8 is het ruimteprogramma van scenario 3 vertaald in de verschillende gebouwvolumes die gerealiseerd worden, inclusief de voetafdruk van gebouwen en het benodigde programma aan buitenruimte en parkeervoorzieningen.

In [bijlage 7](#) is een uitgebreid overzicht opgenomen met het totaal in te passen ruimteprogramma inclusief de uitgesplitste aantallen voor parkeren (auto, fiets en scooter) en de bijbehorende vierkante meters.

Het terreinoppervlak van de locatie Vijzellaan is ca. 25.200 m². Het totale programma dat in dit scenario ingepast moet worden heeft een omvang van ca. 11.700 m². Het totale terreinoppervlak van de locatie vd Palmstraat/Douwes Dekkerlaan is ca. 47.500 m². Het totale programma dat in dit scenario ingepast moet worden heeft een omvang van ca. 23.000 m².

Tabel 8: In te passen ruimteprogramma scenario 3

Scenario 3: Campus		aantal leerlingen	m ² bvo gebouw	voetafdruk gebouw m ²	m ² schoolplein	m ² parkeren	Totaal in te passen m ²
Vijzellaan							
DLW	HAVO/VWO	1.110	7.400	4.400	900	2.800	8.100
Sport	Gym 1 Gym PO	n.v.t.	1.855	1.855	n.v.t.	700	2.555
Programma Vijzellaan		1.110	9.255	6.255	900	3.500	10.655
Van der Palmstraat/ Douwes Dekkerlaan							
DLW	VMBO-BB/KB VMBO-T	689	6.400	3.800	600	2.100	6.500
WdZ	VMBO-BB/KB VMBO-T HAVO/VWO	1.249	9.100	5.500	1.000	3.100	9.600
Sport	Gym 2 Gym 3 Gym WdZ	n.v.t.	3.255	3.255	n.v.t.	900	4.155
Programma vd Palmstraat		1.938	18.755	12.555	1.600	6.100	20.255

Nieuw programma vs. bestaand programma

Het bestaande gebouw op de locatie Vijzellaan heeft een voetafdruk van 4.700 m². In de nieuwe situatie wordt de voetprint van het in te passen programma 6.295 m². Dit is een toename van 1.595 m². De voetprint van het bestaande gebouw op de locatie Van der Palmstraat heeft een oppervlak van 6.200 m². In de nieuwe situatie wordt de voetprint van het in te passen programma 12.555 m². Dit is een toename van 6.355 m².

10.2 Ruimtelijke verkenning

In de figuren op de volgende pagina is ter illustratie in beeld gebracht op welke manier de ruimteclusters ingepast zouden kunnen worden op de locatie.

Voorbeelden inpassingsvarianten scenario 3: locatie Vijzellaan

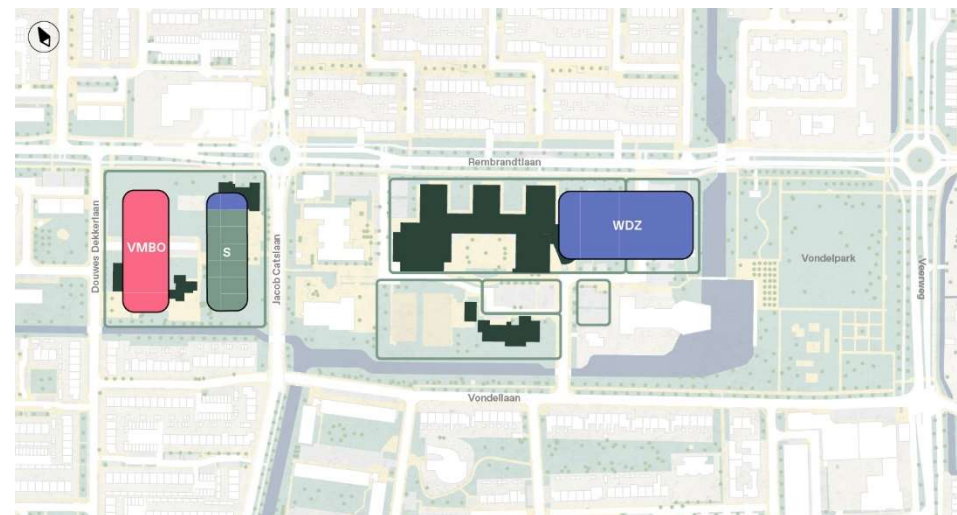

Figuur 22: Inpassing scenario 3 – locatie Vijzellaan - variant A

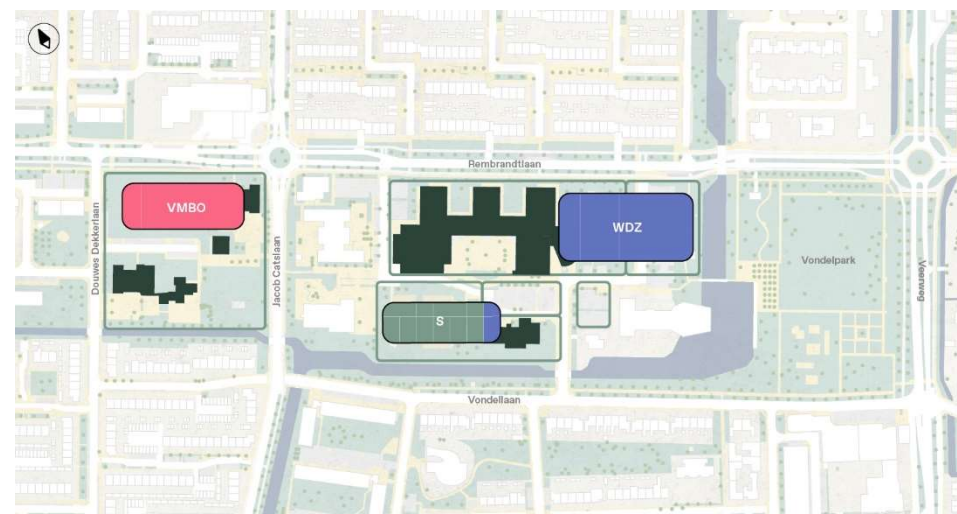

Figuur 23: Inpassing scenario 3 – locatie Vijzellaan- variant B

Voorbeelden inpassingsvarianten scenario 3: locatie Van der Palmstraat

Figuur 24: Inpassing scenario 3 – locatie Van der Palmstraat/ Douwes Dekkerlaan - variant A

Figuur 25: Inpassing scenario 3 – locatie Van der Palmstraat/ Douwes Dekkerlaan - variant B

10.3 Fasering

In figuur 26 is een faseringsvoorstel voor scenario 3 uitgewerkt, rekening houdend met de uitgangspunten als omschreven in § 7.3. Na definitieve besluitvorming is ruim 8 jaar nodig om alle gebouwen te realiseren. Er wordt op beide locaties gestart met de voorbereiding van twee schoolgebouwen.

Op de Vijzellaan met het gebouw voor CSG De Lage Waard voor Havo/VWO. Vervolgens wordt op deze locatie het sportgebouw gerealiseerd. Door deze gebouwen naast het bestaande gebouw te realiseren kan de school in gebruik blijven tijdens de bouw.

Op de locatie Van der Palmstraat wordt gestart met het gebouw voor CSG De Lage Waard voor VMBO. Na oplevering van dit gebouw is de locatie aan de Burgermeester Keizerweg beschikbaar voor herontwikkeling. Bij oplevering van het schoolgebouw is ook de gezamenlijke sportvoorziening voor de scholen op de locatie Van der Palmstraat gereed. Aansluitend wordt gestart met de bouw van de school voor het Willem de Zwijger College (VMBO en Havo/VWO).

Scenario 3:	jaar 1				jaar 2				jaar 3				jaar 4				jaar 5				jaar 6				jaar 7				jaar 8			
Campus	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
Locatie Vijzellaan																																
Sloop bestaand gebouw DLW																																
DLW - Havo / VWO																																
Sport																																
Locatie Van der Palmstraat																																
Sloop bestaand gebouw WdZ																																
DLW - VMBO																																
WdZ VMBO / Havo / VWO																																
Sport 2																																
Locatie Burg. Keizerweg																																
Sloop bestaand gebouw DLW																																

Figuur 26: Faseringsvoorstel scenario 3

10.4 Beoordeling

Het scenario is op verschillende aspecten beoordeeld. De beoordeling op kosten en opbrengsten is opgenomen in paragraaf 12.4.

Ruimte

Dit scenario biedt de mogelijkheid om op alle duurzame kansen (klimaatbestendig en natuur inclusief, energie, duurzaam materiaalgebruik, ruimtegebruik en ruimtelijke kwaliteit, sociale relevantie) goed te scoren. De schoolgebouwen kunnen compact worden gebouwd, waarmee wordt voldaan aan de vraag om duurzaam ruimtegebruik. In dit model blijft voldoende ruimte over om de omgeving groen, beweegvriendelijk, klimaatadaptief en natuurinclusief in te richten, met aandacht voor de versterking van doorgaande groene en blauwe structuren. Compact bouwen draagt ook bij aan de ambitie om zoveel mogelijk bestaande bomen te behouden. Door de spreiding van de scholen over twee locaties, in twee verschillende wijken, ontstaan twee plekken die sociaal relevant zijn.

Bebouwing van de sportvelden aan de zijde van de Vijzellaan heeft vanuit het perspectief van het behoud van groene structuren en natuurwaarden de voorkeur boven bebouwing aan de parkzijde.

In de Transitievisie Warmte 2021 wordt aangegeven dat de wijk Westpolder zich leent voor de aanleg van een warmtenet. Voor de wijk Molenvliet is op dit moment nog niet zeker of de aanleg van een warmtenet (in de toekomst) de variant is met de laagste maatschappelijke kosten. Hierop zal de komende jaren verder gestudeerd worden. Nieuwe schoolgebouwen (in combinatie met woningbouw) in zowel Westpolder als Molenvliet kunnen belangrijke bouwstenen zijn in de energietransitie met spin-off kansen voor de aangrenzende buurten.

Er zijn ten aanzien van dit scenario geen belangrijke stedenbouwkundige belemmeringen. Wel zijn er aandachtspunten voor de verdere uitwerking te benoemen. Op de Vijzellaan is in dit scenario voldoende ruimte voor een aanvullend woonprogramma naast of op de plek van het huidige schoolgebouw. De ontsluiting van dit stukje buurt en de aansluiting van nieuwe woningen op de bestaande woningen zijn belangrijke aandachtspunten.

Voor CSG De Lage Waard levert dit scenario vooral een herkenbare positie in de wijk (en in Papendrecht op) wanneer het schoolgebouw in het park wordt gebouwd. Bouwen op het sportveld in het park stelt extra eisen aan de inpassing van nieuwbouw in het park. Ook vraagt dit extra aandacht voor de oriëntatie ten opzichte van het Noordhoekse Wiel, de

Achterkade en de verschillende kavelrichtingen. Aan alle kanten omringd door woningbouw is die herkenbaarheid veel minder.

Aan de Douwes Dekkerlaan en de Van der Palmstraat ontstaat een groot gemengd gebied. Dit scenario biedt weinig ruimte voor een rustig woonmilieu. Afhankelijk van de manier waarop bebouwing wordt ingepast aan de van der Palmstraat is er wel of niet ruimte om de verbinding tussen het Vondelpark en de rivier te versterken. Dat is een opgave vanuit de groenstructuur. Aan de Douwes Dekkerlaan neemt schoolbebouwing een gemakkelijk herkenbare plek in de wijk in, als eigen gebied binnen een groter gemengd gebied (tussen Vondelpark en rivier).

Voor het onderdeel verkeer is gekeken naar de (school)routes, de ontsluiting van en de toegang naar het gebied en naar parkeren (en halen en brengen). Dit zijn in alle scenario's belangrijke aandachtspunten waarvoor maatregelen nodig zijn. Wat betreft vorm, omvang en kosten van de maatregelen zijn de scenario's vergelijkbaar.

Combinatiekansen

In dit scenario bestaan er voldoende combinatiekansen met de bestaande sportvoorzieningen in de gemeente. Daarnaast is er voldoende ruimte om een nader te bepalen programma aanvullende woningbouw met bijbehorende parkeergelegenheid te realiseren.

Onderwijsvisie

Op basis van de visie op onderwijs en samenwerking van het Willem de Zwijger College en CSG De Lage Waard wordt dit scenario minder gunstig beoordeeld. Er worden weliswaar schoolgebouwen gerealiseerd waarin de eigen identiteit, het eigen onderwijsconcept en de eigen pedagogische visie herkenbaar zijn. Maar de kanselijkheid staat enigszins onder druk voor CSG De Lage Waard. Door het opsplitsen van de leerlingenpopulatie naar niveau is onderling contact tussen leeftijdsgenoten in verschillende leerwegen op school niet mogelijk. De school is daarmee geen afspiegeling van de samenleving. Scenario 3 biedt voor CSG De Lage Waard geen mogelijkheden voor medegebruik van voorzieningen van beroepsgericht onderwijs door andere leerwegen voor bijvoorbeeld de talentontwikkelingsprogramma's voor havo/vwo-leerlingen

Voor CSG De Lage Waard sluit dit scenario niet aan bij het advies van onderwijsorganisaties en wetenschappelijk onderzoek om leerlingen met verschillende niveaus en achtergronden niet te scheiden, maar te mengen (zie [bijlage 8](#)). Beide scholen vrezen dat het samenvoegen van twee verschillende onderwijsconcepten en pedagogische visies in één sportgebouw onoverzichtelijk is en zorgt voor onduidelijkheid bij leerlingen.

In dit scenario wordt geen gezamenlijke huisvesting voor het beroepsgericht onderwijs gerealiseerd, maar wordt wel een sportvoorziening gedeeld. Daarmee voldoet dit scenario niet geheel aan het gedachtegoed van de gemeentelijke Visie en Routekaart huisvesting VO. In hoofdstuk 3 van het haalbaarheidsonderzoek is uiteengezet dat in de gemeentelijke visie het aspect van de kanselijkheid voor leerlingen niet is belicht.

Draagvlak

Uit de gevoerde gesprekken op de inloopavonden blijkt dat er breed draagvlak is voor het behouden van en het investeren in de vernieuwing van de schoolgebouwen. Ook de gemeenteraad heeft uitgesproken grote waarde te hechten aan het belang van deze voor het dorp belangrijke voorzieningen.

Uit de gesprekken blijkt tevens dat er bij elk scenario aandachtspunten en zorgen worden benoemd. Zo vinden omwonenden het belangrijk dat er voldoende parkeergelegenheid bij de schoolgebouwen komt, ook ten behoeve van avondgebruik. Als er op de locaties woningbouw gerealiseerd wordt, dan liever geen hoogbouw. Bij realisatie van een schoolgebouw op de locatie Douwes Dekkerlaan is verkeersveiligheid, mede vanwege de aanwezigheid van basisscholen in het gebied, een aandachtspunt. Bij de Vijzellaan hebben omwonenden de voorkeur voor bebouwing op het sportveld achter de school in plaats van het sportveld aan de voorzijde.

Bij de verdere uitwerking is het van belang om, ongeacht het gekozen scenario, in gesprek te blijven met stakeholders.

11. Scenario 4: Campus integraal

In scenario 4 worden drie schoolgebouwen en één sportgebouw gerealiseerd. Deze worden als volgt verdeeld over de twee locaties:

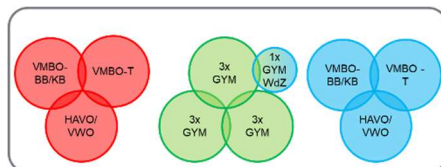
Te realiseren gebouwen

Vijzellaan:

- Geen ontwikkeling t.b.v. VO-scholen.

Van der Palmstraat / Douwes Dekkerlaan:

- Schoolgebouw voor CSG De Lage Waard voor VMBO (zowel VMBO-T als VMBO BB/KB);
- Schoolgebouw voor CSG De Lage Waard voor HAVO/VWO;
- Schoolgebouw voor het Willem de Zwijger College voor VMBO (zowel VMBO-T als VMBO BB/KB) en HAVO/VWO.
- sportgebouw met 10 gymzalen.

De locatie Vijzellaan wordt in dit scenario niet gebruikt voor de nieuwe schoolgebouwen en is daarmee beschikbaar voor bijvoorbeeld woningontwikkeling.

11.1 Ruimtelijk programma

In tabel 9 is het ruimteprogramma van scenario 4 vertaald in de verschillende gebouwvolumes die gerealiseerd worden, inclusief de voetafdruk van gebouwen en het benodigde programma aan buitenruimte en parkeervoorzieningen.

In [bijlage 7](#) is een uitgebreid overzicht opgenomen met het totaal in te passen ruimteprogramma inclusief de uitgesplitste aantallen voor parkeren (auto, fiets en scooter) en de bijbehorende vierkante meters.

Tabel 9: In te passen ruimteprogramma scenario 4

Scenario 4: Campus integraal	aantal leerlingen	m ² bvo gebouw	voetafdruk gebouw m ²	m ² schoolplein	m ² parkeren	Totaal in te passen m ²	
Van der Palmstraat/ Douwes Dekkerlaan							
DLW	VMBO-BB/KB VMBO-T HAVO/VWO	1.799	6.400	3.800	1.400	4.900	
			7.400	4.400			
WdZ	HAVO/VWO VMBO-BB/KB VMBO-T	1.249	9.100	5.500	1.000	3.100	9.600
Sport	Gym 1 Gym 2 Gym 3 Gym WdZ	n.v.t.	4.655	4.655	n.v.t.	1.300	5.955
Programma vd Palmstraat		3.048	27.555	18.355	2.400	9.300	30.055

Het totale terreinoppervlak van de locatie Van der Palmstraat/Douwes Dekkerlaan is ca. 47.500 m². Het totale programma dat in dit scenario ingepast moet worden heeft een omvang van ca. 29.900 m².

Nieuw programma vs. bestaand programma

De voetprint van het bestaande gebouw op de locatie Van der Palmstraat heeft een oppervlak van 6.200 m². In de nieuwe situatie wordt de voetprint van het in te passen programma 18.395 m². Dit is een toename van 12.195 m².

11.2 Ruimtelijke verkenning

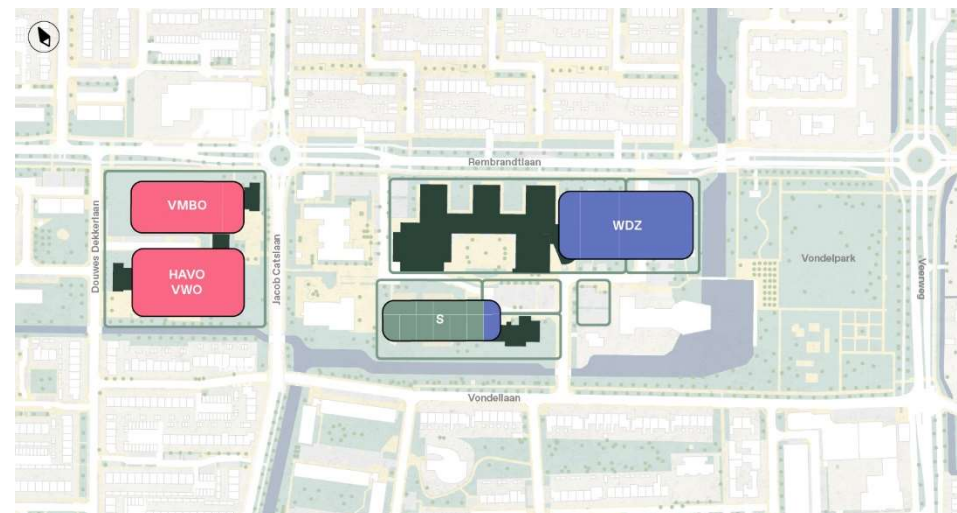
In de figuren op de volgende pagina's ter illustratie in twee varianten in beeld gebracht op welke manier de ruimteclusters ingepast zouden kunnen worden op de locatie.

Voorbeelden inpassingsvarianten scenario 4: locatie Vijzellaan

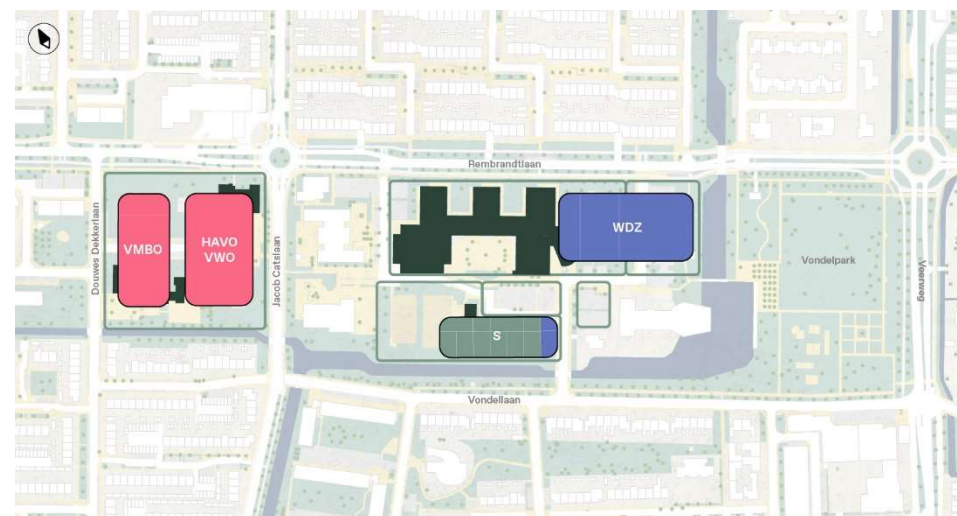

Figuur 27: Inpassing scenario 4 – locatie Vijzellaan

Voorbeelden inpassingsvarianten scenario 4: locatie Van der Palmstraat

Figuur 28: Inpassing scenario 4 – locatie Van der Palmstraat/Douwes Dekkerlaan - variant A

Figuur 29: Inpassing scenario 4 – locatie Van der Palmstraat/Douwes Dekkerlaan - variant B

11.3 Fasering

In figuur 30 is een mogelijke fasering van de gebouwclusters als voorgesteld in scenario 4 uitgewerkt. Hierbij is rekening gehouden met de uitgangspunten als omschreven in § 7.3. Na definitieve besluitvorming is minimaal 7 jaar nodig om alle gebouwen te realiseren. Omdat in dit scenario alleen school- en sportgebouwen gerealiseerd worden op de locatie Van der Palmstraat is er in de fasering rekening mee gehouden dat niet alle gebouwen tegelijkertijd worden gebouwd. Er wordt gestart met de bouw van het VMBO-gebouw voor CSG De Lage Waard, zodat de locatie Burgermeester Keizerweg zo snel mogelijk ontwikkeld kan worden. De nieuwe sportvoorziening wordt gelijk met het schoolgebouw opgeleverd. Vervolgens worden de gebouwen voor het Willem de Zwijger College en CSG De Lage Waard Havo/VWO gebouwd.

Scenario 4:	jaar 1				jaar 2				jaar 3				jaar 4				jaar 5				jaar 6				jaar 7				jaar 8							
Campus integraal	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
Locatie Vijzellaan																																				
Sloop bestaand gebouw DLW																																				
Terrein																																				
Locatie Van der Palmstraat																																				
Sloop bestaand gebouw WdZ																																				
DLW - Havo / VWO																																				
DLW - VMBO																																				
WdZ VMBO / Havo / VWO																																				
Sport																																				
Locatie Burg. Keizerweg																																				
Sloop bestaand gebouw DLW																																				

Figuur 30: Faseringsvoorstel scenario 4

11.4 Beoordeling

Het scenario is op verschillende aspecten beoordeeld. De beoordeling op kosten en opbrengsten is opgenomen in paragraaf 12.4.

Ruimte

Dit model biedt de mogelijkheid om op de duurzame kansen goed te scoren. De schoolgebouwen zijn compact, waarmee wordt voldaan aan de vraag om duurzaam ruimtegebruik. Ook in dit model blijft aan de Van der Palmstraat voldoende ruimte over om de omgeving groen, beweegvriendelijk, klimaatadaptief en natuurinclusief in te richten, met aandacht voor de versterking van doorgaande groene en blauwe structuren. In de verdere uitwerking

zal het behoud van zoveel mogelijk bestaande bomen wel extra aandacht vragen. De concentratie van schoolvoorzieningen op één locatie maakt wel dat er geen combinatietoeken zijn in de wijk Molenvliet voor meer sociale cohesie.

In de transitievisie Warmte 2021 wordt aangegeven dat de wijk Westpolder zich leent voor de aanleg van een warmtenet. Voor de wijk Molenvliet is op dit moment nog niet zeker of de aanleg van een warmtenet (in de toekomst) de variant is met de laagste maatschappelijke kosten. Hierop zal de komende jaren verder gestudeerd worden. Nieuwe schoolgebouwen (in combinatie met woningbouw) in Westpolder kunnen een belangrijke bouwsteen zijn in de energietransitie voor deze wijk.

Of er aan de Vijzellaan zonder schoolgebouw een mogelijkheid zal zijn om spin-off voor de omliggende buurten te creëren ten aanzien van de energietransitie zal pas inzichtelijk worden wanneer meer duidelijk wordt over de herontwikkeling aldaar. Door de intensievere bebouwing op de locatie aan de Van der Palmstraat wordt het moeilijker de bestaande bomen in dit gebied te behouden.

Er zijn ten aanzien van dit scenario geen belangrijke stedenbouwkundige belemmeringen. Wel zijn er aandachtspunten voor de verdere uitwerking te benoemen.

Aan de Vijzellaan kunnen woningen in een rustig en groen woonmilieu worden ontwikkeld. Het gebied aan de Douwes Dekkerlaan wordt helemaal benut voor de scholenbouw en aan de van der Palmstraat ontstaat een gemengd gebied waarin ook woningbouw een plek kan vinden. De scholen krijgen een eigen plek in een groot gemengd gebied. Er liggen kansen om in dit gebied een sterke groene (wandelen-)verbinding te maken tussen Vondelpark en rivier.

Voor het onderdeel verkeer is gekeken naar de (school)routes, de ontsluiting van en de toegang naar het gebied en naar parkeren (en halen en brengen). Dit zijn in alle scenario's belangrijke aandachtspunten waarvoor maatregelen nodig zijn. In dit scenario zijn de aandachtspunten ten aanzien van verkeer en vervoer voor het gebied rond de Van der Palmstraat groter, complexer en mogelijk kostbaarder dan in de andere scenario's. Dit wordt veroorzaakt door de omvang van de ontwikkeling en de verkeersaantrekkende werking.

Combinatiekansen

In dit scenario wordt er geen nieuwe sportvoorziening gerealiseerd aan de Vijzellaan. Voor de bestaande verouderde gymzaal aan de Stellingmolen betekent dit dat hiervoor een afzonderlijke oplossing moet worden gevonden. In dit scenario komt de Vijzellaan geheel voor woningbouw beschikbaar en hier kan een aantrekkelijk woonklimaat worden gerealiseerd.

Onderwijsvisie

Op basis van de visie op onderwijs en samenwerking van het Willem de Zwijger College en CSG De Lage Waard wordt dit door de scholen scenario niet gunstig beoordeeld. Er worden weliswaar schoolgebouwen gerealiseerd waarin de eigen identiteit, het eigen onderwijsconcept en de eigen pedagogische visie herkenbaar zijn, maar door de clustering van meerdere onderwijsvoorzieningen op één locatie ontstaat een gemengde campus met ca. 4.000 kinderen van 2 – 18 jaar. Dit vraagt bijzondere aandacht voor de sociale veiligheid van de jongste kinderen en dit argument weegt voor beide scholen zwaar. Daarnaast hechten de scholen waarde aan het behoud van hun eigen locatie en het behoud van fysieke afstand tot elkaar.

Daar staat tegenover dat door het mengen van de leerlingenpopulatie, ongeacht het niveau, onderling contact tussen leeftijdsgenoten in verschillende leerwegen op school mogelijk is. Dit scenario draagt bij aan kansengelijkheid voor alle leerlingen ongeacht het schooladvies in groep 8. Het biedt daarnaast ook brede ontwikkelingsmogelijkheden voor alle leerlingen door de beschikbaarheid van bijzondere voorzieningen en vakdocenten nabij (denk aan muziek, drama, beeldende vorming). Bovendien biedt dit scenario de mogelijkheid voor medegebruik van voorzieningen voor het beroepsgerichte onderwijs aan andere leerwegen waaronder de nieuwe leerweg met praktijkgericht programma (nu nog Gemengde Leerweg en Theoretische Leerweg) en de talenontwikkelingsprogramma's voor havo/vwo-leerlingen. Beide scholen vrezen dat het samenvoegen van twee verschillende onderwijsconcepten en pedagogische visies in één sportgebouw onoverzichtelijk is en zorgt voor onduidelijkheid bij leerlingen.

In dit scenario wordt het delen van voorzieningen voor beroepsgericht onderwijs op dit moment niet voorzien, maar dit scenario biedt wel kansen om hier in de toekomst vorm aan te

geven. Clustering van sportvoorzieningen op één locatie biedt meer kansen voor een divers aanbod aan sportruimten. En door de fysieke nabijheid van sportvoorzieningen zijn het sportaanbod en de sportdocenten nadrukkelijk verbonden aan de leergemeenschap die een school vormt. Scenario 4 sluit aan bij het advies van onderwijsorganisaties en wetenschappelijk onderzoek om leerlingen met verschillende niveaus en achtergronden niet te scheiden, maar te mengen (zie [bijlage 8](#)).

Draagvlak

Uit de gevoerde gesprekken op de inloopavonden blijkt dat er breed draagvlak is voor het behouden van en het investeren in de vernieuwing van de schoolgebouwen. Ook de gemeenteraad heeft uitgesproken grote waarde te hechten aan deze voor het dorp belangrijke voorzieningen.

Uit de gesprekken blijkt tevens dat er bij elk scenario aandachtspunten en zorgen worden benoemd. Zo vinden omwonenden het belangrijk dat er voldoende parkeergelegenheid bij de schoolgebouwen komt, ook ten behoeve van avondgebruik. Als er op de locaties woningbouw gerealiseerd wordt, dan liever geen hoogbouw. Bij realisatie van een schoolgebouw op de locatie Douwes Dekkerlaan dan is verkeersveiligheid, mede vanwege de aanwezigheid van basisscholen in het gebied, een aandachtspunt. Bij de Vijzellaan hebben omwonenden de voorkeur voor bebouwing op het sportveld achter de school in plaats van het sportveld aan de voorzijde. Uit de reacties blijkt dat het algemene gevoel is dat een groot aantal leerlingen in één gebied ongewenst is. Dit worden ingegeven door zorgen over verkeer en sociale veiligheid. Bij de verdere uitwerking is het van belang om, ongeacht het gekozen scenario, in gesprek te blijven met stakeholders.

12. Financiën

Er is vanuit verschillende perspectieven gekeken naar de kosten die samenhangen met de vernieuwing van de scholen. Vanuit de gemeentelijke bekostigingsmethodiek is de normvergoeding bepaald en vanuit de verwachte kosten zijn de scenario's voor toekomstbestendige huisvesting van VO-scholen financieel doorgerekend. Dit onderzoek betreft een momentopname op basis van de huidige inzichten en het globale karakter van de beschikbare informatie.

Op hoofdlijnen werkt de bekostigingssystematiek als volgt:

- Het normbedrag is een bedrag per vierkante meter bruto vloeroppervlakte (BVO). Het budget voor de bouw- en bijkomende kosten wordt bepaald door het normbedrag te vermenigvuldigen met de ruimtebehoefte (in BVO) van de school. In het normbedrag is geen rekening gehouden met aanvullende kosten die volgen uit onder andere locatie gebonden meerkosten, het Kwaliteitskader VO en het Programma van Eisen Frisse scholen.
- Er wordt door de gemeente een realistisch budget vastgesteld voor het realiseren van onderwijshuisvesting, in aansluiting op het overeengekomen kwaliteitskader (vigerend bouwbesluit – niveau nieuwbouw, BENG en aangevuld met eisen frisse scholen);

12.1 Normvergoeding o.b.v. verordening

De wijze van bekostiging van onderwijshuisvesting is verankerd in de Verordening⁹. De gemeente heeft een zorgplicht. Dit betekent dat de investering in onderwijshuisvesting door de gemeente bekostigd kan worden vanuit de middelen die zij hiervoor krijgt via het Gemeentefonds.

In de Verordening is de methodiek opgenomen voor de wijze van bekostiging van onderwijshuisvesting via de normkostenvergoeding. De VNG indexeert deze normkosten jaarlijks. In Papendrecht is ervoor gekozen de normkosten in de vigerende Verordening (uit 2015) niet te actualiseren. In de periode 2015 – 2021 is de normvergoeding vanuit de VNG

aanzienlijk verhoogd, wat betekent dat de bedragen als opgenomen in de Papendrechtse verordening verouderd zijn. Daarom is voor dit haalbaarheidsonderzoek voor het berekenen van de normvergoeding uitgegaan van de geïndexeerde normbedragen¹⁰ per 2021 van de VNG. In tabel 10 is de berekende normvergoeding opgenomen. De bedragen bevatten zowel de vergoeding voor de onderwijsvoorziening als de benodigde voorziening voor bewegingsonderwijs (gymzalen). In [bijlage 9](#) zijn de uitgangspunten voor de normvergoeding opgenomen en in [bijlage 10](#) is de uitgewerkte berekening per school opgenomen.

Tabel 10: Normvergoeding op basis van de Verordening peiljaar 2021

School	Aantal leerlingen	Normbehoefte	Normvergoeding	Normbedrag/ m ² bvo
CSG DLW - Burg. Keizerweg	689	7.800 m ²	€ 19.535.000	€ 2.526
CSG DLW - Vijzellaan	1.110	8.800 m ²	€ 20.525.000	€ 2.337
Willem de Zwijger College	1.249	10.500 m ²	€ 24.415.000	€ 2.342
Totaal	3.048	27.100 m²	€ 64.475.000	€ 2.393

In bovengenoemde normkosten is geen rekening gehouden met een vergoeding voor eerste inrichting van de gebouwen (meubilair) omdat de scholen hierop geen aanspraak meer op kunnen maken. Eventuele vervanging van meubilair is voor rekening van de scholen zelf. Zij ontvangen hiervoor vergoeding vanuit het Rijk.

12.2 Investeringskosten o.b.v. scenario's

De investeringskosten voor de scenario's zijn berekend op basis van een aantal uitgangspunten. In [bijlage 9](#) is een overzicht van deze uitgangspunten opgenomen. Belangrijk hierbij is dat het **prijspeil** van de investeringskosten **juli 2021** is aangehouden. Voor de bouwkosten is uitgegaan van gebouwen conform het kwaliteitsniveau Bouwbesluit, waarvoor vanaf januari 2021 BENG een eis is en er is rekening gehouden met Frisse scholen klasse B. Bij nadere uitwerking in een vervolgfase kunnen andere uitgangspunten (ambitieniveau) gelden waardoor een ander kostenplaatje ontstaat. Ook kunnen wijzigingen in wet- en regelgeving tot een ander investeringsniveau leiden.

⁹ Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Papendrecht 2015.

¹⁰ Normbedragen modelverordening voorziening huisvesting onderwijs VNG 2021.

12.2.1 Investeringskosten per scenario

Bij het berekenen van de kosten per scenario is een uitsplitsing gemaakt in enerzijds de kosten die samenhangen met onderwijshuisvesting (kosten die volgen uit de normen vanuit de Verordening) en overige kosten. Alle gepresenteerde bedragen zijn **inclusief BTW** (niet verrekenbaar voor onderwijshuisvesting).

A. Investering onderwijshuisvesting

Onder de investering onderhuisvesting vallen de volgende kosten:

- Investeringskosten voor de normatieve m² t.b.v. onderwijsvoorzieningen;
- Investeringskosten voor de normatieve m² t.b.v. bewegingsonderwijs (gymzalen);
- Investeringskosten voor de inrichting van de buitenruimte behorende bij de schoolgebouwen (schoolplein, parkeervoorzieningen auto, fiets en scooter).

B. Investering overige kosten

Onder de investering overige kosten vallen de volgende kosten:

- Sloopkosten van de bestaande schoolgebouwen;
- Investeringskosten voor de 2 extra gymzalen (Vijzellaan en Van der Palmstraat);
- Investeringskosten voor de inrichting van de buitenruimte behorende bij de sportvoorzieningen ten behoeve van medegebruik door sportverenigingen;
- Investeringskosten voor een basis terreinafwerking van de locaties.

In tabel 11 zijn de investeringskosten per scenario opgenomen. Hieruit blijkt dat de totale kosten per scenario nagenoeg gelijk zijn. Verklaring hiervoor is dat in ieder scenario eenzelfde aantal vierkante meters gerealiseerd worden. Uitzondering hierop is scenario 4: Campus integraal. Omdat in dit scenario geen schoolgebouwen gerealiseerd worden op de locatie Vijzellaan is er geen rekening gehouden met een nieuwe gymzaal voor het primair onderwijs in de wijk ter vervanging van gymzaal De Spil. Ook worden in dit scenario geen kosten voor de basis terreinafwerking voor de locatie Vijzellaan gerekend.

In [bijlage 11](#) is de uitgebreide investeringskostenraming per scenario opgenomen.

Tabel 11: Investeringskosten per scenario inclusief BTW, prijspeil juli 2021

Scenario 1: Praktijk centraal			Scenario 2: Twee keer één		
A. Investering onderwijshuisvesting	m² bvo	investering	A. Investering onderwijshuisvesting	m² bvo	investering totaal
Vijzellaan					
DLW - VMBO T/ Havo / VWO	8.700	€ 22.430.000	DLW - Havo / VWO	7.400	€ 19.040.000
Gym VO 1	1.400	€ 4.400.000	DLW - VMBO	6.400	€ 17.270.000
			Gym VO 1+2	2.800	€ 8.790.000
Van der Palmstraat/ Douwes Dekkerlaan					
DLW / WdZ VMBO BB/KB	6.600	€ 18.030.000	WdZ VMBO / Havo / VWO	9.100	€ 23.690.000
WdZ VMBO T/ Havo / VWO	7.600	€ 19.550.000	Gym VO-3	1.400	€ 4.400.000
Gym VO 2+3	2.800	€ 8.790.000			
A. Totaal onderwijshuisvesting	27.100	€ 73.200.000	A. Totaal onderwijshuisvesting	27.100	€ 73.190.000
B. Overige kosten					
Sloopkosten schoolgebouwen		€ 2.480.000	Sloopkosten schoolgebouwen		€ 2.480.000
Extra gymzalen PO + WdZ	910	€ 2.860.000	Extra gymzalen PO + WdZ	910	€ 2.860.000
Terreininrichting en parkeren sport		€ 1.510.000	Terreininrichting en parkeren sport		€ 1.540.000
B. Totaal overige kosten	910	€ 6.850.000	Totaal overige kosten	910	€ 6.880.000
Totaal scenario 1: Praktijk centraal	28.010	€ 80.050.000	Totaal scenario 2: Twee keer één	28.010	€ 80.070.000

Scenario 3: Campus			Scenario 4: Campus integraal		
A. Investering onderwijshuisvesting	m² bvo	investering totaal	A. Investering onderwijshuisvesting	m² bvo	investering totaal
Vijzellaan					
DLW - Havo / VWO	7.400	€ 19.080.000			
Gym VO-1	1.400	€ 4.400.000			
Van der Palmstraat/ Douwes Dekkerlaan					
DLW - VMBO	6.400	€ 17.240.000	DLW - Havo / VWO	7.400	€ 19.040.000
WdZ VMBO / Havo / VWO	9.100	€ 23.690.000	DLW - VMBO	6.400	€ 17.270.000
Gym VO-2 +3	2.800	€ 8.790.000	WdZ VMBO / Havo / VWO	9.100	€ 23.690.000
			Gym VO 1+2+3	4.200	€ 13.190.000
A. Totaal onderwijshuisvesting	27.100	€ 73.200.000	A. Totaal onderwijshuisvesting	27.100	€ 73.190.000
B. Overige kosten					
Sloopkosten schoolgebouwen		€ 2.480.000	Sloopkosten schoolgebouwen		€ 2.480.000
Extra gymzalen PO + WdZ	910	€ 2.860.000	Extra gymzaal WdZ	455	€ 1.430.000
Terreininrichting en parkeren sport		€ 1.510.000	Terreininrichting en parkeren sport		€ 1.070.000
Totaal overige kosten	910	€ 6.850.000	Totaal overige kosten	455	€ 4.980.000
Totaal scenario 3: Campus	28.010	€ 80.050.000	Totaal scenario 4: Campus integraal	4.655	€ 78.170.000

12.2.2 Effect fasering op investeringen

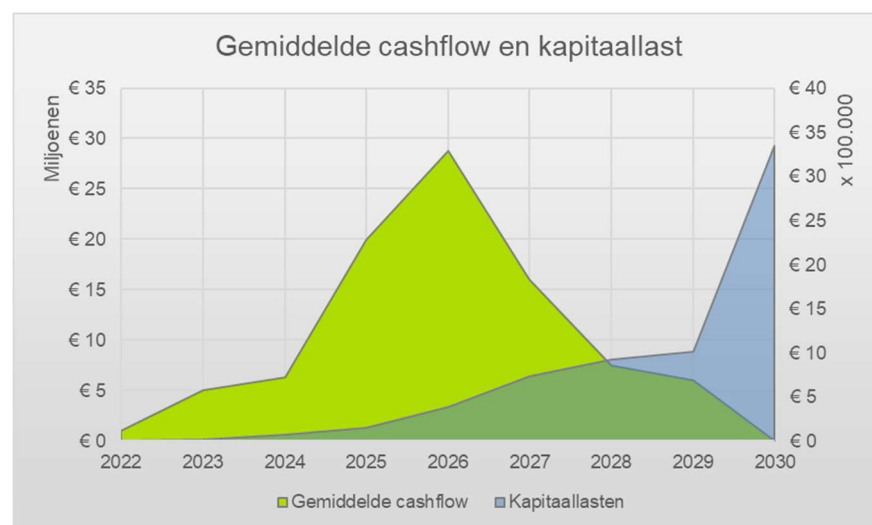
Voor ieder scenario is een mogelijke fasering uitgewerkt voor de vernieuwing van de schoolgebouwen. Hierbij is rekening gehouden met de uitgangspunten als geformuleerd in § 7.3. Op basis van de fasering kunnen ook de investeringen die volgen uit de nieuwe gebouwen in de tijd worden geplaatst. Kort gezegd betekent dit dat de kosten geïndexeerd

worden naar het jaar waarin op basis van de fasering verwacht wordt dat de kosten gemaakt zullen worden. Hierbij is een prijsindexering van gemiddeld 2,5% per jaar aangehouden. De volledige ontwikkeling heeft een lange looptijd waardoor deze gemiddelde prijsontwikkeling als representatief mag worden beschouwd en wordt onderschreven door de gemiddelde prijsontwikkeling in de bouw in de afgelopen 10 jaar.

De fasering is per scenario verschillend, echter leidt de fasering niet tot noemenswaardige kostenverschillen tussen scenario's na indexering. In alle scenario's komt het geïndexeerde bedrag rond de € 90 miljoen uit. Ook hiervoor geldt, in alle scenario's wordt gerekend met hetzelfde aantal vierkante meters, een vergelijkbare totale ontwikkelingsperiode en een gelijk indexeringspercentage.

12.3 Kapitaallasten

Kijkend naar de verschillende scenario's bedragen de geïndexeerde investeringskosten, lopend vanaf 2022 tot en met 2029, in totaal rond de € 90 mln. Het verloop van de jaarlijks oplopende kapitaallasten laat voor de komende jaren, onafhankelijk van welk scenario gekozen worden, afgerond gemiddeld het volgende beeld zien.

Figuur 31: Gemiddelde cashflow en kapitaallast

In bijlage 12 is de gemiddelde kapitaallastberekening opgenomen. De kapitaallasten die volgen uit de investering in de schoolgebouwen zullen een behoorlijk beslag leggen op de begrotingsruimte voor de komende jaren, oplopend in 2030 tot een bedrag van afgerond € 3,3 mln. In de volgende projectfase zal een dekkingsplan moeten worden gemaakt voor de dekking van de kapitaallasten volgend uit de vernieuwing van de VO-scholen.

Enkele mogelijkheden voor dekking c.q. verlaging van de kapitaallasten zijn:

1. Gebruik maken van de structurele investeringsruimte die bij de kaderbrief 2022 is vrijgemaakt.
2. Door ook woningbouw mee te nemen bij de ontwikkeling van de locaties ontstaat er ruimte in de algemene uitkering.
3. Het is toegestaan om de reserve kapitaallasten op te hogen en jaarlijks uit deze reserve een bijdrage in de kapitaallasten ten gunste van de exploitatie te brengen.
4. Door de sloop van de oude gebouwen ontstaat er ruimte in de kapitaallasten.
5. De landelijke discussie om de kosten van de uitvoering van de gemeentelijke taken in de juiste verhouding te brengen met de compensatie vanuit het Rijk kan mogelijk nog voordelen kunnen opleveren.
6. Gymzalen De Kooy (Pieter Zeemanlaan) en Molenvliet (Stellingmolen) kunnen (afhankelijk van het scenario) worden gesloopt omdat gebruikers van de gymzalen gebruik kunnen maken van de nieuwe sportvoorzieningen. Dit leidt tot een jaarlijkse besparing op de exploitatielast van deze accommodaties.
7. Een financiële bijdrage van de scholen op exploitatie verlagende investeringen in de nieuwe schoolgebouwen.

Duidelijk is dat er, naast de nog lopende ombuigingsoperatie, op dit moment nog niet direct voldoende middelen in de begroting beschikbaar zijn om de kapitaallasten geheel te dekken. Rekening houdend met bovenstaande moet er minimaal nog een bedrag van tussen de € 1,3 mln en € 1,7 mln. aan dekking worden gevonden.

Hoewel het op dit moment nog een grove opstelling is, zal bij de nadere uitwerking van één van de scenario's het dekkingsvraagstuk concreter ingevuld worden.

12.4 Beoordeling scenario's op kosten en opbrengsten

De vier scenario's als beschreven in hoofdstuk 8 t/m 11 ontlopen elkaar niet of nauwelijks voor wat betreft de totale investeringskosten na gefaseerde realisatie. De gebruikers van de huidige gymzalen aan de Pieter Zeemanlaan en de Stellingmolen kunnen in alle scenario's dit scenario gebruik maken van de nieuwe sportvoorzieningen. Afhankelijk van de nog te maken keuzes ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit en programma is de verwachting dat deze locaties vervolgens met een positief saldo ontwikkeld kunnen worden.

In aanvulling hierop geldt voor scenario 4 dat er ook geen nieuwe sportvoorziening gerealiseerd wordt aan de Vijzellaan waardoor de gymzaal aan de Stellingmolen niet beschikbaar komt. Omdat deze gymzaal verouderd is, zal hiervoor een andere oplossing gezocht moeten worden. Deze locatie komt vervolgens niet vrij voor herontwikkeling.

12.5 Financieringsmogelijkheden

In paragraaf 12.3 zijn de indicatieve kapitaallasten volgend uit de globale scenario doorrekening in beeld gebracht. De kapitaallasten drukken structureel op de gemeentelijke begroting. Naast deze structurele lasten is er ook sprake van een eenmalige investering in de diverse gebouwen die gerealiseerd moeten worden. Deze investeringskosten kunnen op verschillende manieren gefinancierd worden.

12.5.1 Gemeentelijke financiering en dekking

Vanuit de gemeente zal externe financiering moeten worden aangetrokken voor het bekostigen van de investeringen in de schoolgebouwen. In de kapitaallastberekening is hier rekening mee gehouden.

12.5.2 Subsidiemogelijkheden

In een vervolgfase kan nader onderzoek naar subsidiemogelijkheden zinvol zijn. Er kunnen bijvoorbeeld subsidieregelingen zijn voor de bekostiging van duurzaamheidsmaatregelen en duurzame energieopwekking bij schoolgebouwen. Denk hierbij aan bijvoorbeeld een investeringssubsidie duurzame energie en energiebesparing (ISDE) of een innovatie- of

groensubsidie van de provincie Zuid-Holland. Daarnaast verstrekken sommige energie- en groenfondsen naast gunstige leningen voor duurzaamheidsinvesteringen ook subsidies.

12.5.3 Medefinanciering door scholen

Bij nieuwbouw is de gemeente in basis verantwoordelijk voor de financiering van het gebouw. Het bedrag van de vergoeding moet zodanig zijn dat kan worden voldaan aan de eisen van het bouwbesluit. Het schoolbestuur mag wel boven deze normen investeren in het gebouw om bijvoorbeeld een lager energieverbruik of beter binnenklimaat te realiseren. Ook mag het schoolbestuur investeren in het nieuwbouw, indien dit bekostigd wordt uit overschotten; deze overschotten kunnen historisch zijn ontstaan (reserves) dan wel ontstaan uit te verwachten exploitatievoordelen. Dit betekent overigens niet dat de eigen bijdragen niet begrensd zijn. Het vaststellen of dekking daadwerkelijk vanuit overschotten bekostigd wordt, is bepalend voor de legitimatie van deze bijdrage.

Medefinanciering vanuit de schoolbesturen mag op de volgende onderdelen:

- Bijdragen vanuit besparing op:
 - onderhoud vanuit jaarlijkse vergoeding materiele instandhouding onderhoud;
 - exploitatie (energie) vanuit jaarlijkse vergoeding materiele instandhouding energie.
- Bijdragen vanuit overschotten.

In een volgende fase wordt nader met de scholen verkend welke financiële bijdrage zij leveren aan de investering in de nieuwbouw. Met de schoolbesturen is gesproken over een financiële bijdrage ter dekking van exploitatiekostenverlagende investeringen (onderhoud, energie, comfort) en/of inrichting. Ook is besproken dat deze bijdrage bij voorkeur gedaan wordt in de vorm van een eenmalige investeringsbijdrage.

12.6 Nieuwbouw versus renovatie

In dit haalbaarheidsonderzoek is als uitgangspunt gehanteerd dat er voor alle scholen nieuwbouw gerealiseerd wordt. In 2019 is door Hevo uitgebreid onderzoek¹¹ uitgevoerd naar de functionele en technische staat van de schoolgebouwen. Uit dit onderzoek blijkt dat vanwege de hoge leeftijd van de gebouwen en de duurzaamheidsambities (BENG,

¹¹ Locatieonderzoek drie VO-scholen in Papendrecht, Hevo, oktober 2019

frisse scholen, gasloos, energietransitie) de noodzakelijke duurzaamheidsmaatregelen zeer ingrijpend zijn. Om de gebouwen toekomstbestendig te maken moet bij renovatie rekening worden gehouden met casco-renovatie. Dit betekent dat alleen het casco van het gebouw behouden blijft en het gebouw vanaf het casco opnieuw wordt afgewerkt en ingericht. De kosten voor een dergelijke ingrijpende renovatie zullen niet veel afwijken van nieuwbouw. Daarbij is bij casco-renovatie tijdelijke huisvesting voor de school nodig, wat ook aanzienlijke kosten met zich meebrengt. In een volgende fase kan, als er een globaal programma van eisen voor de scholen opgesteld is, opnieuw een afweging worden gemaakt of renovatie van de schoolgebouwen een kansrijk scenario is.

12.7 Opbrengstpotentie

Door de ontwikkeling van de nieuwbouw komen er op termijn in principe 3 locaties beschikbaar voor herontwikkeling. Dat zijn:

- ❖ De huidige locatie van DLW aan de Burgemeester Keijzerweg.
- ❖ Gymzaal de Kooy aan de Pieter Zeemanlaan. De huidige huurders van deze verouderde gymzaal kunnen gebruik gaan maken van de nieuwe sportvoorziening bij de scholen.
- ❖ De Spil met gymzaal in de Stellingmolen. Ook hier kunnen de huurders én de naastgelegen scholen voor primair onderwijs gebruik gaan maken van de nieuwe voorzieningen.

In 2020 is bij de keuze van de voorkeurslocatie gekeken naar de opbrengstpotentie van vrijvallende locaties. Omdat er nog geen vastgesteld stedenbouwkundig kader beschikbaar was en er geen zicht was op de overige projectkosten, bleek het niet mogelijk om een reëel beeld te geven van de mogelijke opbrengsten. Ook in deze fase van het project is er nog geen stedenbouwkundig kader beschikbaar en is er geen inzicht in de overige kosten. Ook nu kan daarom alleen in algemene zin gekeken worden naar de kansen voor herontwikkeling.

Afhankelijk van de nog te maken keuzes ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit en programma is de verwachting dat alle vrijvallende locaties met een positief saldo ontwikkeld kunnen worden. Het gaat daarbij om incidentele opbrengsten die gestort kunnen worden in de reserve kapitaallasten. Door gedurende de afschrijvingsperiode van 40 jaar uit de reserve te

onttrekken ontstaat slechts een (zeer) beperkte bijdrage aan de dekking van de kapitaallasten. In het nog op te stellen dekkingsplan zal hier nader op in worden gegaan.

Deel 3 - Conclusie

13. Conclusie

Het Willem de Zwijger College (WdZ) en Christelijke Scholengemeenschap De Lage Waard (DLW) bieden kwalitatief goed onderwijs en een breed en divers opleidingsaanbod aan ruim 3.000 leerlingen in Papendrecht. Maar de gebouwen zijn verouderd en het leerlingaantal is de afgelopen jaren gedaald. Door deze ontwikkelingen komt de kwaliteit en continuïteit van het onderwijs onder druk te staan. De gemeente Papendrecht hecht veel waarde aan het hebben en houden van een passend aanbod van voortgezet onderwijs (VO) binnen de kern. Zij vindt het belangrijk en noodzakelijk om nu, samen met de twee schoolbesturen, te investeren in de toekomstbestendigheid van het voortgezet onderwijs door frisse, energiezuinige schoolgebouwen te realiseren die passen bij de leerlingaantallen van de scholen en bij hun visie op onderwijs.

13.1 Huisvestingsscenario's en combinatiekansen

CSG De Lage Waard en het Willem de Zwijger College hebben beiden een langdurige positie in het Papendrechtse onderwijsaanbod. Na een periode van afname van het aantal leerlingen is de verwachting dat de leerlingpopulatie op de beide scholen stabiliseert. Daarom is in dit haalbaarheidsonderzoek uitgegaan van het huidig leerlingaantal van de scholen. De ruimtebehoefte voor de scholen inclusief gymzalen komt uit op ca. 28.010 m² bvo.

Er zijn vier scenario's ontwikkeld die laten zien dat de benodigde voorzieningen voor de scholen op verschillende manieren geclusterd en verdeeld kunnen worden over de twee beschikbare locaties: Vijzellaan en Van der Palmstraat.

Naast de huisvestingsbehoefte van de scholen is ook gekeken naar combinatiekansen voor woningbouwontwikkeling, sportvoorzieningen, maatschappelijke voorzieningen en duurzaamheid en groen. De realisatie van toekomstbestendige huisvesting voor het voortgezet onderwijs op de locaties Van der Palmstraat/Douwes Dekkerlaan en Vijzellaan is daarmee een ontwikkeling die verdere verbetering van de leefbaarheid en het voorzieningenniveau van de kern mogelijk maakt.

De herpositionering van kleinere, compacte onderwijsgebouwen op de locaties maakt onder andere dat er ruimte kan worden gecreëerd om invulling te geven aan de woningbouwopgave in Papendrecht en de regio.

Papendrecht wordt gewaardeerd vanwege het dorpse karakter en het relatief hoge voorzieningenniveau. In het gebied rond de locatie Van der Palmstraat zijn verschillende maatschappelijke organisaties gehuisvest. Door de specifieke ruimtebehoefte, functionele eisen en gebruikstijden worden vooralsnog geen mogelijkheden gezien om de huisvestingsbehoefte te combineren met de scholen. Mogelijk worden die in een vervolgfase wel gezien of zijn er dan kansen om de huisvestingsbehoefte van meerdere maatschappelijke organisaties te combineren.

Het clusteren van de voorzieningen voor bewegingsonderwijs (gymzalen) biedt mogelijkheden voor medegebruik door sportverenigingen. Dit resulteert in multifunctionele sportvoorzieningen voor de inwoners van Papendrecht. Er is geen behoefte aan een omvangrijk tweede sportcentrum in Papendrecht. Medegebruik van de sportvoorzieningen van de scholen ten behoeve van avond- en weekendgebruik volstaat.

Herindeling van de locaties biedt kansen om meer groen en water aan te leggen. Dankzij compacte nieuwbouw kan het energieverbruik worden verminderd en met de toepassing van zonnepanelen kan mogelijk zelfs energie worden geleverd aan de omgeving. Hiermee draagt de investering in scholenbouw bij aan de duurzaamheidsagenda van de gemeente Papendrecht.

13.2 Voorkeursscenario

De vier scenario's zijn dus in hoge mate vergelijkbaar als het gaat om de inpasbaarheid, de financiële gevolgen en de ontwikkeltijd. Belangrijk verschil tussen de scenario's is de beoordeling vanuit ruimtelijk en onderwijskundig perspectief

De gemeente Papendrecht heeft haar ambitie als volgt geformuleerd:

“Met de lokale aanwezigheid van een breed, divers en kwalitatief hoogwaardig onderwijsaanbod in frisse school- en sportgebouwen creëren we optimale ontwikkelingskansen voor alle jongeren.”

Het Willem de Zwijger College en CSG De Lage Waard delen deze ambitie en zijn ervan overtuigd dat scenario 2: Twee keer één hiervoor de beste mogelijkheden biedt. Het Willem de Zwijger College en CSG De Lage Waard hebben een eigen identiteit en cultuur. De pedagogische visie en het onderwijsconcept verschillen nadrukkelijk van elkaar en dit draagt bij aan de diversiteit en vrijheid in keuze voor het onderwijs dat het beste past bij een leerling. Beide scholen hebben een sterke voorkeur voor schoolgebouwen waarin de eigen identiteit, het eigen onderwijsconcept en de eigen pedagogische visie herkenbaar zijn.

De visie van het Willem de Zwijger College en CSG De Lage Waard kan niet los worden gezien van regionale en landelijke ontwikkelingen in het onderwijs. Het advies van onderwijsorganisaties en wetenschappelijke onderzoeksbureaus is gericht op het tegengaan van vroeg voorsorteren en generiek determineren van leerlingen naar één van de huidige zeven onderwijssoorten en leerwegen. Dit blijkt nadelig te zijn voor grote groepen leerlingen. Gesegregeerd onderwijsaanbod maakt dat leren omgaan met ‘de ander’ niet plaatsvindt. Om alle leerlingen gelijke kansen en brede ontwikkelingsmogelijkheden te bieden, kiezen de scholen ervoor om leerlingen met verschillende niveaus en achtergronden niet te scheiden, maar te mengen. Zodoende creëren het Willem de Zwijger College en CSG De Lage Waard optimale ontwikkelingskansen voor alle jongeren.

De Gemeentelijke Visie en Routekaart Huisvesting VO van de gemeente zet in op fysieke samenwerking op het beroepsgerichte onderwijs en sport. In bijlage 8 van dit haalbaarheidsonderzoek worden onderwijsontwikkelingen beschreven die in de gemeentelijke Visie niet aan de orde komen.

Ruimte

In dit onderzoek is gekeken naar de haalbaarheid van de inpassing van de benodigde voorzieningen voor de scholen op de twee locaties. Uit de ruimtelijke verkenning met inpassing per scenario op de twee locaties voor de VO-scholen in Papendrecht blijkt dat het beoogde ruimtelijk programma voor de scholen in alle scenario's ingepast kan worden. In alle scenario's bieden de locaties, bij slimme gefaseerde bouw, voldoende ruimte voor het beoogde programma ten behoeve van de onderwijsvoorzieningen voor de scholen alsmede de benodigde sportvoorzieningen, buitenruimte en parkeervoorzieningen.

Combinatiekansen

Ook bieden alle scenario's combinatiekansen voor programma uit het secundaire spoor, zoals het multifunctioneel gebruik van de sportvoorzieningen door sportverenigingen, de realisatie van een aanvullend woningbouwprogramma en de realisatie van duurzaamheidsambities.

Kosten en opbrengsten

Uit de financiële verkenning van de scenario's blijkt dat de benodigde investering in vernieuwing van de schoolgebouwen in de vier scenario's nagenoeg gelijk is. Het samenvoegen van de leerwegen van twee scholen in één gebouw (zoals in scenario 1) leidt niet tot significante besparingen op de investeringskosten. We realiseren in ieder scenario even veel vierkante meters met gelijke functie.

Uit de mogelijke fasering per scenario blijkt dat het in alle scenario's mogelijk is om de gebouwen te vernieuwen, zonder dat er tijdelijke huisvesting voor de scholen nodig is.

Draagvlak

De vier scenario's zijn onder andere tijdens twee inloopavonden voorgelegd aan omwonenden. In het algemeen kunnen omwonenden van zowel de locatie Vijzellaan als de locatie Van der Palmstraat/ Douwes Dekkerlaan zich vinden in het behoud van schoolgebouwen op de locaties.

Voor alle scenario's geldt dat omwonenden aandacht vragen voor verkeer, bereikbaarheid en parkeergelegenheid. In scenario 2 geldt dit in meerdere mate voor de locatie Vijzellaan en in scenario 4 voor de locatie Van der Palmstraat / Douwes Dekkerlaan. Omwonenden geven aan dat als er aan de Douwes Dekkerlaan een schoolgebouw(en) wordt gerealiseerd de verkeersveiligheid in combinatie met de reeds bestaande basisscholen een aandachtspunt is. Omwonenden van de Vijzellaan hebben de voorkeur voor bebouwing op de huidige plek van de school en het sportveld aan de achterzijde van de school.

Als er woningen op de locaties gerealiseerd worden dan liever geen hoogbouw. Een aantal omwonenden geeft aan dat er behoefte is aan woningbouw in het segment sociaal / starters.

13.3 Advies

Op basis van de analyse en beoordeling van mogelijke scenario's in dit onderzoek adviseren wij om scenario 2 verder uit te werken. Dit scenario kan rekenen op draagvlak bij het Willem de Zwijger College en CSG de Lage Waard en is kansrijk voor integrale gebiedsontwikkeling. In deze fase is op basis van actuele informatie over onder andere de ontwikkeling van het aantal leerlingen, de visie op onderwijs, de normatieve berekening van de ruimtebehoefte en bouwkosten indicatief inzicht gegeven in de wijze waarop het voortgezet onderwijs in Papendrecht toekomstbestendig kan worden gehuisvest op de voorkeurslocaties. In het vervolg kunnen uitgangspunten wijzigen. In volgende projectfasen moeten uitgangspunten daarom voortdurend gemonitord worden zodat tijdig in kan worden gespeeld op wijzigingen en andere scenario's heroverwogen kunnen worden.

Scenario 2 sluit niet aan bij de Gemeentelijke Visie en Routekaart VO waarin het Willem de Zwijger College en CSG De Lage Waard worden aangemoedigd om inhoudelijk en/of faciliterend samen te werken, minimaal op het beroepsgerichte onderwijs en de sportfuncties. De scholen geven aan de meerwaarde van nauwe fysieke samenwerking in gedeelde huisvesting niet te zien. Zij kennen juist veel waarde toe aan de ontwikkeling van brede scholen met een eigen identiteit waarin leerlingen gelijke kansen krijgen om zich (breed) te ontwikkelen.

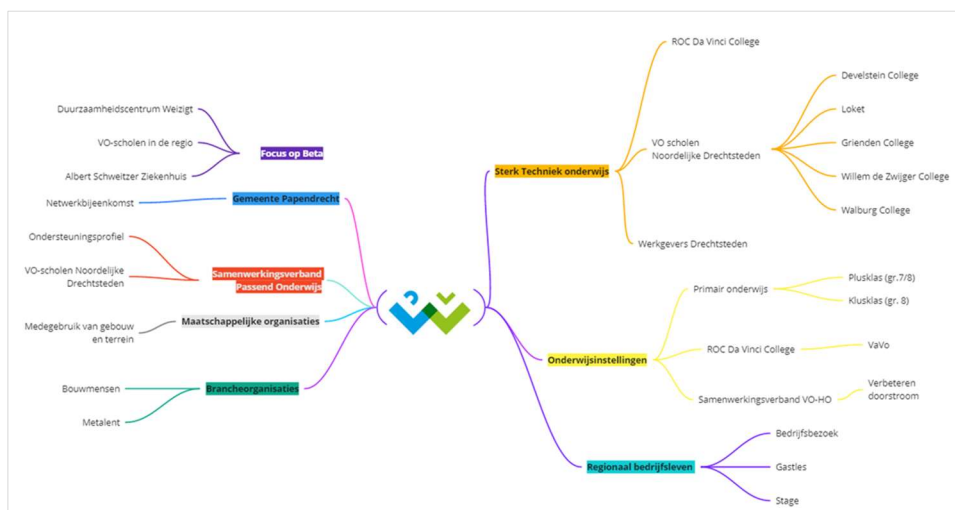
Het aspect van kanselijkheid is in de Gemeentelijk Visie en Routekaart Huisvesting VO onderbelicht. Het verdient daarom aanbeveling om in aanloop naar een volgende projectfase hierop samen met het Willem de Zwijger College en CSG De Lage Waard en samenwerkingspartners een visie en gemeentelijk onderwijsbeleid te ontwikkelen. Vervolgens kan als afgeleide daarvan worden onderzocht welke mogelijkheden er zijn om dit gemeentelijke onderwijsbeleid mede vorm te geven door middel van fysieke samenwerking om zodoende op dat punt invulling te geven aan de Gemeentelijke Visie en Routekaart VO.

Bijlagen

Bijlage 1 Samenwerkingspartners

Samenwerkingspartners CSG De Lage Waard

In samenwerking met de **Gemeente Papendrecht** wordt jaarlijks een netwerkbijeenkomst-georganiseerd waar leerlingen kennis kunnen maken met het bedrijfsleven en vice versa. Dit draagt bij aan de ontwikkeling van beroepsbeelden en de loopbaanoriëntatie van leerlingen en helpt hen om bewuste keuzes te maken tussen o.a. leerwegen, profielen en vervolgonderwijs.

De Lage Waard maakt deel uit van het **Samenwerkingsverband Passend Onderwijs VO Noordelijke Drechtsteden**. Binnen het samenwerkingsverband maken de scholen samen passend onderwijs mogelijk voor alle leerlingen. CSG De Lage Waard biedt specifieke ondersteuning in de vorm van een zorgklas voor leerlingen met een stoornis in het autistisch spectrum en leerwegondersteunend onderwijs (lwoo).

In het programma **Sterk Techniek Onderwijs (STO)** wordt in regio's samengewerkt aan sterk techniekonderwijs. In de regio Noordelijke Drechtsteden werken vmbo-scholen, mbo-

instellingen en het regionaal bedrijfsleven samen om de kwaliteit van de bèta technische leerloopbaan van de jonge beroepsprofessional te verbeteren. In de periode 2019 – 2023 worden hiervoor activiteiten georganiseerd in 3 programmalijnen gericht op de kwaliteit van beroepsbeeldvorming, onderwijs en de professional voor de klas. In het kader van Sterk Techniek Onderwijs wordt met ROC Da Vinci College onderzocht of het mogelijk is om leerlingen een drempelloze doorstroom te kunnen bieden naar MBO-2-opleidingen in Papendrecht. De focus ligt in eerste instantie op vervolgonopleidingen van de techniekprofielen en in een vervolg daarop mogelijk vervolgonopleidingen van andere beroepsgerichte profielen.

Binnen het project **Focus op Bèta** werken middelbare scholen uit de regio samen met Duurzaamheidscentrum Weizigt om het bèta-onderwijs in de regio te versterken door middel van technische opdrachten voor klas 1, 2 en 3 en door het organiseren van een profielwerkstukwedstrijd.

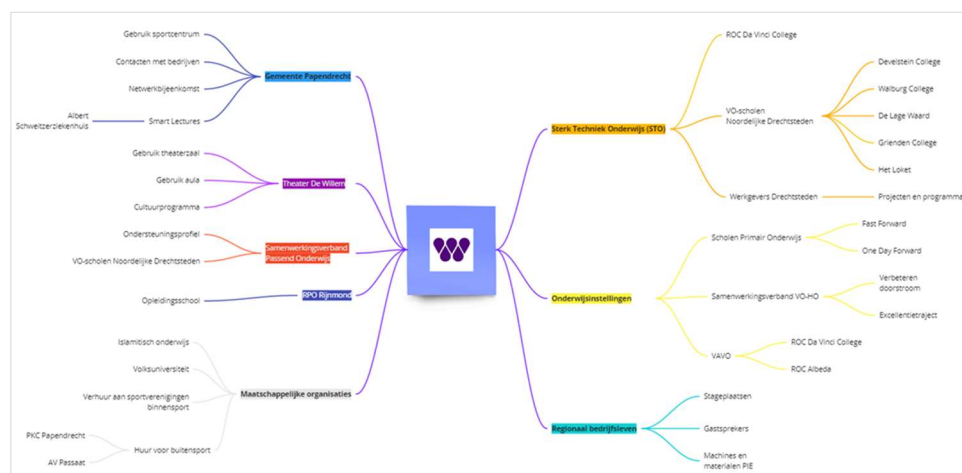
Met **onderwijsinstellingen** in de kern en de regio wordt gewerkt aan verbetering van de doorlopende leerlijn. Met alle toeleverende scholen worden intakegesprekken georganiseerd. Daarnaast kunnen leerlingen van groep 7/8 kennis maken en met het onderwijs op de middelbare school door deel te nemen aan plus- (havo/vwo) of klusklassen (vmbo). Met ROC Da Vinci College wordt samengewerkt op het gebied van het voortgezet algemeen volwassenenonderwijs (vavo) voor leerlingen ouder dan 16 jaar. In het Samenwerkingsverband VO-HO werken middelbare scholen in de regio Rotterdam-Rijnmond samen met hogescholen in de regio en de Erasmus Universiteit Rotterdam (EUR) samen om de doorstroom van voortgezet onderwijs naar hoger onderwijs soepel te laten verlopen voor leerlingen.

CSG De Lage Waard werkt samen met **brancheorganisaties** in de techniek aan doorlopende en verkorte leerwegen voor technische opleidingen vmbo-mbo en het verbinden van leerlingen met (leer)bedrijven.

De gebouwen en sportvelden van CSG De Lage Waard worden gebruikt door **maatschappelijke organisaties** waaronder bijvoorbeeld het primair onderwijs, een kerkgenootschappen of sportvereniging.

Om ervoor te zorgen dat leerlingen weloverwogen keuzes maken in hun leerloopbaan is een goede loopbaanoriëntatie van belang. CSG De Lage Waard begeleidt en ondersteunt leerlingen in hun oriëntatie onder andere door in samenwerking met het **regionale bedrijfsleven** activiteiten te organiseren waaronder stages voor leerlingen én docenten, bedrijfsbezoeken en gastlessen.

Samenwerkingspartner Willem de Zwijger College

In samenwerking met de **Gemeente Papendrecht** worden diverse bijeenkomsten en projecten georganiseerd waar leerlingen kennis kunnen maken met het bedrijfsleven en vice versa. Dit draagt bij aan de ontwikkeling van beroepsbeelden en de loopbaanoriëntatie van leerlingen en helpt hen om bewuste keuzes te maken tussen o.a. leerwegen, profielen en vervolgonderwijs. Daarnaast wordt incidenteel gebruik gemaakt van het sportcentrum van de Gemeente Papendrecht.

Het gebouw van het Willem de Zwijger College is geschakeld aan **Theater De Willem**. Het theater heeft een belangrijke aula- en bijeenkomstfunctie (feest, diploma-uitreiking etc.) voor het Willem de Zwijger College. Daarnaast wordt van het theater gebruik gemaakt in het kader van het cultuurprogramma van de school (o.a. muziek, dans).

Het Willem de Zwijger College maakt deel uit van het **Samenwerkingsverband Passend Onderwijs VO Noordelijke Drechtsteden**. Binnen het samenwerkingsverband maken de scholen samen passend onderwijs mogelijk voor alle leerlingen. Voor leerlingen wordt met inzet van expertise uit het samenwerkingsverband extra ondersteuning en zorg georganiseerd op school.

Samenwerkingsverband RPO Rijnmond is een regionale opleidingsschool van leraren in Rijnmond. Schoolbesturen werken hierin samen met lerarenopleidingen aan de opleiding van eerste- en tweedegraads leraren. Daarnaast biedt het samenwerkingsverband professionaliseringsmogelijkheden voor ervaren leraren en schoolleiders.

Het gebouw van het Willem de Zwijger College wordt gebruikt door **maatschappelijke organisaties** waaronder bijvoorbeeld het islamitisch onderwijs, de Volksuniversiteit en sportverenigingen. Voor het bewegingsonderwijs buiten maakt het Willem de Zwijger College gebruik van faciliteiten van PKC Papendrecht en Atletiek Vereniging Passaat.

In het programma **Sterk Techniek Onderwijs (STO)** wordt in regio's samengewerkt aan sterk techniekonderwijs. In de regio Noordelijke Drechtsteden werken vmbo-scholen, mbo-instellingen en het regionaal bedrijfsleven samen om de kwaliteit van de bèta technische leerloopbaan van de jonge beroepsprofessional te verbeteren. In de periode 2019 – 2023 worden hiervoor activiteiten georganiseerd in 3 programmalijnen gericht op de kwaliteit van beroepsbeeldvorming, onderwijs en de professional voor de klas. In het kader van Sterk Techniek Onderwijs wordt met ROC Da Vinci College onderzocht of het mogelijk is om leerlingen een drempelloze doorstroom te kunnen bieden naar MBO-2-opleidingen in Papendrecht.

Met **onderwijsinstellingen** in de kern en de regio wordt gewerkt aan verbetering van de doorlopende leerlijn met de programma's Fast Forward (groep 8), One Day Forward (groep 6/7) en het Excellentietraject. Met ROC Da Vinci College en ROC Albeda wordt samengewerkt op het gebied van het voortgezet algemeen volwassenenonderwijs (vavo) voor leerlingen ouder dan 16 jaar.

In het **Samenwerkingsverband VO-HO** werken middelbare scholen in de regio Rotterdam-Rijnmond samen met hogescholen in de regio en de Erasmus Universiteit Rotterdam (EUR) samen om de doorstroom van voortgezet onderwijs naar hoger onderwijs soepel te laten verlopen voor leerlingen. Leerlingen in het Excellentietraject kunnen vooruitlopend op afronding van het voortgezet onderwijs kennis maken met het hoger onderwijs en het uitvoeren van onderzoek.

Om ervoor te zorgen dat leerlingen weloverwogen keuzes maken in hun leerloopbaan is een goede loopbaanoriëntatie van belang. Het Willem de Zwijger College begeleidt en ondersteunt leerlingen in hun oriëntatie onder andere door in samenwerking met het **regionale bedrijfsleven** activiteiten te organiseren waaronder stages voor leerlingen en gastlessen.

Bijlage 2 Normatieve ruimtebehoefte

Bijlage 2a: Notitie Normatieve ruimtebehoefte VO-scholen t.b.v. haalbaarheidsonderzoek d.d. 22 maart 2021

Bijlage 2b: Normatieve ruimtebehoefteberekening

CSG De Lage Waard – locatie Vijzellaan

Ruimtebehoefte onderwijsvoorziening (excl. gymvoorziening)	aantal leerlingen	Behoeftenormen		Totaal m² b.v.o.		
		m² b.v.o. / ll. algemeen	m² bvo vaste voet	algemeen	vaste voet	totaal
Vaste voet Hoofdvestiging	ja		980		980	980
Vaste voet Nevenvestiging	nee		550		0	0
Onderbouw LWO		6,10				
VMBO		5,80				
HAVO	274	5,80		1.589		1.589
VWO	167	5,80		969		969
Bovenbouw leerweg**						
HAVO / VWO HAVO	395	5,80		2.291		2.291
VWO	274	5,80		1.589		1.589
VMBO TLW		6,41				
BWI / PIE / M&T / MaT	nee		299		0	
LWO		17,16				
BLW/KLW		13,68				
GLW		11,45				
MV / E&O / HBR	nee		196		0	
LWO		8,91				
BLW/KLW		7,81				
GLW		6,84				
Z&W	nee		168		0	
LWO		10,38				
BLW/KLW		8,93				
GLW		7,43				
Groen	nee		117		0	
LWO		7,80				
BLW/KLW		6,90				
GLW		6,30				
D&P	nee		150		0	
LWO		8,90				
BLW/KLW		7,40				
GLW		6,90				
Praktijkonderwijs	nee	12,00	306		0	
Totaal aantal leerlingen	1.110					
Totale ruimtebehoefte						7.418 m²

Ruimtebehoefte gymvoorziening	aantal leerlingen	norm m²/ll	factor	lesuren
Onderbouw VMBO LWO	-	1,5	* 32 / 322	-
VMBO	-	1,7	* 32 / 455	-
HAVO	274	1,2	* 32 / 455	23
VWO	167	1,0	* 32 / 455	12
Bovenbouw LWO	-	1,7	* 32 / 322	-
BWL/KWL	-	1,5	* 32 / 455	-
GLW	-	1,5	* 32 / 455	-
TLW	-	1,5	* 32 / 455	-
HAVO	395	1,2	* 32 / 455	33
VWO	274	1,0	* 32 / 455	19
Praktijkonderwijs	-	2,0	* 32 / 322	-
Totaal lestijden bewegingsonderwijs	1.110			87

Behoeft aantal gymzalen: Norm: 40 uren/week 2,19 (3)

Ruimtebehoefte buitenruimte	aantal leerlingen	Behoeftenormen		Totaal m² b.v.o.		
		m² b.v.o. / ll. algemeen	m² bvo vaste voet	algemeen	vaste voet	totaal
Voor school met 1 - 300 leerlingen			300	608	300	300
Voor iedere leerling meer dan 300	1.110	0,75		608		608
Totaal omvang buitenruimte						908 m²

* Berekening conform de modelverordening van de VNG
 ** TLW = Theoretische leerweg v.v. = vaste voet
 GLW = Gemengde leerweg b.v.o. = bruto vloeroppervlak
 BLW = (Basis-/kader-) beroepsgerichte leerweg ll. = leerling
 LWO = Leerweg Ondersteunend onderwijs

CSG De Lage Waard – locatie Burgemeester Keijzerweg

Ruimtebehoefte onderwijsvoorziening (excl. gymvoorziening)	aantal leerlingen	Behoeftenormen		Totaal m² b.v.o.		
		m² b.v.o. / ll. algemeen	m² bvo vaste voet	algemeen	vaste voet	totaal
Vaste voet Hoofdvesting	nee		980		0	0
Vaste voet Nevenvestiging	ja		550		550	550
Onderbouw LWOO	82	6,10		500		500
VMBO TLW	145	5,80		841		841
VMBO BLW/KLW	145	5,80		841		841
HAVO		5,80		-		-
VWO		5,80		-		-
Bovenbouw leerweg**						
HAVO / VWO HAVO		5,80		-		-
HAVO / VWO VWO		5,80		-		-
VMBO TLW	70	6,41		449		449
BW1 / PIE / M&T / MaT ja			299		299	299
LWOO	19	17,16		326		326
BLW/KLW	51	13,68		698		698
GLW	7	11,45		80		80
MMI / E&O / HBR ja			196		196	196
LWOO	23	8,91		205		205
BLW/KLW	34	7,81		266		266
GLW	24	6,84		164		164
Z&W ja			168		168	168
LWOO	20	10,38		208		208
BLW/KLW	43	8,93		384		384
GLW	26	7,43		193		193
Groen nee			117		0	
LWOO		7,80				
BLW/KLW		6,90				
GLW		6,30				
D&P nee			150		0	
LWOO		8,90				
BLW/KLW		7,40				
GLW		6,90				
Praktijkonderwijs	nee	12,00	306	-	0	-
Totaal aantal leerlingen	689					
Totale ruimtebehoefte						6.367 m²

Ruimtebehoefte gymvoorziening	aantal leerlingen	norm m²/ll	factor	lesuren
Onderbouw VMBO LWOO	82	1,5	* 32 / 322	12
VMBO	290	1,7	* 32 / 455	35
HAVO	-	1,2	* 32 / 455	-
VWO	-	1,0	* 32 / 455	-
Bovenbouw LWOO	62	1,7	* 32 / 322	10
BWL/KWL	128	1,5	* 32 / 455	14
GLW	57	1,5	* 32 / 455	6
TLW	70	1,5	* 32 / 455	7
HAVO	-	1,2	* 32 / 455	-
VWO	-	1,0	* 32 / 455	-
Praktijkonderwijs	-	2,0	* 32 / 322	-
Totaal lestijden bewegingsonderwijs	689			84

Behoeft aantal gymzalen: Norm: uren/week **2,11** (3)

Ruimtebehoefte buitenruimte	aantal leerlingen	Behoeftenormen		Totaal m² b.v.o.		
		m² b.v.o. / ll. algemeen	m² bvo vaste voet	algemeen	vaste voet	totaal
Voor school met 1 - 300 leerlingen			300		300	300
Voor iedere leerling meer dan 300	689	0,75		292		292
Totaal omvang buitenruimte						592 m²

* Berekening conform de modelverordening van de VNG

** TLW = Theoretische leerweg v.v. = vaste voet
 GLW = Gemengde leerweg b.v.o. = bruto vloeroppervlak
 BLW = (Basis-/kader-) beroepsgerichte leerweg ll. = leerling
 LWOO = Leerweg Ondersteunend onderwijs

Willem de Zwijger College

Ruimtebehoefte onderwijsvoorziening (excl. gymvoorziening)	aantal leerlingen	Behoeftenormen		Totaal m ² b.v.o.		
		m ² b.v.o. / ll. algemeen	m ² bvo vaste voet	algemeen	vaste voet	totaal
Vaste voet Hoofdvesting	ja			980	980	980
Vaste voet Nevenvestiging	nee			550	0	0
Onderbouw LWO						
VMBO TLW	123	6,10		713		713
VMBO BLW/KLW	71	5,80		412		412
HAVO	81	5,80		470		470
VWO	195	5,80		1.131		1.131
Bovenbouw leerweg**						
HAVO / VWO HAVO	296	5,80		1.717		1.717
VWO	251	5,80		1.456		1.456
VMBO TLW	170	6,41		1.090		1.090
BWI / PIE / M&T / MaT	ja				299	299
LWO		17,16				
BLW/KLW	37	13,68		506		506
GLW	25	11,45		286		286
MMI / E&O / HBR	nee				0	0
LWO		8,91				
BLW/KLW		7,81				
GLW		6,84				
Z&W	nee				0	0
LWO		10,38				
BLW/KLW		8,93				
GLW		7,43				
Groen	nee			117		0
LWO		7,80				
BLW/KLW		6,90				
GLW		6,30				
D&P	nee			150		0
LWO		8,90				
BLW/KLW		7,40				
GLW		6,90				
Praktijkonderwijs	nee	12,00	306			0
Totaal aantal leerlingen	1.249					
Totale ruimtebehoefte						9.060 m²

Ruimtebehoefte gymvoorziening	aantal leerlingen	norm m ² /ll	factor	lesuren
Onderbouw VMBO LWO	-	1,5	* 32 / 322	-
VMBO	194	1,7	* 32 / 455	23
HAVO	81	1,2	* 32 / 455	7
VWO	195	1,0	* 32 / 455	14
Bovenbouw LWO	-	1,7	* 32 / 322	-
BWL/KWL	37	1,5	* 32 / 455	4
GLW	25	1,5	* 32 / 455	3
TLW	170	1,5	* 32 / 455	18
HAVO	296	1,2	* 32 / 455	25
VWO	251	1,0	* 32 / 455	18
Praktijkonderwijs	-	2,0	* 32 / 322	-
Totaal lestijden bewegingsonderwijs	1.249			111

Behoeft aantal gymzalen: Norm: 40 uren/week 2,77 (3)

Ruimtebehoefte buitenruimte	aantal leerlingen	Behoeftenormen		Totaal m ² b.v.o.		
		m ² b.v.o. / ll. algemeen	m ² bvo vaste voet	algemeen	vaste voet	totaal
Voor school met 1 - 300 leerlingen			300		300	300
Voor iedere leerling meer dan 300	1.249	0,75		712		712
Totaal omvang buitenruimte						1.012 m²

* Berekening conform de modelverordening van de VNG

** TLW = Theoretische leerweg v.v. = vaste voet
GLW = Gemengde leerweg b.v.o. = bruto vloeroppervlak
BLW = (Basis-/kader-) beroepsgerichte leerweg ll. = leerling
LWO = Leerweg Ondersteunend onderwijs

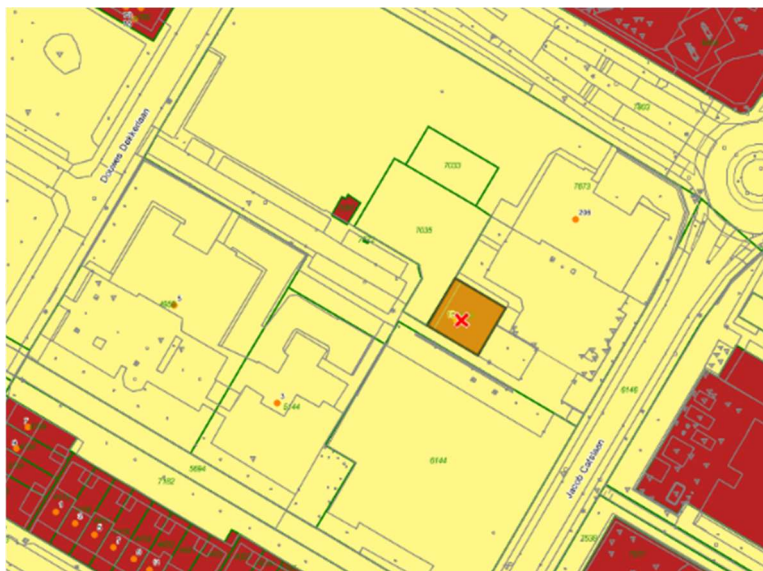
Bijlage 3 Bouwsteen 'sport-maatschappelijk'

Bijlage 4 **Bouwsteen 'Duurzaamheid en groen'**

Bijlage 5 Grondposities Van der Palmstraat / Douwes Dekkerlaan

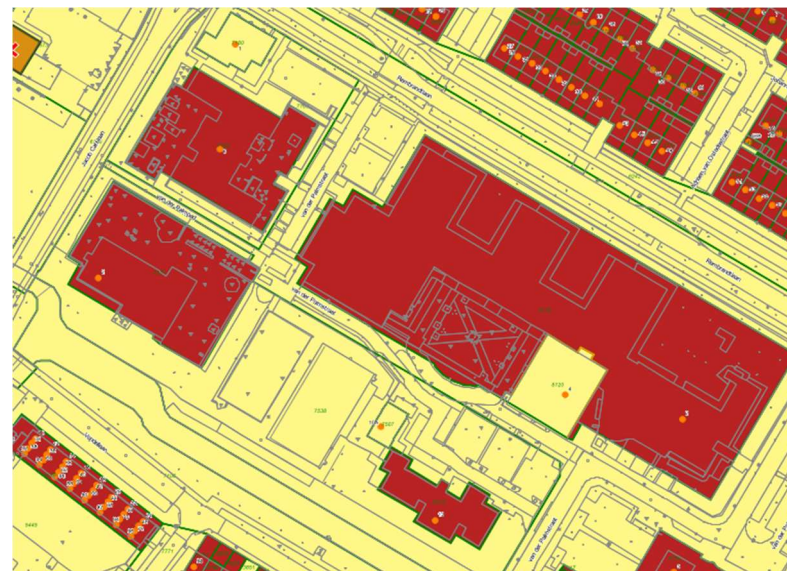
In onderstaand overzicht zijn de grondposities in het gebied Van der Palmstraat / Douwes Dekkerlaan weergegeven. Alles wat rood/oranje is, is géén eigendom van de gemeente. Alles wat geel is, is wel eigendom van de gemeente Papendrecht.

Douwes Dekkerlaan

- 4959 > Eigendom & sloopvergunning verleend voor nr. 5
- 5144 > Eigendom & sloopvergunning verleend voor nr. 3
- 6144 > Eigendom Gemeente
- 7034 > Gezondheidszorgfunctie pand in gebruik (kruisje staat daarop)
- 7673 > eigendom Gemeente (Rembrandtlaan 206 – Excelsior onze huurder)
- 7672 > eigendom Gemeente
- 7035 > eigendom Gemeente
- 7087 > andere eigenaar
- 7673 > eigendom Gemeente
- 7033 > eigendom Gemeente

Van der Palmstraat

- 7180 > Eigendom Gemeente (Jacob Catslaan 1)
- 7100 > Gymnastiekvereniging Olympia: recht van opstal
- 7763 > Eigendom Gemeente
- 7762 > Vereniging voor Christelijke Nationaal onderwijs (Van der Palmstraat 8)
- 7539 > Eigendom gemeente
- 8119 > Willem de Zwijger College (Van der Palmstraat 2)
- 8120 > Eigendom Gemeente (Van der Palmstraat 4 > huurder is theater De Willem)

Bijlage 6 Parkeerbalans per scenario

Scenario 1: Praktijk centraal

Scenario 1	Locatie Vijzellaan			Parkeerkencijfer		Parkeervraag	
Omschrijving	Functie	Volume / aantallen	Eenheid	min	max	min	max
DLW - VMBO-T, HAVO/VWO	VO school	1.325	/100 II	3,3	5,3	43,73	70,23
Sport - Gym 1 en Gym PO	sportzalen	1.855	100/m ²	2,4	2,9	44,52	53,80
						Totaal	88,25 124,02

Aanwezigheid o.b.v. parkeernormennota							
werkdag ochtend	werkdag middag	werkdag avond	koop-avond	werkdag nacht	zaterdag middag	zaterdag avond	zondag middag
100%	100%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
50%	50%	100%	100%	0%	100%	100%	75%

Parkeerbehoefte Vijzellaan	werkdagochtend		werkdagmiddag		werkdagavond		koopavond		werkdagnacht		zaterdagmiddag		zaterdagavond		zondagmiddag		
	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	
Scholen	44	70	44	70	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sport	22	27	22	27	45	54	45	54	0	0	45	54	45	54	33	40	
Totaal	66	97	66	97	45	54	45	54	0	0	45	54	45	54	33	40	

Parkeerbehoefte Vijzellaan	min	max
piekbehoefte	66	97
gemiddelde	82	pp.

Scenario 1	Locatie Van der Palmstraat			Parkeerkencijfer		Parkeervraag	
Omschrijving	Functie	Volume / aantallen	Eenheid	min	max	min	max
VMBO-BB/KB	VO-school	607	/100 II	3,3	5,3	20,03	32,17
WdZ -VMBO-T, HAVO/VWO	VO-school	1.116	/100 II	3,0	5,0	33,48	55,80
Gym WdZ, Gym 2 en 3	Sportzalen	3.255	100/m ²	1,6	2,1	52,08	68,36
						Totaal	105,59 156,33

Aanwezigheid o.b.v. parkeernormennota							
werkdag ochtend	werkdag middag	werkdag avond	koop-avond	werkdag nacht	zaterdag middag	zaterdag avond	zondag middag
100%	100%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
100%	100%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
50%	50%	100%	100%	0%	100%	100%	75%

Parkeerbehoefte Van der Palmstraat	werkdagochtend		werkdagmiddag		werkdagavond		koopavond		werkdagnacht		zaterdagmiddag		zaterdagavond		zondagmiddag	
	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max
Scholen	20	32	20	32	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Scholen	33	56	33	56	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sport	26	34	26	34	52	68	52	68	0	0	52	68	52	68	39	51
Totaal	80	122	80	122	52	68	52	68	0	0	52	68	52	68	39	51

Parkeerbehoefte Van der Palmstraat	min	max
piekbehoefte	80	122
gemiddelde	101	pp.

Scenario 2: Twee keer één

Scenario 2	Locatie Vijzellaan			Parkeerkencijfer		Parkeervraag	
Omschrijving	Functie	Volume / aantallen	Eenheid	min	max	min	max
DLW VMBO, HAVO/VWO	VO-school	1.799	/ 100 ll	3,3	5,3	59,37	95,35
Gym 1, Gym 2 en Gym PO	sportzalen	3.255	100/m ²	2,4	2,9	78,12	94,40
				Totaal		137,487	189,742

Aanwezigheid o.b.v. parkeernormennota							
werkdag ochtend	werkdag middag	werkdag avond	koop-avond	werkdag nacht	zaterdag middag	zaterdag avond	zondag middag
100%	100%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
50%	50%	100%	100%	0%	100%	100%	75%

Parkeerbehoefte Vijzellaan	werkdagochtend		werkdagmiddag		werkdagavond		koopavond		werkdagnacht		zaterdagmiddag		zaterdagavond		zondagmiddag	
	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max
Scholen	59	95	59	95	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sport	39	47	39	47	78	94	78	94	0	0	78	94	78	94	59	71
Totaal	98	143	98	143	78	94	78	94	0	0	78	94	78	94	59	71

Parkeerbehoefte Vijzellaan	min	max
piekbehoefte	98	143
gemiddelde	121	pp

Scenario 2	Locatie Van der Palmstraat			Parkeerkencijfer		Parkeervraag	
Omschrijving	Functie	Volume / aantallen	Eenheid	min	max	min	max
WdZ VMBO, HAVO/VWO	VO onder	1.249	/ 100 ll	3,0	5,0	37,47	62,45
Gym WdZ en Gym 3	sportzalen	1.855	100/m ²	1,6	2,1	29,68	38,96
				Totaal		67,15	101,41

Aanwezigheid o.b.v. parkeernormennota							
werkdag ochtend	werkdag middag	werkdag avond	koop-avond	werkdag nacht	zaterdag middag	zaterdag avond	zondag middag
100%	100%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
50%	50%	100%	100%	0%	100%	100%	75%

Parkeerbehoefte Van der Palmstraat	werkdagochtend		werkdagmiddag		werkdagavond		koopavond		werkdagnacht		zaterdagmiddag		zaterdagavond		zondagmiddag	
	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max
Scholen	37	62	37	62	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sport	15	19	15	19	30	39	30	39	0	0	30	39	30	39	22	29
Totaal	52	82	52	82	30	39	30	39	0	0	30	39	30	39	22	29

Parkeerbehoefte Van der Palmstraat	min	max
piekbehoefte	52	82
gemiddelde	67	pp.

Scenario 3: Campus

Scenario 3		Locatie Vijzellaan		Parkeerkencijfer		Parkeervraag	
Omschrijving	Functie	Volume / aantallen	Eenheid	min	max	min	max
DLW HAVO/VWO	VO-schoon	1.110	/ 100 ll.	3,3	5,3	36,63	58,83
Gym 1 en Gym PO	sportzalen	1.855	100 / m ²	2,4	2,9	44,52	53,80
				Totaal	81,15	112,625	

Aanwezigheid o.b.v. parkeernormennota							
werkdag ochtend	werkdag middag	werkdag avond	koop-avond	werkdag nacht	zaterdag middag	zaterdag avond	zondag middag
100%	100%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
50%	50%	100%	100%	0%	100%	100%	75%

Parkeerbehoefte Vijzellaan	werkdagochtend		werkdagmiddag		werkdagavond		koopavond		werkdagnacht		zaterdagmiddag		zaterdagavond		zondagmiddag	
	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max
Scholen	37	59	37	59	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sport	22	27	22	27	45	54	45	54	0	0	45	54	45	54	33	40
Totaal	59	86	59	86	45	54	45	54	0	0	45	54	45	54	33	40

Parkeerbehoefte Vijzellaan	min	max
piekbehoefte	59	86
gemiddelde	73	pp.

Scenario 3		Locatie Van der Palmstraat		Parkeerkencijfer		Parkeervraag	
Omschrijving	Functie	Volume / aantallen	Eenheid	min	max	min	max
WdZ VMBO, HAVO/VWO	VO-schoon	1.249	/ 100 ll.	3,0	5,0	37,47	62,45
DLW - VMBO-BB-KB-T	VO-schoon	689	/ 100 ll.	3,3	5,3	22,74	36,52
Gym 2, Gym 3, Gym WdZ	sportzalen	3.255	100 / m ²	1,6	2,1	52,08	68,36
				Totaal	112,29	167,32	

Aanwezigheid o.b.v. parkeernormennota							
werkdag ochtend	werkdag middag	werkdag avond	koop-avond	werkdag nacht	zaterdag middag	zaterdag avond	zondag middag
100%	100%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
100%	100%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
50%	50%	100%	100%	0%	100%	100%	75%

Parkeerbehoefte Van der Palmstraat	werkdagochtend		werkdagmiddag		werkdagavond		koopavond		werkdagnacht		zaterdagmiddag		zaterdagavond		zondagmiddag	
	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max
School WdZ	37	62	37	62	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
School DLW	23	37	23	37	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sport	26	34	26	34	52	68	52	68	0	0	52	68	52	68	39	51
Totaal	86	133	86	133	52	68	52	68	0	0	52	68	52	68	39	51

Parkeerbehoefte Van der Palmstraat	min	max
piekbehoefte	86	133
gemiddelde	110	pp.

Bijlage 7 Ruimtelijk programma per scenario

Scenario 1: Praktijk centraal	aantal leerlingen	aantal parkeerplaatsen			m ² bvo gebouw	voetafdruk gebouw m ²	m ² schoolplein	m ² parkeren			m ² parkeren	Totaal in te passen m ²	
		auto's	fietsen	scooters				auto's	fietsen	scooters			
Vijzellaan													
DLW VMBO-T HAVO/VWO	1.325	57	996	28	8.700	5.200	1.100	1.400	1.700	100	3.200	9.500	
Sport Gym 1		25	49	1	1.855	1.855	n.v.t.	600	100	0	700	2.555	
Sport Gym PO													
Programma Vijzellaan	1.325	82	1.045	29	10.555	7.055	1.100	2.000	1.800	100	3.900	12.055	
Van der Palmstraat/ Douwes Dekkerlaan													
DLW VMBO-BB/KB	607	26	756	21	6.600	4.000	500	650	1.322	53	2.000	6.500	
WdZ VMBO-BB/KB													
WdZ VMBO-T HAVO/VWO	1.116	45	870	24	7.600	4.600	900	1125	1.523	61	2.700	8.181	
Sport Gym 2	n.v.t.	30	86	1	3.255	3.255	n.v.t.	750	151	3	900	4.158	
Sport Gym 3													
Sport Gym WdZ													
Programma vd Palmstraat	1.723	101	1.712	46	17.455	11.775	1.442	2.525	2.996	116	5.600	18.855	
Scenario 2:													
Twee keer één	aantal leerlingen	aantale parkeerplaatsen			m ² bvo gebouw	voetafdruk gebouw m ²	m ² schoolplein	m ² parkeren			m ² parkeren	Totaal in te passen m ²	
Vijzellaan		auto's	fietsen	scooters				auto's	fietsen	scooters			
DLW VMBO-BB/KB VMBO-T HAVO/VWO	1.799	78	1.580	44	6.400	3.800	1.400	2.000	2.800	100	4.900	14.500	
					7.400	4.400							
Sport Gym 1	n.v.t.	43	98	1	3.255	3.255	n.v.t.	1.100	200	0	1.300	4.555	
Sport Gym 2													
Sport Gym PO													
Programma Vijzellaan	1.799	121	1.678	45	17.055	11.455	1.400	3.100	3.000	100	6.200	19.055	
Van der Palmstraat/ Douwes Dekkerlaan													
WdZ VMBO-BB/KB VMBO-T HAVO/VWO	1.249	50	1.042	29	9.100	5.500	1.000	1.250	1.800	50	3.100	9.600	
Sport Gym 3	n.v.t.	17	49	1	1.855	1.855	n.v.t.	400	100	0	500	2.355	
Sport Gym WdZ													
Programma vd Palmstraat	1.249	67	1.091	30	10.955	7.355	1.000	1.650	1.900	50	3.600	11.955	

Scenario 3: Campus	aantal leerlingen	aantale parkeerplaatsen			m² bvo gebouw	voetafdruk gebouw m²	m² schoolplein	m² parkeren			m² parkeren	Totaal in te passen m²
		auto's	fietsen	scooters				auto's	fietsen	scooters		
Vijzellaan												
DLW HAVO/VWO	1.110	48	847	24	7.400	4.400	900	1.200	1.500	100	2.800	8.100
Sport Gym 1 Gym PO	n.v.t.	25	49	1	1.855	1.855	n.v.t.	600	100	0	700	2.555
Programma Vijzellaan	1.110	73	896	25	9.255	6.255	900	1.800	1.600	100	3.500	10.655
Van der Palmstraat/ Douwes Dekkerlaan												
DLW VMBO-BB/KB VMBO-T	689	30	733	20	6.400	3.800	600	750	1.300	50	2.100	6.500
WdZ VMBO-BB/KB VMBO-T HAVO/VWO	1.249	50	1.042	29	9.100	5.500	1.000	1.250	1.800	50	3.100	9.600
Sport Gym 2 Gym 3 Gym WdZ	n.v.t.	30	86	1	3.255	3.255	n.v.t.	750	150	0	900	4.155
Programma vd Palmstraat	1.938	110	1.861	50	18.755	12.555	1.600	2.750	3.250	100	6.100	20.255
Scenario 4: Campus integraal												
Scenario 4: Campus integraal	aantal leerlingen	aantale parkeerplaatsen			m² bvo gebouw	voetafdruk gebouw m²	m² schoolplein	m² parkeren			m² parkeren	Totaal in te passen m²
		auto's	fietsen	scooters				auto's	fietsen	scooters		
Van der Palmstraat/ Douwes Dekkerlaan												
DLW VMBO-BB/KB VMBO-T HAVO/VWO	1.799	78	1.580	44	6.400 7.400	3.800 4.400	1.400	2.000	2.800	100	4.900	14.500
WdZ HAVO/VWO VMBO-BB/KB VMBO-T	1.249	50	1.042	29	9.100	5.500	1.000	1.250	1.800	50	3.100	9.600
Sport Gym 1 Gym 2 Gym 3 Gym WdZ	n.v.t.	43	123	1	4.655	4.655	n.v.t.	1.100	200	0	1.300	5.955
Programma vd Palmstraat	3.048	171	2.745	74	27.555	18.355	2.400	4.350	4.800	150	9.300	30.055

Bijlage 8 Onderwijsontwikkelingen

Sterk beroepsonderwijs – nieuwe leerweg

In 2024 worden de gemengde leerweg en de theoretische leerweg samengevoegd tot één nieuwe leerweg. Alle leerlingen in deze nieuwe leerweg volgen dan, naast avo-vakken, een praktijkgericht programma. Doel van de nieuwe leerweg is om leerlingen optimaal voor te bereiden op doorstroom naar mbo-4 opleidingen of havo. Door in de nieuwe leerweg, door middel van een praktijkgericht programma, kennis te maken met de wereld van arbeid en beroep krijgen leerlingen de mogelijkheid hun talenten te ontdekken en te ontwikkelen en op basis van ervaringen gefundeerde keuzes te maken. Met het praktijkgerichte programma ontwikkelen leerlingen daarnaast algemene en praktische vaardigheden, als samenwerken, plannen, organiseren, onderzoeken en presenteren, waarmee ze goed voorbereid worden op doorstroom naar een opleiding op mbo-4-niveau.

Het praktijkgerichte programma is gericht op het uitvoeren van praktische en realistische opdrachten binnen en buiten de school. In alle gevallen is er betrokkenheid van buiten de school (bedrijfsleven, instellingen, overheden, vervolgonderwijs). Om deze opdrachten te verwerven moeten scholen die de nieuwe leerweg aanbieden in de regio samenwerken met het bedrijfsleven en het mbo. Een praktijkgericht programma is handelingsgericht beschreven. Leerlingen die onderwijs volgen op basis van een praktijkgericht programma voeren dus actief werkzaamheden en praktische opdrachten uit, ze 'doen'.

Sterk beroepsonderwijs – doorlopende leerroute

Met de wet 'Doorlopende leerroutes vmbo-mbo' hebben vmbo-scholen en mbo-instellingen vanaf schooljaar 2020/2021 de mogelijkheid om met hun regionale partners een gezamenlijk onderwijsprogramma in te richten en vernieuwend onderwijs op maat aan jongeren te bieden. Zo kan ononderbroken doorgeleerd worden voor een startkwalificatie en worden de overgangen versoepeld. Er is veel ruimte om samen met regionale partners invulling te geven aan deze doorlopende leerroutes.

Toekomst van ons onderwijs

In januari 2020 is door het brede onderwijsveld een pleidooi gehouden voor een nieuwe koers voor de toekomst van het onderwijs in Nederland. Een van de vijf ankerpunten voor de toekomst van het onderwijs is onder andere het realiseren van doorlopende leerlijnen in het onderwijs. Dit betekent onder andere dat het onderwijs leerlingen niet langer al op 11- of 12-jarige leeftijd wil vastklinken aan een leerweg of onderwijssoort die én al bepalend is voor het te volgen vervolgonderwijs én waarbij alle leergebieden of vakken op hetzelfde niveau moeten worden gevolgd. Onderzoek wijst uit dat het vroeg voorsorteren en generiek determineren van leerlingen naar één van de huidige zeven onderwijssoorten en leerwegen (praktijkonderwijs; vmbo-basis, -kader, -gemengd en theoretisch; havo; vwo) nadelig is voor grote groepen leerlingen.

In plaats daarvan wil ze een meer fijnmazig systeem van differentiatie, met oog voor de uiteenlopende talenten van leerlingen. In dit systeem wordt gedifferentieerd op het niveau van leergebieden of vakken. Leerlingen kunnen deze op meerdere niveaus volgen, aansluitend bij hun talenten. Deze veranderingen zorgen ervoor dat leerlingen meer worden uitgedaagd en dat zij langer gemotiveerd blijven, minder blijven zitten en meer positieve leerervaringen opdoen. Bovendien draagt het eraan bij dat leerlingen met verschillende achtergronden langere tijd samen onderwijs volgen, en dat er meer recht wordt gedaan aan specifieke behoeften en mogelijkheden van leerlingen.

Samen of gescheiden naar school

Het Sociaal Cultureel Planbureau heeft in februari 2021 een advies uitgebracht waarin zij concludeert dat door een optelsom aan individuele keuzes van schoolbesturen en ouders een gesegegreerd onderwijsaanbod is ontstaan waardoor leerlingen met uiteenlopende achtergronden vaak elk naar hun eigen school gaan. Dat maakt dat leren omgaan met 'de ander' niet plaatsvindt op school en dat kan uiteindelijk leiden tot grotere afstand tussen groepen in de samenleving. Het voortgezet onderwijs staat op deze manier ver af van haar doel om leerlingen als burgers te leren samenleven in een complexe en diverse samenleving.

Zoals het onderwijs nu is georganiseerd, gaan leerlingen met uiteenlopende onderwijsniveaus vaak elk naar hun eigen school. Dit heeft als risico dat zij opgroeien met leerlingen

met een vergelijkbare achtergrond en jongeren met verschillende achtergronden elkaar niet ontmoeten. Omdat er een grote samenhang is tussen onderwijsniveau en achtergrondkenmerken van leerlingen (inkomen en opleidingsniveau van de ouders en het wel of niet hebben van een migratieachtergrond) betekent deze fysieke scheiding tevens ook een vrij rigoureuze sociale scheiding tussen groepen. Het SCP stelt al langer dat bredere sociale vaardigheden (waaronder interculturele vaardigheden) van toenemend belang zijn in een samenleving waarin sociale en netwerkvaardigheden steeds doorslaggevend zijn voor bijvoorbeeld het vinden van werk en het onderhouden van een sociaal en beroepsmatig netwerk. Die vaardigheden leer je vanzelfsprekender in een meer gemengde omgeving.

Meer sturing vanuit de overheid op het onderwijsaanbod om tegemoet te komen aan die maatschappelijke opgave is daarom wenselijk. Gemeenten kunnen hierin een stimulerende rol spelen. Schoolbesturen in de grotere gemeenten kunnen de trend van gescheiden onderwijs doorbreken door actief te sturen op (behoud van) breder onderwijs en daarmee meer ontmoetingskansen tussen leerlingen met verschillende achtergronden.

Later selecteren, beter differentiëren

In april 2021 heeft de Onderwijsraad, in vervolg op haar advies uit 2019, advies uitgebracht over differentiatie en selectie in het onderwijsstelsel in het licht van kansengelijkheid en onderwijskwaliteit. De vroege selectie en sterke externe differentiatie (verregaande indeling naar aparte schoolsoorten) in het Nederlandse onderwijs zetten gelijke onderwijskansen onder druk. Er is nog onvoldoende sprake van goede toegankelijkheid en een bijdrage van het onderwijs aan gelijke kansen en sociale cohesie. Daarom adviseert de Onderwijsraad om later te selecteren, zodat leerlingen meer tijd en mogelijkheden hebben om hun capaciteiten te ontwikkelen. De raad adviseert ook om beter intern te differentiëren: bied vanaf de basisschool flexibeler onderwijs aan dat meer recht doet aan verschillen tussen leerlingen. Binnen het huidige onderwijsstelsel is dit onvoldoende op te lossen. Daarom adviseert de Onderwijsraad een structuurwijziging voor het voortgezet onderwijs, waaronder:

- ❖ stel de selectie voor een specifieke onderwijsvorm uit tot na de eerste drie leerjaren van het voortgezet onderwijs;
- ❖ start het voortgezet onderwijs met een driejarige brugperiode waarin leerlingen met uiteenlopende capaciteiten samen onderwijs volgen.

Gelijke kansen in het onderwijs

In juni 2021 heeft de Sociaal Economische Raad (SER) advies uitgebracht aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media (BVOM). Zij concludeert dat ondanks het breed gedeelde gelijkheidsideaal is er in onze samenleving sprake is van toenemende ongelijkheid als gevolg van bestaande en zich verdiepende scheidingslijnen. Niet iedereen kan meedoen en niet iedereen heeft een eerlijke kans om zich te ontwikkelen. Voor bepaalde groepen kinderen en jongeren is sprake van een stapeling van risico's gedurende de levensloop. Om gelijke kansen te bevorderen adviseert zij onder andere om later te selecteren dan op elf- of twaalfjarige leeftijd, zoals nu het geval is. Het huidige systeem van vroege selectie in het funderend onderwijs heeft nadelige effecten op gelijke leeransen. Een minder vroege scheiding van leerlingen brengt met zich mee dat leerlingen met een verschillende sociaaleconomische achtergrond elkaar blijven ontmoeten.

Bijlage 9 Normvergoeding per school

Normvergoeding modelverordening onderwijshuisvesting 2021	DLW - Burg. Keizerweg		DLW - Vijzellaan		WdZ - vd Palmstraat	
	m ² bvo	Normvergoeding	m ² bvo	Normvergoeding	m ² bvo	Normvergoeding
Onderwijsvoorziening						
Startbedrag		€ 805.934		€ 805.934		€ 805.934
Vaste voet	550	€ 1.087.900	980	€ 1.938.440	980	€ 1.938.440
Havo / VWO (onder+bovenbouw)	0	€ -	6.438	€ 12.734.364	4.773	€ 9.441.785
VMBO TL (onder+bovenbouw)	1.290	€ 2.551.027	0	€ -	1.803	€ 3.566.532
VMBO BB/KB/LWOO (onderbouw)	1.341	€ 2.652.894	0	€ -	412	€ 814.540
VMBO BB/KB/LWOO (bovenbouw)						
BWI / PIE / M&T / MaT	299	€ 679.328		€ -	299	€ 679.328
Werkplaatstoelage PIE	1	€ 78.198		€ -	1	€ 78.198
Werkplaatstoelage BWI	1	€ 78.198		€ -	0	€ -
LWOO	326	€ 790.321		€ -	0	€ -
BLW/KLW	698	€ 1.656.990		€ -	506	€ 1.202.130
GLW	80	€ 182.101		€ -	286	€ 650.360
MVI / E&O / HBR	196	€ 453.936		€ -	0	€ -
LWOO	205	€ 515.604		€ -	0	€ -
BLW/KLW	266	€ 643.138		€ -	0	€ -
GLW	164	€ 380.195		€ -	0	€ -
Z&W	168	€ 332.304		€ -	0	€ -
LWOO	208	€ 410.633		€ -	0	€ -
BLW/KLW	384	€ 930.024		€ -	0	€ -
GLW	193	€ 382.110		€ -	0	€ -
Toeslag paalfundering						
Startbedrag		€ 7.465		€ 7.465		€ 7.465
Bedrag per m ²		€ 636.917		€ 741.800		€ 906.071
Toeslag bemaling						
Bemaling*	4.777	€ 100.314	5.564	€ 116.834	6.796	€ 142.706
Totaal onderwijsvoorziening	6.369	€ 15.355.529	7.418	€ 16.344.837	9.061	€ 20.233.490
Gymnastiekvoorziening						
Gymzaal op schoolterrein	3	€ 4.022.196	3	€ 4.022.196	3	€ 4.022.196
Toeslag paalfundering	3	€ 156.636	3	€ 156.636	3	€ 156.636
Totaal gymnastiek	1.365	€ 4.178.832	1.365	€ 4.178.832	1.365	€ 4.178.832
Totaal normvergoeding	7.734	€ 19.534.361	8.783	€ 20.523.669	10.426	€ 24.412.322

Bijlage 10 Financiële uitgangspunten

Wetgeving met betrekking tot eigendom schoolgebouwen

Uitgangspunt van de onderwijswetgeving is dat het eigendom van het schoolgebouw ligt bij het schoolbestuur. In de praktijk wordt vaak gesproken over het juridisch eigendom en economisch claimrecht.

Juridisch eigendom

Het (juridisch) eigendom wordt vastgelegd in het kadaster via een door de gemeente en het schoolbestuur ondertekende notariële akte. Het eigendom van een schoolgebouw kan bij verschillende partijen liggen:

- Juridisch eigendom bij schoolbestuur: uitgangspunt van de onderwijswetten is dat het schoolgebouw direct eigendom wordt van het bevoegd gezag, ondanks het feit dat de financiering van de bouw uit gemeentelijke middelen wordt betaald. Het juridisch eigendom van de school is beperkt door:
 - gemeente moet vooraf toestemming geven bij verhuur door school.
 - het eigendom mag niet worden bezwaard zonder toestemming van de gemeente (geen hypotheek).
 - het niet mogen verkopen van het eigendom aan een derde.
- Juridisch eigendom bij gemeente: bij multifunctionele gebouwen waarin ook scholen zijn gehuisvest wordt het eigendom van het gebouw soms bij de gemeente belegd. Dit om te voorkomen dat er verschillende eigenaren in het gebouw zijn.
- Juridisch eigendom bij derde: het juridisch eigendom berust bij een derde partij als deze het schoolgebouw bouwt en bekostigt, betrokkene is daarmee eigenaar.

Economisch claimrecht

Het economisch claimrecht vloeit voort uit de onderwijswetgeving, namelijk de overdracht van het schoolgebouw op het moment dat het schoolbestuur besluit dat het onderwijs in het schoolgebouw wordt beëindigd. Op dat moment wordt het betreffende schoolgebouw 'om niet' overgedragen aan de gemeente, of te wel 'het schoolgebouw valt zonder verdere discussie terug aan de gemeente'. Achtergrond van dit wettelijk uitgangspunt is dat de schoolgebouwen met overheidsgeld zijn bekostigd. Met het 'teruggeven' van het schoolgebouw aan de gemeente ontvangt de gemeente compensatie voor de tot op dat moment

betaalde kapitaallasten. De gemeente kan na deze overdracht het schoolgebouw aan een ander schoolbestuur toewijzen, of een andere bestemming geven.

Vanuit de wetgeving volgt dus dat het eigendom van het schoolgebouw bij het schoolbestuur ligt. Voor de te realiseren voorzieningen voor het bewegingsonderwijs (sportvoorzieningen) ligt het voor de hand dat gemeente en scholen hierover in gesprek gaan. Voor deze voorzieningen is het gangbaarder dat deze in eigendom zijn bij de gemeente. In de Verordening Huisvesting onderwijs is vastgelegd binnen welke afstand van de school de gymlokalen gelegen moeten zijn en dat indien het eigendom bij de gemeente ligt het schoolbestuur een exploitatievergoeding voor het gebruik van de gymzaal betaald vanuit haar lumpsumvergoeding.

Uitgangspunten berekening normvergoeding

Bij de berekening van de normvergoeding voor de vernieuwing van de VO-scholen zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- De normbedragen van de VNG modelverordening voor 2021;
- Toeslag paalfundering: er is rekening gehouden met een toeslag voor de paalfundering op basis van de vergoeding voor palen met een lengte van >20 meter.
- Toeslag bemaling: er is rekening gehouden met een toeslag voor bemaling van de locatie. Hierop heeft een school recht bij een grondwaterstand van minder dan 1 meter onder maaiveld.
- Voor het berekenen van het terreinoppervlak waarover de toeslag bemaling wordt berekend is de volgende aanname gedaan: terreinoppervlak = voetafdruk gebouw +25%.

Uitgangspunten investeringskostenraming

Bij de berekening van de investeringskosten voor de vernieuwing van de VO-scholen zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Het prijspeil van de investeringskosten is **juli 2021**. Er is geen rekening gehouden met ontwikkelingen in de kosten die zich gedurende een looptijd van het project voordoen.
- Voor het berekenen van de bouw- en investeringskosten is in detail een referentiegebouw theorie-onderwijs doorgerekend. De hieruit volgende kengetallen zijn gebruikt voor het bepalen van de investeringskosten per bouwcluster.

- ❖ Voor de bouwkosten is uitgegaan van het niveau: bouwbesluit, BENG, frisse scholen klasse B.
- ❖ Voor de praktijkgebouwen is een toeslag gerekend van 10% per m² bvo t.o.v. de theoriegebouwen.
- ❖ Voor sport- en gymonderwijs is uitgegaan van de prijs/m² bvo volgend uit de investeringskosten van een gymzaal VNG-norm.
- ❖ Voor het berekenen van de kapitaallast op basis van de voorgestelde fasering is gerekend met een gemiddelde prijsindexering van 2,5% per jaar.
- ❖ De bouw- en investeringskosten zijn gebaseerd op basis van normale vormfactoren.
- ❖ Er is gerekend met een gemiddeld kostenniveau voor kwaliteit en architectuur. Afhankelijk van de exacte positionering van gebouwen op de locatie kan het wenselijk zijn met een hogere (architectonische) kwaliteit te rekenen wat zal leiden tot hogere investeringskosten. Hier is op dit moment geen rekening mee gehouden.
- ❖ Er is geen rekening gehouden met:
 - Inventariskosten zoals losse inrichtingen, meubilair, actieve ICT apparatuur, AV middelen zijn niet opgenomen.
 - Uitgebreide asbestsanering bij de te slopen gebouwen.
 - Gemeentelijke interne kosten, planhistorische kosten en verhuiskosten.
 - Grondkosten die samenhangen met de eventuele aankoop van de gronden waarop de gebouwen gerealiseerd worden;
 - Specifieke locatie gebonden meerkosten, waaronder kosten ten gevolge van plan-schade, bodemverontreiniging, bijzondere geluidsvoorzieningen, archeologische opgravingen, infrastructurele ontsluitingen buitenterrein, kosten voor het omleggen van kabels en leidingen, uitbreiding van water als gevolg van een watertoets, explosieven, etc;
 - Eenmalig af te schrijven boekwaarden van bestaande gebouwen.
- ❖ Toegepaste rekenrente opslag risico rente-ontwikkeling van 0,2%: 1,20%
- ❖ De nota waarderen en afschrijven vaste activa gemeente Papendrecht stelt dat de componentenbenadering niet wordt toegepast.
- ❖ De investering in de HV-VO scholen hanteren we derhalve een afschrijvingstermijn van 40 jaar. De lagere levensduur met betrekking tot bijv. technische installaties, liften, vloerbedekking etc wordt opgenomen in onderhoudsprogramma van de scholen. Zij krijgen hiervoor een jaarlijkse Rijksbijdrage ten behoeve van de instandhouding.

Uitgangspunten kapitaallastberekening

Bij de berekening van de kapitaallasten voor de vernieuwing van de VO-scholen zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- ❖ Fasering van het scenario
- ❖ Indexering van de kosten van 2,5% per jaar
- ❖ Rekenrente begroting van 1% gebruik begroting Papendrecht.

Bijlage 11 Investeringskostenraming

Bijlage 12 Kapitaallastberekening

Omschrijving	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Prognose (gemiddelde)									
Cashflow	€ 952.000	€ 5.050.000	€ 6.257.000	€ 19.936.000	€ 28.791.000	€ 16.020.000	€ 7.515.000	€ 5.947.000	€ 0
Cumulatieve investeringskosten (cashflow)	€ 0	€ 6.002.000	€ 12.259.000	€ 32.195.000	€ 60.986.000	€ 77.006.000	€ 84.521.000	€ 90.468.000	€ 90.468.000
Exploitatiekosten									
Rentelasten	€ 0	€ 11.000	€ 72.000	€ 147.000	€ 386.000	€ 732.000	€ 924.000	€ 1.014.000	€ 1.086.000
Afschrijvingskosten	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 2.262.000
Totaal kapitaallasten	€ 0	€ 11.000	€ 72.000	€ 147.000	€ 386.000	€ 732.000	€ 924.000	€ 1.014.000	€ 3.348.000

‘Synergie tussen expertises’

**beleidsontwikkeling &
marketing**

**beheer &
exploitatie**

**huisvesting &
programmamanagement**

**aanbesteden &
projectmanagement**